MUI

(Da:i Sia: - Genesis; Modu - Genese; Bisini - Stat)

Mui buga dio ea dawaloma:ne da "degabo hemosu." Amo buga da mu amola osobo bagade liligi huluane ea hahamoi amo olelesa. Amola dunu fi ea hemosu, wadela:i hou amola se nabasu da osobo bagadega doaga:i amo olelesa. Mui buga ea olelesu da aduna agoane diala:-

1 Sia:alalo 1 asili 11. Osobo bagade hahamosu amola dunu fi hahamosu. Sia: dedei da A:da:me amola Ibi, Ga:ine amola A:ibele, Nowa: amola Hano Bagade, Ba:ibele Diasu Sedade Gagagula Heda:i.

2 Sia:alalo 12 asili 50. Amo da Isala:ili Fi ilia aowalali olelesa. Isala:ili bisi dunu da A:ibalaha:me. E da Godema dafawaneyale dawa:su amola nabasu hou hamosu. Amalalu, A:ibalaha:me egefe Aisage amola ea aowa Ya:igobe (eno dio Isala:ili), ela sia: dedei diala. Amalalu, Ya:igobe ea dunu mano fagoyale galu amo da Isala:ili fi fagoyale galu ilima edalali esalu, amo ilia hou olelesa. Mui Buga da Ya:igobe ea mano afadafa Yousefe ea hou bagadewane olelesa. Amo sia: ganodini, Ya:igobe ea fi da Idibidi sogega asili, esalu. Mui meloa da dunu fi ilia hou olelesa. Be meloa bai bagade da Gode Ea hamoi olelesa. Degabo olelesu da Gode da liligi huluane hahamoi dagoi. Buga fa:no bega: da Gode da Ea fi dunuma bagade asigisa, E da ili hamedafa

yolesisa. E da Ea fi ilima bisili ahoa. E da wadela:i dunuma fofada:nanu, se iaha. E da hou huluane amoga, Ea fi ilima olelesa amola fidisa. Amo buga da dunu fi ilia dafawaneyale dawa:su hou olelesa amola dafawaneyale dawa:su hou mae bogole, asigilama:ne olelesa.

Sia: Dedei

1 Mu amola Osobo Bagade Hahamosu amola Dunu Fi Hahamosu...Sia:alalo 1:1 - 2:25
2 Wadela:i Hou amola Se Nabasu amo ea Hemosu...Sia:alalo 3:1-24
3 A:da:me ea eso amogainini Nowa: ea eso amoga doaga:i...Sia:alalo 4:1 - 5:32
4 Nowa: ea hou amola Hano Bagade da Osobo Bagadega Misi...Sia:alalo 6:1 - 10:32
5 Ba:ibele Diasu Gagagula Heda:i...Sia:alalo 11:1-9
6 Sieme ea eso amogainini A:ibala:me ea eso amoga doaga:i...Sia:alalo 11:10-32
7 Aowalali Olelesu amo A:ibalaha:me, Aisage amola Ya:igobe...Sia:alalo 12:1-35:29
8 Iso egaga Fifi Misi...Sia:alalo 36:1-43
9 Yousefe amola Yolalali...Sia:alalo 37:1-45:28
10 Isala:ili Fi da Idibidi Sogega Esalu...Sia:alalo 46:1-50:26

MUI

Gode da Osobo Bagade amola Mu Hahamoi

1 Musa: hemonega, bisili esoga, Gode da mu amola osobo bagade degabo hahamoi.

2 Osobo bagade da liligi hame galu. Hano
gafululi hamonana fawane amo gasi dunasi
ganodini ba:i. Gode Ea A:silibu da hano dabua
gadodidi lalalu.
3 *Amalalu, Gode E amane sia:i, “Hadigi
misa.” Ea sia:beba:le, hadigi misi dagoi.
4 Gode da hadigi amo hahawane ba:i.
Amalalu, E da hadigi amola gasi dunasi afafai.
5 Hadigi amoma E da “eso” dio asuli. Gasi
dunasi amoma E da “gasi” dio asuli. Daeya
asili, hahabe doaga:i, amo eso age da baligi
dagoi ba:i.
6-8 †Amalalu, Gode da hamoma:ne sia:beba:le,
hisi sogebi amo hano amoga gududili amola
hano gadodili amo afafama:ne misi.
Hisi sogebi amoma E da ‘mu’ dio asuli. Daeya
asili hahabe doaga:i, amo eso ageyadu da baligi
dagoi ba:i.
9 Amalalu, Gode E amane hamoma:ne sia:i,
“Hano amo mu hagudu gala amo gilisili, osobo
hafoga:i ba:ma:ne misa!” E amane sia:beba:le,
osobo da ba:i dagoi.
10 Osobo hafoga:i amoma Gode da ‘Osobo’ dio
asuli. Amola hano gilisi amoma E da ‘Hano
Wayabo Bagade’ dio asuli. Gode da Ea hamoi da
noga:idafa ba:i.
11 Amalalu, Gode da amane hamoma:ne sia:i,
“Osobo amoga ifa amola gisi heda:ma. Ifa
amola gisi ilia aligi hou defele dulu amola fage
legema:ne heda:ma:ma!” Amalalu, Gode Ea
hamoma:ne sia:i defele ba:i.

---

* **1:3:** 2 Golidia 4:6 † **1:6-8:** 2 Bida 3:5

12 Gisi amo ilia aligi defele fage legei amola
ifa amo ilia aligi defele dulu (amo ganodini fage
ba:i) legei da osoboga heda:i. Gode da Ea hamoi
noga:idafa ba:i.
13 Daeya asili, hahabe doaga:i, amo eso osoda
da baligi dagoi ba:i.

14 Amola Gode E amane hamoma:ne sia:i,
“Mu amoga, gamali amo da gasi amola eso
afafamusa:, eso, ode, anegagi oubi amola gibu
dasu oubi, amo huluanema defei dawa:ma:ne,
gamali misa!
15 Gamali da mu amoga nenanebeba:le, osobo
bagadega hadigi imunu galebe.” Amo
hamoma:ne sia:beba:le, gamali ba:i.
16 Gode da gamali bagade aduna hahamoi.
Eso da ha ouligima:ne amola oubi da gasi
ouligima:ne, E hahamoi. Amola E da gasumuni
hahamoi dagoi.
17 Gode da amo gamali osobo bagadega hadigi
olelema:ne muagadodi ligisi.
18 Eso amola gasi amoma ouligisu dialoma:ne,
amola hadigi amola gasi amo afafamusa:, E da
amo gamali ligisi. Gode da Ea hamoi noga:idafa
ba:i.
19 Daeya asili, hahabe doaga:i, amo eso
biyadu da baligi dagoi ba:i.

20 Amalalu Gode da amane hamoma:ne sia:i
“Hano ganodini esalebe fi osea:idafa hano
wayabo huluane nabama:ne misa! Hisi amo
ganodini amola sio fi da amo nabama:ne misa!”
21 Amola Gode da menabo bagadedafa
hahamoi amola hano ganodini esalebe fi liligi,

amola sio fi huluane hahamoi dagoi. Amola
Gode da Ea hahamoi huluane hahawane ba:i.
22 E da amo fi huluane ilima hahawane
dogolegema:ne sia:i. Hano ganodini fi liligi
ilima ilia mano lale, hano wayabo bagade
nabama:ne amola sio fi osobo bagadega
gilisima:ne, E da ilima mano lama:ne sia:i.
23 Daeya asili hahabe doaga:i, amo eso bi da
baligi dagoi ba:i.
24 Amalalu, Gode amane hamoma:ne sia:i,
“Esalebe liligi amo lai gebo, ohe fi amola liligi
huluane da osoboba:le lafia:dalebe, amo ilia fi
defele osoboga misa!” E da hamoma:ne
sia:beba:le, huluane ba:i dagoi.
25 Gode da ohe fi ilia fi defele, lai gebo amola
liligi osoboba:le lafia:dalebe, amo huluane ilia fi
defele hahamoi. Gode da Ea hahamoi liligi
huluane hahawane ba:i.
26 ‡Amalalu, Gode amane hamoma:ne sia:i,
“Ninia wali dunu fi amo ninia: agoaila
hamomu. Dunu fi ilia da hano wayabo bagade
menabo fi, sio fi mu amo ganodini esala, ohe fi
amola osobo bagade liligi huluane osoboba:le
lafia:dalebe, ilia da amo huluanema ouligisu
esalumu.”
27 §Amaiba:le, Gode da dunu amo Ea hou
defele hamoma:ne, hamoi dagoi. E da dunu fi
amo dunu amola uda hamoi dagoi.
28 Gode da elama hahawane dogolegema:ne
sia:i. E da elama amane hamoma:ne sia:i, “Ali
gilisili fima! Mano bagohame lale, osobo bagade
nabalesima! Osobo bagade, hano wayabo

‡ **1:26:** 1 Golidia 11:7 § **1:27:** Mui 5:1-2

bagade menabo fi, mu amo ganodini sio fi,
amola liligi huluane osoboba:le lafia:dalebe
ilima alia ouligisa esaloma!”
29 Amalalu, Gode amane sia:i, “Osobo bagade
amo ganodini, gisi amola ifa amo da fage
legesa, liligi huluane amo ali moma:ne Na da
alima iaha.”
30 Amola E eno amane sia:i, “Na da mola:ya:i
gisi liligi huluane amo osobo bagade ohe fi
amola sio fi mu amo ganodini amola liligi
osoboba:le lafia:dalebe, ilia moma:ne ilima
iaha.” E da amo sia:beba:le amo hou da doaga:i
dagoi ba:i.
31 Gode da Ea hahamoi liligi huluane ba:i
dagoiba:le, E da huluane noga:idafa ba:i. Amola
daeya asili, hahabe doaga:i, amo eso gafe da
baligi dagoi ba:i.

2

1 Amalalu mu amola osobo bagade, amo da
liligi gilisisu bagadedafa, amo huluane da
hahamoi dagoi ba:i.
2 *Eso fesu da doaga:beba:le, Gode da Ea
hahamoi huluane dagobe ba:i. Amaiba:le, E da
eso fesu amoga hawa: hamosu yolesili, helefi.
3 Amola Gode da eso fesu amoma hahawane
dogolegema:ne sia:i, amola amo eso E da eso
eno amoga afafane. E da Ea hawa: hamonanu,
eso fesu amoga helefibiba:le, eso fesu afafane,
hadigi eso modale ligiagai.
4 Osobo bagade amola mu liligi huluane da
agoane hamoi.

* **2:2:** Hibulu 4:4, 10Gadili Asi 20:11

Idini Ifabi

Be Hina Gode da osobo amola mu degabo hahamonanu,

5 fage da sono hame heda:iba:le, ifa amola gisi, da hame ba:i. Bai amo esoha E da gibu hame iasi galu. Amola osobo dogoma:ne, ouligisu dunu da hame ba:i.

6 Be hano amo da osobo hagudu galu, amo da heda:le, osoboba:le ai ahoasu.

7 †Amalalu, Hina Gode da osobo lale, dunu hamoi. Amo dunu ea mi amoga E da mifo i. Amalalu, dunu da esalebe ba:i.

8 Amalalu, gusu soge amo ganodini, amo da Idini soge, Hina Gode da ifabi bugi. Gode da dunu Ea hamoi, amo ifabi ganodini asunasi.

9 ‡Amo ifabi ganodini, Gode da ifa ida:iwane amo da fage ida:iwane legesa, amo osea:idafa ifabi ganodini bugi. Ifabi dogoa amogai da mae bogole Fifi Ahoanusu ifa amola ifa eno da ea fage nasea dunuma noga:i hou amola wadela:i hou amo afafane dawa:digisu olelesu, amo ifa aduna lelebe ba:i.

10 Idini soge amo ganodini hano afadafa ba:i. Amo hano da bugi liligi amoma hano iasu. Idini soge yolesili, amo hano da adimi hamone, bu hano biyaduyale hamoi.

11 Hano age amo ea dio da Bisone. Amo hano da Hafila soge amo ganodini ahoa.

12 (Amo soge ganodini da gouli ida:iwane gala, gabusiga: manoma amola igi ida:iwane gala.)

---

† **2:7:** 1 Golidia 15:45 ‡ **2:9:** Wamolegei Sia: Olelesu 2:7, 22:2, 22:14

13 Hano ageyadu ea dio da Gihone. Amo hano
da Guse soge amo ganodini ahoa.
14 Hano osoda ea dio da Daigalisi. Amo da
Asilia soge gusu la:ididili ahoa. Hano biyadu
amo ea dio da Iufala:idisi.
15 Amalalu, Hina Gode da dunu amo Idini
Ifabi amo ea osobo dogoma:ne amola sosodo
ouligima:ne asunasi.
16 Gode da dunuma amane hamoma:ne sia:i,
“Ifa huluane ifabi ganodini bugi amo fage faili
manu da defea.
17 Be ifa afadafa fawane amo ifa da hou da
noga:i o wadela:i amo dawa:digisu iaha, amo ifa
fage nasea, di da amo esohaga bogomu.”
18 Amalalu, Hina Gode da amane sia:i, “Dunu
hisu da esalumu da defea hame galebe. Na da
na:iyado dunu e fidima:ne hamomu.”
19 Amola Gode da osobo gasa:le, ganumugini,
ohe fi amola sio fi hahamoi. Amalalu, E da amo
fi huluane, dunu da ilima dio asulima:ne, oule
misi. A:da:me da ilima dio asuliba:le, ilia da
amo dio lai dagoi.
20 Amaiba:le, A:da:me da lai gebo amola sio fi
amola ohe fi huluane ilima dio asuli. Be
A:da:me fidima:ne, na:iyado fidisu dunu defele
afae da hame ba:i.
21 Amaiba:le, Hina Gode hamobeba:le,
A:da:me da golai nanabunina asi dialoba, Gode
da ea didifi afadafa gulalelale, hu amola bu
madelagili gilisi dagoi ba:i.
22 Gode da dunu ea didifi gulale, amoga uda
hamone, ema oule misi.
23 Amalalu, dunu da amane sia:i, “Defea! Wali
na fi dunu eno da esala. Ea gasa da na gasa

amoga lai, amola ea hu da na hu amoga lai. E da dunu amoga lalegaiba:le, ea dio da ‘uda’.”

24 §Amaiba:le, dunu da ea ada amola ea ame yolesili, ea udama madelagili hu afadafa hamosa.

25 Dunu amola uda ela da da:i nabado ba:i. Be ela da hame gogosia:i.

3

Osobo Bagade Dunu Hame Nabasu Hou

1 *Hina Gode Ea hahamoi fi liligi amoga, sania ea hohonosu dawa:digisu da liligi huluane amo ilia dawa:su baligi dagoi ba:i. Sania da udama amane sia:i, “Ifa huluane ifabi ganodini bugi amo ea fage mae moma:ne, amo sema Gode da dafawane ilegebela:?”

2 Uda da bu adole i, “Ani da ifa huluane ifabi ganodini bugi amo ea fage faili manu da defea.

3 Be ifa afadafa fawane ifabi dogoa bugi, amo ea fage Gode da mae moma:ne, amola mae digili ba:ma:ne sia:i. Amane hamosea, ania da bogosu ba:mu!”

4 Sania da bu adole i, “Amo da ogogosa! Alia da hame bogomu!

5 Alia da amo fage nasea, alia da hou noga:i amola wadela:i amo dawa:beba:le, bu Gode agoane defele ba:mu. Alia da amo hamosa:besa:le, Gode da ali bogomu sia:i!”

6 Uda da amo ifa fage da ha:i manu noga:iwane ba:beba:le, amola ea ba:su da

§ **2:24:** Ma:diu 19:5; Maga 10:7-8; 1 Golidia 6:16; Efesase 5:31

* **3:1:** Wamolegei Sia: Olelesu 12:9; 20:2

noga:i, amo dawa:beba:le amola amo nasea dawa:su bagade lamu amo dawa:beba:le, e da amo ifa fage faili mai. Eno e da egoa ema gilisili esalu, ema iabeba:le, e mai dagoi.
7 Na dagole, ela asigi dawa:su si fadegai dagoi ba:i. Ela da da:i nabado amo dawa:beba:le, ela da figi ifa lubi amo nodomene, ela da:i nabado dedeboi.
8 Daeya, ela da Hina Gode ifabi ganodini ahoabe nabi. Ela da ifa adodoboi amoga wamoaligi.
9 Be Hina Gode da A:da:mema amane wele sia:i, “Di da habila:?”
10 A:da:me da bu adole i, “Di da ifabi ganodini ahoanebe amo na da nabi. Na da beda:iba:le wamoaligi. Na da da:i nabado amo dawa:beba:le beda:i galu.”
11 Gode da bu adole ba:i, “Di da da:i nabado nowa adobela:? Ifa fage amo na da dima mae moma:ne sia:i, amo di da maibala:?”
12 Dunu da bu adole i, “Uda amo Dia da nama i, e da amo ifa fage nama iabeba:le, na da mai dagoi.”
13 †Hina Gode da udama amane adole ba:i, “Di da abuliba:le agoane hamobela:?” Uda da bu adole i, “Sania da nama ogogoiba:le, na da mai dagoi.”

Gode Ea Fofada:su

14 Amalalu, Hina Gode da sania amoma amane sia:i, “Di da Na se iasu lamu galebe. Dima gagabusu aligima:ne da ohe fi huluane amo ilima gagabusu bagadewane baligimu.

† **3:13:** 2 Golidia 11:3; 1 Dimodi 2:14

Wali mae yolesili di da dia hagomoga sugi masunu. Di da osobo fawane naha esalumu.
15 ‡Na hamobeba:le, di amola uda da ha laiwane esalumu. Ea Mano amola dia mano da mae yolesili ha laiwane esalumu. Uda ea Mano da dia dialuma goudamu, amola di da ea Mano amo Ea emo gufi gasomanu."
16 Amola udama E amane sia:i, "Di da abula agui ba:sea amola mano lalelegesea, dia se nabasu Na da bu bagade hamomu. Be amo mae dawa:le, di da diguama fima:ne hanamu. Be e da dima hinawane esalumu."
17 §Dunuma E amane sia:i, "Dia uda ea sia: nababeba:le, di ifa fage amo Na da mae moma:ne sia:i liligi, amo di da mai dagoi. Di da agoane hamobeba:le, Na da osobo amoga gagabusu aligima:ne ilegemu. Di da se nabawane gasa bagade hawa: hamobeba:le fawane, osoboga ha:i manu lamu.
18 Osoboa aya: gaga:nomei gisi heda:le, di da osoboga udigili heda:i liligi amo fawane manu galebe.
19 Di da gasa bagadewane finumu asili, hawa: hamobeba:le fawane, dia ha:i manu osoboga lamu. Di da osobo amoga hamoiba:le, bu osoboga doaga:sea fawane amo hou da dagoiwane ba:mu. Bai di da osobo amoga hamoi dagoi, amola di da osoboga buhagimu!"
20 A:da:me da idua da dunu fifi asi gala ilima ame esalumu ba:i. Amaiba:le, e da idua ema Ibi dio asuli.

---

‡ **3:15:** Wamolegei Sia: Olelesu 12:17; 1 Yone 3:8 § **3:17:** Hibulu 6:8

21 Hina Gode da ohe fi gadofo amoga abula
amo A:da:me amola idua ela dedeboma:ne,
Gode Hi hahamoi.

Gode da A:da:me amola Ibi Gadili Sefasi

22 **Amalalu, Hina Gode E amane sia:i, “Dunu
da hou noga:i amola hou wadela:i amo afafane
dawa:su lai dagoiba:le, e da Nini defele hamoi
dagoi. E da Mae Bogole Fifi Ahoanusu ifa amo
ea fage nasea eso huluane esalalalumu, amo
hamosa:besa:le, ninia ea logo hedofamu da
defea.”
23 Amaiba:le, Hina Gode da dunu Idini Ifabi
amoga ela esalu, amo gadili sefasi. Gode da
osobo amoga dunu ea da:i hodo hahamoi,
amola amo osobo ouligima:ne amola
dogoma:ne, e asunasi.
24 Amalalu, Idini Ifabi gusu la:ididili, Gode da
‘selubimi’ dunu asunasi, amola gegesu gobiha:i
bagade lalu agoane amo da gusu, gudu amola
ga amo fefeloasu, amo E da asunasi. Dunu eno
da mae bogole Fifi Ahoanusu ifa amoma
doaga:sa:besa:le, E agoane hamoi.

4

Ga:ine amola A:ibele

1 A:da:me amola idua Ibi da gilisili golai
(elesu sogelai). Amalalu Ibi da abula agui ba:i
amola ea mano Ga:ine lalelegei. Ibi da amane
sia:i, “Hina Gode da fidibiba:le, na da dunu
mano lalelegei!”

** **3:22:** Wamolegei Sia: Olelesu 22:14

2 Fa:no Ibi da Ga:ine eya amo A:ibele lalelegei.
A:ibele da sibi amola goudi ouligisu. Ga:ine da
ifabi ouligisu esalu.
3 Asili, Ga:ine da ha:i manu amo ea ifabiga lai,
amo Hina Godema gaguli misi.
4 *Be A:ibele da ea sibi ilima degabo lalelegei
sefena gala, amo lale, ea liligi noga:idafa Hina
Godema gaguli misi. Hina Gode da A:ibele
amola ea iasu amo hahawane ba:i.
5 Be E da Ga:ine amola ea gaguli masu liligi
hahawane hame ba:i. Amaiba:le, Ga:ine da mi
hanai galu. E da hagusa:ili, ea dialuma fili sa:i.
6 Amalalu, Hina Gode da Ga:inema amane
sia:i, “Di da abuliba:le ougibala:? Dia odagi da
abuliga hagusa:ila:?
7 Di da hou moloidafa hamoi ganiaba, Na da
di lalegagula:loba. Be amai hame galea,
wadela:i hou da gasonasu ohe fi defele dia logo
holeiga dima doagala:musa: esalebe ba:mu.
Wadela:i hou da di osa:le heda:musa: dawa:lala.
Be di da wadela:i hou osa:le heda:mu da defea.”
8 †Ga:ine da eya A:ibelema amane sia:i, “Ani
sogega ahoa:di!” Ela da sogega asili, Ga:ine da
A:ibele sogoba:le, medole legei dagoi.
9 Amalalu, Hina Gode da Ga:inema adole ba:i,
“Dia eya A:ibele da habila:?”
Ga:ine da bu adole i, “Na da hame dawa:! Na
da naeya amo ea ouligisu dunula:?”
10 ‡Hina Gode da amane sia:, “Di da adi
hamobela:? Dia eya amoea maga:me osoboga
sogoadigi, amo dabema:ne Nama wele sia:nana.

---

* **4:4:** Hibulu 11:4 † **4:8:** Ma:diu 23:35; Luge 11:51; 1 Yone 3:12
‡ **4:10:** Hibulu 12:24

11 Wali gagabui da dima aligi gala. Di da wali
osoboa ifabi hawa: hamomu da hamedei. Bai
osobo amoga di da diaeya ea maga:me dia
loboga sogadigi, amo fedege agoane mai
dagoiba:le.
12 Di da osobo gidinasea, osobo da dima ha:i
manu hame imunu. Di da mae aligili, diasu
hamedene, osobo bagadega udigili lalumu."
13 Ga:ine da Hina Godema amane sia:i, "Na da
amo se iasu lamu da hamedei.
14 Wali eso Di da na soge fisili masa:ne
sefasilala. Na da Di gadenene esalumu hamedei
agoane ba:sa. Na da osobo bagadega mae aligili
lalumu. Nowa da na ba:sea, ilia da na medole
legemu."
15 Be Hina Gode da ema amane sia:i, "Hame
mabu! Nowa da Ga:ine fane legesea, Na da ema
fesuale agoane dabemu." Amalalu, Hina Gode
da ilegesu dawa:digisu, amo nowa da Ga:ine
ba:sea, medole legemu da sema bagade, amo E
da Ga:inema ilegei dagoi.
16 Amalalu, Ga:ine da Hina Gode amo yolesili,
e da soge Node (dawa:loma:ne da 'Udigili Lala')
amo da Idini sogega gusudili gala, amoga
esalumusa: asi.

Ga:ine Egaga Fi

17 Ga:ine da ea udala gilisili golale (soge lalu),
e da abula agui, Inage lalelegei. Ga:ine da amo
esoga moilai bai bagade gagulalebe ba:i. Amoga
e da ea mano Inage, amo ea dio asuli.
18 Inage da mano lai amo ea dio Aila:de.
Aila:de da mano lai amo ea dio Mihiuya:iele.

Mihiuya:iele ea mano da Midiusa:iele amola Midiusa:iele ea mano da La:imege.

19 La:imege da uda aduna lai. Afae da A:ida, eno da Sila.

20 A:ida da mano lai amo ea dio amo Ya:iba:le. Ea manolali da abula diasu ganodini esalu amola ilia da lai gebo fi ouligisu.

21 Ya:iba:le eya da Yuba:le. Ea mano da gesami hea:su dusu liligi amo sani baidama, fulabosu dusu amola dusu hou eno hamosu.

22 Sila da mano lalelegei amo ea dio da Diubale-Ga:ine. E da ouli amola balase hahamonanu, hawa: hamosu liligi hahamoi. Diubale-Ga:ine amo ea dalusi da Na:iama.

23 La:imege da ea uda aduna elama amane sia:i, “A:ida amola Sila! Na sia: nabima! Goi afae amo da na faiba:le, na da amo goi fanelegei dagoi.

24 Gode da amane sia:i, ‘Nowa da Ga:ine fasea, e da Gode Ea se iasu baligili fesuale agoane ba:mu.’ Be na sia: da nowa La:imege fasea, e da se baligili 77 agoane ba:mu.”

Sede amola Inosie

25 A:da:me amola idua bu gilisili golai. Amalalu, idua da dunu mano lai. E da amo manoma Sede dio asuli. E amane sia:i, “Ga:ine da A:ibele amo medole legei. Amaiba:le, ea sogebi lama:ne, Gode da mano eno nama i dagoi.”

26 Sede amola da dunu mano lalelegei amo ea dio Inosie. Amo esoga, osobo bagade dunu fi da muni Godema dawa:le, Ea Dioba:le nodone sia:ne gadosu.

5

A:da:me ea Mano Fifi Misi (1 Hou Olelesu 1:1-4)

1 *A:da:me ea fi amo ilia hou da hagudu dedei. (Gode da dunu fi hamonoba, E da Hi hou defele ili hamoi dagoi.
2 †E da dunu fi amo dunu amola uda hahamoi. E da elama hahawane sia:i. Hahamoi dagoiba:le e da elama ‘dunu fi’ dio asuli.)
3 A:da:me da ode 130 esalu, dunu mano A:da:me ea ba:su defele lalelegei. E da amo manoma Sede dio asuli.
4 Sede da lalelegelalu, A:da:me da ode 800 eno esalu. Ema da dunu manolali eno amola uda manolali eno lalelegei.
5 A:da:me da ode 930 esalu, bogoi dagoi.
6 Sede da ode 105 esalu, ea mano Inosie da lalelegei.
7 Inosie da lalelegelalu, Sede da ode 807 eno esalu. Ema dunu manolali eno amola uda manolali eno lalelegei.
8 Sede da gilisili ode 912 esalu, bogoi.
9 Inosie da ode 90 esalu, ea mano Gina:ne da lalelegei.
10 Gina:ne da lalelegelalu, Inosie da ode 815 eno esalu. E da dunu manolali eno amola uda manolali eno lai.
11 Inosie da gilisili ode 905 esalu, bogoi.
12 Gina:ne da ode 70 esalu, ea mano Maha:ilalele da lalelegei.

---

* **5:1:** Mui 1:27-28 † **5:2:** Ma:diu 19:4; Maga 10:6

13 Maha:ilalele da lalelegelalu, Gina:ne da ode
840 eno esalu. Amo ode amoga e da dunu
manolali eno amola uda manolali eno lai.
14 Gina:ne da gilisili ode 910 esalu, bogoi.
15 Maha:ilalele da ode 65 esalu, ea mano
Ya:ilede da lalelegei.
16 Ya:ilede da lalelegelalu, Maha:ilalele da ode
830 eno esalu. Amo ode ganodini dunu manolali
eno amola uda manolali eno ea ema lalelegei.
17 Maha:ilalele da gilisili ode 895 esalu, bogoi.
18 Ya:ilede da ode 162 esalu, ea mano Inage da
lalelegei.
19 Inage da lalelegelalu, Ya:ilede da ode 800
eno esalu. Amo ode ganodini e da dunu
manolali eno amola uda manolali eno lai.
20 Ya:ilede da gilisili ode 962 esalu, bogoi
dagoi.
21 Inage da ode 65esalu, ea mano Midusala
lalelegei.
22 Midusala da lalelegelalu, Inage da 300 ode
amoga gilisili Gode amola lalu. Ema dunu
manolali eno amola uda manolali eno da
lalelegei.
23 Inage da gilisili ode 365 esalu.
24 ‡Inage da gilisili Gode amola lalu. Amalalu,
e da osobo bagadega alalolesi. Bai Gode da
Inage mae bogole, lale gadoi dagoi.
25 Midusala da ode 187 esalu, ea mano
La:imege da lalelegei.
26 La:imege da lalelegelalu, Midusala da ode
782 eno esalu. Amo ode ganodini e da dunu
manolali eno amola uda manolali eno lai.

‡ **5:24:** Hibulu 11:5; Yude 1:14

27 Midusala da gilisili ode 969 esalu, bogoi.
28 La:imege da ode 182 esalu, ea dunu mano
da lalelegei.
29 E da amo manoma Nowa: dio asuli. E
amane sia:i, “Gode da osobo amoma gagabusu
aligima:ne ilegei dagoiba:le, ninia da se
nabawane hawa: hamonana. Be amo mano da
ninia dogo denesimu.”
30 Nowa: da lalelegelalu, La:imege da ode 595
esalu. Amo odega e da dunu manolali eno
amola uda manolali eno lai.
31 La:imege da gilisili ode 777 esalu, bogoi.
32 Nowa: da ode 500 esalu. Amalalu, ea dunu
manolali Sieme, Ha:me amola Ya:ifede da
lalelegei.

6

Osobo Bagade Dunu Ilia Wadela:i Hou Bagade

1 *Osobo bagadega dunu fi idi da bagade
heda:i. Uda mano da ilima lalelegeloba,
2 Gode egefelali da dunu fi ilia uda manolali
hahawane ba:loba, ilia hanaiga amo uda mano
lasu.
3 Amalalu Hina Gode da amane sia:i, “Na
A:silibu da dunu ilima eso huluane hame
gegenanumu. Bau osobo bagade dunu ilia
bogosu dawa:. Ilia da wali ode 120 fawane
esalumu.
4 †Amo esoga, amola fa:no, dunu bagade amo
ilia dio da Nefilime da osobo bagadega esalu.
Gode egefelali amola osobo bagade dunu ilia
uda manolali da gilisili golaiba:le, amo dunu

* **6:1:** Yoube 1:6, 2:1 † **6:4:** Idisu 13:33

bagade da lalelegei. Amo dunu da gasa bagade
hamobeba:le, dunu huluane da ilia hou nabi
dagoi.
5 ‡Hina Gode da osobo bagade dunu ilia
wadela:i hou bagade amo ba:lalu. Ilia asigi
dawa:su da wadela:lesi dagoi. Ilia dogo
ganodini wadela:i hou fawane dawa:lalu. Amo
Gode da ba:i dagoi.
6 Hina Gode da Ea musa: hou amo E da osobo
bagadega esaloma:ne dunu fi hamoi, amo E da
higale ba:i. Ea dogo ganodini se bagade nabi.
7 Amaiba:le Gode da amane sia:i. “Na da dunu
fi hamoi dagoi be wali Na da huluane medole
legemu. Dunu huluane, ohe fi, sania fi amola sio
fi huluane Na da hamoiba:le hahawane hame
gala. Amaiba:le, Na da huluane fane legemu.”
8 Be Hina Gode da dunu afae amo Nowa:,
hahawane ba:i.
(Amabela:? Sede egefelali - ilia da lafidili
Gode dawa:i udigili sia:bela:?.)

Nowa:

9 §Nowa: ea sia: dedei da agoane. Nowa: da
hou moloidafa dunu, e da wadela:i hame
dawa:i. Ea fi amo ganodini, e da ida:iwane
Gode amola gilisili lalu.
10 Nowa: da dunu mano udiana esalu amo
Sieme, Ha:me amola Ya:ifede.
11 Be osobo bagadega dunu fi huluane ilia hou
da wadela:lesi dagoi. Gegene nimi dasu bagade
fawane ba:i.
12 Dunu huluane da ilia hou wadela:lesiba:le,
Gode da osobo bagade gugunufinisi dagoi ba:i.

---

‡ **6:5:** Ma:diu 24:37; Luge 17:26; 1 Bida 3:20 § **6:9:** 2 Bida 2:5

13 Amaiba:le, Gode da Nowa:ma amane sia:i,
“Na da dunu fi huluane ebelema:ne medole
legemu. Ilia hamobeba:le, osobo bagade da
nimi bagade hou amola gegesu, amoga nabai
gala. Amaiba:le, na da dunu fi amola osobo
bagade gilisili gugunufinisimu.

14 Amaiba:le, di dusagai bagade amo
‘saibalase’ ifa amoga hamoma. Amo ganodini
sesei hamoma. Ganodini amola gadili ea gadofo
amoga edele agoai legema.
15 Dia dusagai agoane hiougima. Ea afo
sedade defei da 133 mida amola ea
da:iyamogoa dunumuni defei da 22 mida amola
ea da:iyamogoa gado defei 13 mida.

16 Gadodili figisu hamoma! Dusagai ea dobea
fesa heda:le, figisu mae doaga:le dibi 44
sedamida agoane yolesima. Dusagai la:idi logo
ga:su hamoma amola hada:i fa:i udiana agoane
hamoma.

17 Na da esalebe liligi mu hagudu esala amo
huluane mifo labe liligi wadela:ma:ne, hano
bagade osobo bagadega iasimu. Osobo
bagadega esalebe liligi huluane da bogogia:mu.
18 Be Na da dima gousa:su hamomu. Amalalu,
di, dia manolali, dia uda, amola dia mano ilia
uda da dusagai bagade ganodini golili
sa:ima:mu.

19 Di esalebe liligi hisu hisu amo aduna -
gawali amola aseme, amo esaloma:ne dusagai
ganodini oule masa.
20 Sio fi hisu hisu aduna aduna, ohe fi
huluane aduna aduna, amola fi huluane da

osoboga sugi ahoabe, amo huluane da aduna
aduna di ouligima:ne, dima doaga:mu.
21 Ha:i manu liligi huluane amola, di amola
osobo bagade ohe fi huluane moma:ne, amo
gilisima.
22 **Nowa: da Gode Ea hamoma:ne sia:i
defele, huluane hamoi dagoi.

7

Hano Bagade da Osobo Bagade Dedeboi

1 Amalalu, Hina Gode da Nowa:ma amane
sia:i, “Di amola dia sosogo fi huluane, amo
dusagai bagade amoga golili sa:ima. Bai waha
esalebe fi amo ganodini, Na da di fawane
hahawane ba:i.
2 Ohe fi hisu hisu liligi ledo hamedei amo
gawali amola aseme amo fesuale agoane
dusagai ganodini oule masa. Amola liligi ledo
gala amo gawali amola aseme aduna aduna
fawane oule masa.
3 Amola sio fi hisu hisu mae bogole osobo
bagadega esaloma:ne, amo fesuale gawali
amola aseme dusagai ganodini oule masa.
4 Eso fesuale aligili, Na da gibu bagade osobo
bagadega iasimu. Gibu da eso 40 amola gasi 40
sa:imu. Amoga na da esalebe liligi huluane Na
hamoi, amo huluane osobo bagadega mugululi
fasimu.
5 Nowa: da Gode Ea hamoma:ne sia:i liligi
huluane hamoi.
6 Hano bagade da osobo bagadega doaga:loba,
Nowa: da ode 600 agoane ba:i.

** **6:22:** Hibulu 11:7

7 *Amola Nowa:, ea manolali, ea uda amola ea
mano ilia uda da hano bagade fisimusa:,
dusagai ganodini fila heda:i.
8 Ledo hamedei ohe fi amola ledo gala liligi
aduna aduna, sio fi, osoboa sugi ahoasu liligi,
9 gawali amola aseme amo huluane Nowa:ma
misini, dusagai ganodini fila heda:i. Gode da
Nowa:ma hamoma:ne sia:i, amo defele hamoi
dagoi ba:i.
10 Amola eso fesuale aligili galu, hano bagade
da moi bagadega doaga:i.
11 †Nowa: da ode 600 esalu. Amo ode
ganodini, oubi ageyadu amola eso 17 - amo
esoga, hano osobo hagudu dialu amo da
fudagala:i amola mu amo ganodini gibu ea logo
ga:su da fudagala:le, doasi dagoi.
12 Eso 40 amola gasi 40 amoga gibu da osobo
bagadega sa:i.
13 Amo esoga, Nowa: amola egefe udiana
Sieme, Ha:me amola Ya:ifede, ea uda amola
egefe ilia uda huluane da dusagaiga fila heda:i.
14 Ilia da ohe fi hisu hisu, lai gebo amola sigua
amola sania fi ilia osoboga sugi ahoa, amola sio
fi huluane ilia da ougiga hagili ahoabe, amo
huluane ilia da ganodini oule asi.
15 Gawali, aseme amola esalebe liligi huluane
da mifo laha, amo huluane da Nowa:ma misini,
dusagaiga fila heda:i.
16 Ohe fi da ganodini ahoa amo huluane da
gawali, aseme amola esalebe liligi huluanedafa,
Gode da Nowa:ma sia:i amo defele. Amalalu,

---

* **7:7:** Ma:diu 24:37-39; Luge 17:27 † **7:11:** 2 Bida 3:6

Nowa: da ganodini asi amola Gode da dusagai logo ga:si dagoi.
17 Gibu bagade da osobo bagadega sa:ili, eso 40 amanega dalu. Hano da leda:le, dusagai gaguia gadole bila sedagawane gado heda:i.
18 Hano da bagade hamoi amola bagade heda:i. Dusagai da hano da:iya mae magufale lalu.
19 Hano da bagade heda:le, goumi huluane mu haguduga dialu da dedeboi dagoi ba:i.
20 Hano bagade heda:le, goumi huluane dedebole, bu 7 mida agoane heda:i.
21 Osobo bagadega esalebe liligi huluane, amo lai gebo, sogega esalu ohe fi, sio fi amola dunu fi huluane da bogogia:i dagoi.
22 Liligi huluane da hafoga:i osobo bagadega esalu amola mifo lasu,, amo huluane da bogogia:i dagoi.
23 Osobo bagadega esalebe liligi huluane da fadegale fasi dagoi ba:i. Dunu, ohe fi, osoboga sugi ahoasu liligi amola sio fi osobo bagadega hame ba:i. Be Nowa: hi fawane amola ea sosogo fi dusagai ganodini esalu, ilia fawane esalebe ba:i.
24 Hano bagade da osobo bagade dedeboi dialu eso 150 agoane dialebe ba:i.

8

Hano Bagade da Hai

1 Be Gode da Nowa:, ohe fi amola lai gebo fi dusagai ganodini esalu, amo hame gogolei. E da fo amo osobo bagadega asunasi. Amalalu, hano da halalu.

2 Hano hagudu dialu amo ea logo amola mu
ea logo ga:si dagoi ba:i. Gibu da muagado dasu
logo ga:i.
3 Hano da osobo bagade yolesili halalu. Eso
150 da dagoloba, hano da hai dagoi ba:i.
4 Eso 17 amola oubi fesu amoga, dusagai da
A:lala:de Goumi amo da:iya ligisibi ba:i.
5 Hano da mae yolesili hala dalu. Amalalu eso
age amola oubi nabu amoga, goumi ilia
dabuagado bi da ba:i dagoi.
6 Eso 40 asili, Nowa: da fo misa:ne agenesi, e
musa: hamoi liligi amo doasi.
7 E da sio ea dio amo 'la:ifene', amo gadili
asunasi. Amo sio da wa:le asili lalalu, hano da
hafoga:i dagoiba:le fawane yolesi.
8 Amalalu, Nowa: da 'dafe' sio amo hano ea
hasu hou ba:ma:ne asunasi.
9 Be hano da osobo huluane dedeboiba:le,
'dafe' da fila sa:imu gogolei. Amaiba:le, e da
Nowa: dusagai ganodini ema buhagi. Nowa: da
ea lobo da:legale amola dafe laleguda:le,
dusagai ganodini bu sanasi.
10 E da eso eno fesuale amo aligili, 'dafe' bu
asunasi.
11 'Dafe' da daeya amo ema bu misini, e da
olife ifa lubi mini manebe ba:i. Amalalu, hano
da hai dagoi, amo Nowa: da dawa:i galu.
12 E da eso eno fesuale amo aligili, 'dafe' bu
asunasi. Be amo esoga 'dafe' da ema hame
buhagi.
13 Eso age aligili, oubi age amo ode ganodini
Nowa: da lalelegele, ea esalebe ode 601 amo
gidigisia, hano da hai dagoi amola osobo bagade

da hafoga:i dagoi ba:i. Nowa: da dusagai ea gisigisu fadegale, osobo da hafoga:i dagoi ba:i.

14 Eso No 27 amo oubi ageyadu amoga, osobo bagade da hafoga:idafa ba:i.

15 Amalalu, Gode da Nowa:ma amane sia:i,

16 “Di, dia uda, dia egefelali amola ilia uda, amo dusagai yolesili, osoboga aligila sa:ima!

17 Esalebe liligi dia ouligisu amo sio, ohe fi amola liligi da osoboga sugi ahoa, ilia da fi hamone osobo bagade bu nabama:ne, amo gadili oule masa.

18 Amaiba:le, Nowa:, egefe udiana, ea uda, amola egefelali ilia udalali, da gadili asili, osoboga aligila sa:i.

19 Ohe fi huluane amola liligi da osoboga sugi ahoasu amola sio fi huluane- liligi huluane osobo bagadega ahoanebe liligi da dusagai yolesili gadili asi. Ilia fi hisu hisu gilisisu hamone, gadili asi.

Nowa: da Gobele Salasu Hamoi

20 Amalalu, Nowa: da Hina Godema oloda hamoi. E da ledo hamedei ohe fi amola sio fi lale, gobele sali.

21 Hina Gode da amo gobele salasu ea gabusiga: nabi. E da Ea dogo ganodini agoane sia:i, “Osobo bagade dunu da degabo ea mano fonobahadi eso amola fa:no eso huluane wadela:i hou fawane dawa:lala. Be ea hou ba:beba:le, Na da hobea osobo bagadega gagabusu aligima:ne hame ilegemu. Amola esalebe liligi huluane Na waha medole legei dagoi, amo hou Na da bu hamedafa hamomu.

22 Osobo bagade da dialea, hawa: bugisu
amola ha:i manu faisu, anegagi amola gia:su,
esoi bagade oubi amola anegagi oubi amola, eso
amola gasi da mae dagole dialumu.

9

Gode da Nowa:ma Gousa:su Hamoi

1 *Amalalu, Gode da Nowa: amola ea manolali
ilima hahawane dogolegele sia:i. E amane sia:i,
“Dilia mano bagohame lama. Dilia mano da
osobo bagade soge huluane nabamu da defea.
2 Ohe fi, sio fi amola menabo fi amola esalebe
fi amo da osoboba:le ahoa, ilia huluane da
dilima beda:mu. Dilia da ohe fi huluane ilima
hinawane esalumu.
3 Na da musa: dadami fawane dilima ha:i
moma:ne i dagoi. Be wali, dilia da amo ohe, sio
amola menabo fi liligi huluane manu da defea.
Na da amo huluane dili ha:i moma:ne iaha.
4 †Be ha:i manu afadafa da dilima sema gala.
Hu amo ganodini maga:me dialebe ba:sea, mae
moma. Maga:me amo ganodini da esalusu gala.
Amaiba:le, Na da amo liligi mae moma:ne sema
ilegei.
5 Nowa dunu da dunu eno fane legesea da se
iasu ba:mu. Ohe fi da dunu fane legesea,
amoma se iasu ima:ne, fane legema.
6 ‡Osobo bagade dunu ilia da Gode Ea hou
agoane hamoi dagoi. Amaiba:le, osobo bagade
dunu da eno dunu fane legesea, amo dunu ema

---

* **9:1:** Mui 1:28 † **9:4:** Gobele Salasu 7:26-27, 17:10-14, 19:26; Mousese ea Malasu 12:16, 12:23, 15:23 ‡ **9:6:** Gadili Asi 20:13; Mui 1:26

se iasu da eno osobo bagade dunu amoga fane legemu.
7 §Dilia mano bagohame osobo bagade nabama:ne lama.
8 Amalalu, Gode da Nowa: amola ea mano ilima amane sia:i,
9 “Na gousa:su Na da dilima amola diligaga fa:no lalelegemu mano dilima ilegesa.
10 Na da dilima amola esalebe liligi huluane, ohe fi amola sio fi - huluane amo dusagaiga gaga:i, amoma Na gousa:su hamosa.
11 Na gousa:su dilima da amo sia: ganodini gala. Hano bagade da esalebe liligi huluane bu hame fane legemu. Hano bagade da osobo bagade bu hame gugunufinisimu.
12 Wali na eso huluane dialumu gousa:su dilima amola esalebe liligi huluane amoma Na da dawa:digima:ne olelesu imunu.
13 Na da mu mobi ganodini dadi agoane (sona:ni) legemu. Amo da Na osobo bagadega gousa:su dawa:ma:ne agoane dawa:digima:ne olelesu gala.
14 Na da mu amo mu mobiga dedebosea, amola dilia da sona:ni sisiga:i ba:sea,
15 Na da Na musa: dafawane sia: bu dawa:mu. Amo da osobo bagadega esalebe liligi huluane medoma:ne, hano bagade da bu hamedafa misunu.
16 Sona:ni da mu mobi ganodini ba:sea, Na da Na eso huluane mae mugululi gousa:su Na da esalebe liligi osobo bagadega esala hamoi, amo bu dawa:ma.

§ **9:7:** Mui 1:28

17 Na da osobo bagadega esalebe liligi
huluane ilima dafawane ilegele sia:i amo
dawa:digima:ne olelesu da amo.”

Nowa: amola Egefelali

18 Nowa: egefe udiana amo dusagaiga gadili
asi da Sieme, Ha:me amola Ya:ifede. (Ha:me da
Ga:ina:ne ea eda.)
19 Nowa: ea mano udiana da osobo bagade
esalebe fi osobo bagadega afagogoi, amo
huluane ilima aowalali esalu.
20 Nowa: da ifabi ouligisu dunu. E da degabo
osobo bagadega waini efe sagasu.
21 E da waini hano nanu, feloai ba:i. Amalalu,
e da abula gisa:le, da:i nabadowane ea abula
diasu ganodini dialu.
22 Ha:me (Ga:ina:ne eda) da ea eda da:i
nabado ba:i dagoi. E gadili asili, amo hou ea ola
Sieme amola Ya:ifede elama olelei.
23 Be Sieme amola Ya:ifede da abula lale, ela
gida amoga ligisili bagidiliwane misini, Nowa:
ea da:i nabado dedeboi dagoi. Ela da Nowa: ea
da:i nabado mae ba:ma:ne, ela odagi ga
ba:legale misi.
24 Nowa: da bu wa:legadole, adini ba:i bu
hedofai ba:i. E da Ha:me (Ga:ina:ne eda) amo ea
hou nabi dagoi.
25 E amane sia:i,
“Ga:ina:ne amoma da gagabui aligi dagoi.
E da ea yolalali ilia udigili hawa: hamosu
dunu esalumu.
26 Gode da Sieme ea Hina Gode! Godema
hahawane dogolegele nodoma!

Ga:ina:ne da Sieme ea udigili hawa:
hamosu dunu esaloma:mu.
27 Gode da Ya:ifede ea fi bu bagade
heda:ma:ne fidimu da defea.
Ya:ifede da Sieme ea abula diasu gilisisu
ganodini esalumu da defea.
Amola Ga:ina:ne da Ya:ifede ea udigili
hawa: hamosu dunu esaloma:mu."
28 Hano bagade amo misini, fa:no Nowa: da
ode 350 eno esalu.
29 Amalalu, e bogoi. E da ode 950 agoane
esalu bogoi.

10

Nowa: egefelali Iligaga Fifi Misi

1 Hano bagade da yolesili, Nowa: ea mano
Sieme, Ha:me amola Ya:ifede da manolali lai.
2 Ya:ifede egefelali da agoane lalelegei.
Ya:ifede ea mano da Goume, Ma:igoge, Ma:dai,
Ya:ifa:ne, Diubale, Misege amola Dila:se.
3 Goume ea dunu mano da A:segena:se,
Laifa:de amola Dougama.
4 Ya:ifa:ne egefelali da Ilaisia, Dasise, Gidimi
amola Loudanimi.
5 (Amo mano ilia fi da dusagai ouligisu hou
hamone ilia fifi asi gala asili sia: hisu hisu
hamosu).
6 Ha:me egefelali da Gusia, Misala:ime, Fade
amola Ga:ina:ne.
7 Gusia egefelali da Seba, Ha:fila, Sa:bada,
Lama amola Sa:bediga. Lama egefela da Siba
amola Dida:ne.
8 Gusia ea mano eno da Nimilode. E da
asigilaloba, nimi bagade gegesu dunu hamoi.

9 E da Hina Gode ba:ma:ne benea ahoasu
dunu gasa bagade hamoi. Amaiba:le, musa:
dunu da amane sia:su, “Hina Gode da di benea
ahoasu dunu Nimilode defele hamomu da
defea.”
10 Moilai bai bagade ea soge Siaina ganodini
da Ba:bilone, Elege, A:ga:de amola Ga:lene.
11 Amo soge yolesili, e da Asilia sogega asi.
Amoga e da moilai bai bagade eno hahamone
gagai amo Ninefe, Lihoubode, Ga:ila,
12 amola Lisene. La:idi da Ninefe, la:idi da
Ga:ila amola Lisene da moilai bai bagadedafa
dogoa galu.
13 Misala:ime ea mano da Ludaide fi,
Anamaide fi, Lehabaide fi, Na:baduhaide fi,
14 Badalusaide fi, Gasaluhaide fi (amo fi
amoga Filisidini fi da misi) amola Ga:fadolaide
fi.
15 Ga:ina:ne ea mano da Saidone (ea magobo
mano), Hidaide fi,
16 Yebiusaide fi, A:moulaide fi, Gegasiaide fi,
17 Haifaide fi, Agaide fi, Sainaide fi,
18 Afadaide fi, Semalaide fi, Ha:imadaide fi.
Fa:no Ga:ina:ne fi dunu huluane da afafai.
19 Ga:ina:ne fi ilia soge olei da asili amo
Saidone moilai bai bagade asili Gela asili Ga:isa
moilai bai bagadega doaga:i. Amalalu, soge olei
da Sodame moilai bai bagadega asili, Goumola
moilai bai bagade amola A:dama moilai bai
bagade amola Siboimi moilai bai bagade
baligili, La:isia moilai bai bagadega doaga:i.
20 Amo dedei da Ha:me ea mano - ilia fi amola
sia: hisu hisu amola sogebi da sosogo bagade
ba:i.

21 Sieme da Ya:ifede ea ola esalu. Sieme da
Hibulu dunu fi huluane amo ilia aowalali eda.
22 Sieme egefelali da Ila:me, A:sie, Afa:gasa:de,
Lade amola A:ila:me.
23 A:ila:me egefelali da Ase, Hale, Gidie amola
Misiege.
24 Afa:gasa:de ea mano da Sila amola Sila ea
mano da Ibe.
25 Ibe da dunu mano aduna lai. Afae ea dio
amo Bilege (Bai e esalea osobo bagade da afafai
ba:i). Bilege ea eya dio amo Yogada:ne.
26 Yogada:ne ea mano da A:lamouda:de, Silefe,
Ha:isama:ifede, Yila,
27 Hadoula:me, Usa:le, Digala,
28 Ouba:le, Abima:ile, Siba,
29 Oufe, Ha:fila amola Youba:be. Amo huluane
da Yogada:ne ea mano.
30 Ilia esalebe soge da goumi gusudi soge ea
ole da Misia alalo asili Sifa doaga:i.
31 Amo dedei da Sieme ea mano - ilia fi, sia:
hisu hisu, ilia sogebi amola ilia soge da bagade
ba:i.
32 Huluane da Nowa: ea mano ilia fi amo ilia
sosogo fi amo ganodini amola fi gilisisu ilia
hamoi. Amo fi amoga fi gilisisu huluane da
hano bagade fa:no hamone, afafane osobo
bagade nabasu.

11

Ba:ibele Diasu Sedade Gagagula Heda:i

1 Amo esoga, osobo bagade dunu fi da sia:
hisu hisu hame galu. Ilia huluane da sia:
afadafa fawane galu.

2 Dunu fi huluane da eso maba gusudili
ahoanu, umi soge ea dio amo Ba:bilone ba:i.
Amo ganodini ilia fi dialu.
3 Ilia da amane gilisili sia: dasu, “Defea! Ninia
osobo ganumugini, gobele, igi agoai ‘baligi’
hamone, diasu gagumu.’ Amola amo liligi
‘baligi’ ilia da edele amoga madelagisu.
4 Amalalu, ilia da amane sia:i, “Ninia moilai
bai bagade hamomu. Amo ganodini ninia da
diasu sedade gagagula heda:i amo da Hebene
amoga doaga:mu liligi gagumu. Ninia dio
bagade hamomu. Ninia fi da osobo bagade soge
huluane amoga afafasa:besa:le agoane
hamomu.
5 Be Hina Gode da moilai bai bagade amola
diasu gado gagagula heda:i amo dunu da
hamonanu, amo ba:la gudu sa:i.
6 E amane sia:i, “Ilia da fi afadafa amola sia:
afadafa gala. Amo ilia da muni hamobeba:le,
hobea huluane ilia hanaiga hamomusa:
dawa:mu.
7 Defea! Ninia da gudu sa:ili, ilia sia:
ededenagia:mu. Amasea, ilia sia: hisu hisu
amoga sia:sea, nabimu gogolemu.”
8 Amaiba:le, Gode da dunu fi afagogole, osobo
bagade dedeboma:ne asunasi. Ilia amo diasu
gagagula heda:i gagumu yolesi dagoi.
9 Amaiba:le, amo diasu ilia da Ba:ibele dio
asuli. Bai amoga Hina Gode da ilia sia: hisu
hisu hamoi, amola ili afagogole, osobo bagade
soge huluane fima:ne asunasi.

Sieme Egaga Fifi Misi

10 Sieme ea mano da hagudu dedei. Hano
bagade da yolesili, ode aduna asili, Sieme da
ode 100 esalu, ea dunu mano amo Aba:sa:de da
lalelegei.
11 Amalalu, Sieme da ode 500 eno esalu.
Amoga e da manolali eno lalelelegei.
12 Aba:sa:de da ode 35 esalu, dunu mano amo
ea dio Sila amo lai.
13 Fa:no e da ode 403 eno esalu amola amoga
manolali eno lalelelegei.
14 Sila da ode 30 esalu, dunu mano ea dio Ibe
amo lai.
15 Fa:no e da ode 430 eno esalu. Amoga e da
manolali eno lalelelegei.
16 Ibe da ode 34 esalu, dunu mano amo ea dio
Bilege lai.
17 Fa:no Ibe da ode 430 eno esalu. Amo odega
e da egefelali eno lalelelegei amola uda
manolali eno lalelelegei.
18 Bilege da ode 30 esalu, dunu mano ea dio
amo Liu lai.
19 Bilege da Liu lai amalu ode 209 eno esalu.
Amoga e da egefelali eno lalelelegei amola uda
manolali eno lalelelegei.
20 Liu da ode 32 esalu, dunu mano ea dio amo
Silage lai.
21 Liu da Silage lai amalu fa:no e da ode 207
esalu. Amoga e da dunu manolali eno
lalelelegei amola uda manolali eno lalelelegei.
22 Silage da ode 30 esalu, dunu mano ea dio
amo Na:iho lai.
23 Silage da Na:iho lai amalu fa:no e da ode
200 eno esalu. Amoga e da dunu manolali eno
lalelelegei amola uda manolali eno lalelelegei.

24 Na:iho da ode 29 esalu, dunu mano ea dio
amo Dila lai.
25 E da Dila lai amalu fa:no ode 119 esalu.
Amoga, e da dunu manolali eno lalelelegei
amola uda manolali eno lalelelegei.
26 Dila da ode 70 esalu, dunu mano udiana lai
amo A:ibala:me, Na:iho amola Ha:ila:ne.

Dila Egaga Fi

27 Dila egaga fi da agoane. Ea mano da
A:ibala:me, Na:iho amola Halane. Halane ea
mano da Lode.
28 Halane da ea moilaidafa (moilai dio da E,
Ba:bilone soge ganodini dialu) amoga bogoi. E
bogoloba, ea ada Dila da esalebe ba:i.
29 A:ibala:me da Selai lai amola Na:iho da
Miliga lai. Miliga ea ada da Halane. Halane
idiwi eno da Isiga.
30 Selai da aligime esalu. Mano lamu hamedei
ba:i.
31 Dila da egefe A:ibala:me, eaowa Lode
(Halane ea mano) amola ea nawi Selai
(A:ibala:me idua) amo oule asili, Ba:bilone soge
moilai amo E yolesili, Ga:ina:ne sogega
doaga:musa: asi. Be ilia da Halane sogega
doaga:le, fi galu.
32 Dila da amogawi bogoi. Ea esalu ode idi da
205 ba:i.

12

Gode da A:ibala:mema Misa:ne Sia:i

1 *Gode da A:ibala:mema amane adole i, “Dia
soge, dia fi amola dia ada diasu amo yolesili,

* **12:1:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:2-3; Hibulu 11:8

soge enoga masa. Dia fimu soge na da dima olelemu.
2 Na da dima mano bagohame imunu. Dia
mano fifi misunu da hobea bagadewane fi
dialumu. Na da dima hahawane dogolegemu
amola dia dio gasi gadomu.
3 †Nowa dunu da dima hahawane dogolegele
fidisia,
amo dunu Na da hahawane dogolegele
fidimu.
Be nowa dunu da dima gagabusu
aligima:ne sia:sea,
Na da ilima gagabusu aligima:ne sia:mu.
Dia hou amo ganodini na da osobo bagade
fifi asi gala dunu huluane
ilima hahawane dogolegesu imunu."
4 A:ibala:me da ode 75 lai dagoi. Amalalu e da
Gode Ea adoi defele Ha:ila:ne moilai yolesili asi.
Lode amola da sigi asi.
5 A:ibala:me da ea uda Selai, eaowa Lode
amola ea liligi gagui huluane aguni amola ea
udigili hawa: hamosu dunu amo e da Ha:ila:ne
moilaiga lai, amo huluane oule asili, Ga:ina:ne
moilaiga doaga:musa: asi. Ahoana, ilia da
Ga:ina:ne sogega doaga:i.
6 A:ibala:me da Ga:ina:ne soge ganodini
ahoanu, sema ifa amo ea dio Mole amo Siegeme
moilai bai bagade ganodini galu amoga doaga:i.
(amo esoga Ga:ina:ne dunu da amo soge
ganodini esalu)
7 ‡Gode da A:ibala:mema misini amane sia:i,

† **12:3:** Gala:isia 3:8 ‡ **12:7:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:5; Gala:isia 3:16

“Na da amo soge, digaga fi ilima imunu.”
Amalalu, A:ibala:me da Hina Gode ba:i
dagoiba:le, e da Godema nodoma:ne oloda
hamoi dagoi.
8 Amalalu, e da ga (south) asili, goumi soge
amo da Bedele moilaiga gusu dialu, amoga
abula diasu gagui. Ea moilai da Bedele moilai
amo guma: amola A:iai moilai gusuli dogoa
dialebe ba:i. Amo sogebiga e da oloda eno
hamone, Godema nodoi.
9 Amalalu e da amo soge yolesili, sogebi eno
amola sogebi eno amoga asili Ga:ina:ne soge ga
(south) la:ididili doaga:musa: ahoanu.

A:ibala:me da Idibidi Sogega Esalu

10 Gibu da hame sa:iba:le, ha:i bagade doaga:i.
Ha:i bagadeba:le, A:ibala:me da Idibidi sogega
fonobahadi esalumusa: asi.
11 E da Idibidi soge bega: doaga:loba, e da
idua Selai ema amane sia:i, “Di da uda
ida:iwane ba:sa amo na dawa:.
12 Idibidi dunu da di ba:sea amane sia:mu,
‘Amo da ea uda.’ Amasea, ilia da na fane
legemu be di esaloma:ne yolesimu.
13 §Amaiba:le di da na dalusi ilima sia:ma.
Amasea, ilia nama hahawane hamomu amola
ilia dima asigiba:le, na hame fane legemu.
14 A:ibala:me da Idibidi sogega doaga:loba,
Idibidi dunu da Selai da uda isisima:goi ba:i.
15 Felou ea hou ouligisu dunu da Selai ba:loba,
ilia da ea hou Felouma nodoi. Amanoba Felou
da Selai ea diasu esalumusa: oule misi.

---

§ **12:13:** Mui 20:2, 26:7

16 Felou da Selaima dawa:beba:le, Felou da
A:ibala:me hahawane fidi. Amalalu, A:ibala:me
da sibi, bulamagau, dougi (gawali amola
aseme), hawa: hamosu (dunu amola uda) amola
ga:mele lai.
17 Be Hina Gode da Felou amola ea diasuga
esalebe fi ilima olo bagade iasi. E da A:ibala:me
ea uda Selai laiba:le, amo olo iasi.
18 Amaiba:le, Felou da A:ibala:me ema
misa:ne sia:i. E amane sia:i, “Di da nama adi
hamobela:? Amo da dia uda. Abuli hame
adobela:?
19 Di da abuli ‘amo da na dalusi!’ sia:bela:?
amalalu amo uda na da lai dagoi. Defea! Dia
uda da goea. Lale masa!”
20 Felou da ea ouligisu hina dunu ilima
sia:beba:le, ilia A:ibala:me amola idua amola ea
gagui liligi huluane gadili asunasi dagoi.

13

A:ibala:me amola Lodela Afafai

1 A:ibala:me da Idibidi yolesili, gano asili,
Ga:ina:ne soge amo ga (south) la:idi doaga:i. E
da ea uda amola Lode oule, ea liligi huluane
aguni asi.
2 A:ibala:me da bagade gagui dunu esalu. E
da sibi, goudi, bulamagau, silifa amola gouli
bagohame gagui galu.
3 Amalalu, amo soge yolesili asili, e da eno
soge eno soge amoga asili, Bedele moilaiga
doaga:musa: logo amoga asi. E da sogebi amo
Bedele amola A:iai dogoa dialu, amoga e da

musa: abula diasu moilai gaguia, amoga doaga:i dagoi.

4 Amo sogebi e da musa: oloda gagui galu. E da amo sogebi Hina Godema nodone sia:ne gadoi amola Hina Gode Ea Dioba:le Ema wei.

5 Lode da sibi, goudi, amola bulamagau gaguiwane, A:ibala:mela lalu. Ea sosogo fi dunu amola ea hawa: hamosu dunu amogawi esalebe ba:i.

6 Amaiba:le, lai gebo bagohame esalebeba:le, ela da gilisili esaloma:ne sogebi amola gisi da fonabahadi ba:i.

7 Amaiba:le, A:ibala:me ea lai gebo ouligisu dunu amola Lode ea lai gebo ouligisu dunu da sia:ga gegei. (Amo esoga, Ga:ina:ne fi amola Bilese fi da amo soge ganodini esalu)

8 Amalalu, A:ibala:me da Lodema amane sia:i, “Ani da fidafa. Amaiba:le, ania hawa: hamosu dunu sia:ga gegemu da defea hame galebe.

9 Ania afafamu da defea. Di fawane sia:ma! Dia hanai soge, di ilegema. Di da guma: soge lamusa: dawa:sea, defea, na da gusu lamu. Di da gusu lamusa: dawa:sea, na da guma: lamu.”

10 *Lode da la:ididili amola la:ididili ba:lalu, e da Yodane Hano bega: soge huluane amo asili Soua moilaiga doaga:i. Amo hano la:ididili umi ida:iwane soge da hano bagade dialu, Idini Ifabi amola Idibidi soge amo defele ba:i. (Amo esoga Gode da Sodame amola Goumola hame wadela:lesi)

---

* **13:10:** Mui 2:10

11 Amaiba:le, Lode da Yodane Hano umi soge
lamusa: ilegei. E da eso maba la:ididili amoga
asili, A:ibala:mema afafai.
12 A:ibala:me da Ga:ina:ne sogega esalu. Be
Lode da moilale gagai amo Yodane Hano umiga
dialu, amo dogoa fi galu. E da Sodame moilai
bai bagade gadenenewane fi.
13 Sodame dunu da Gode Ea hou higa:iba:le,
wadela:i bagade hamosu dunu fi ba:i.

A:ibala:me da Hibalone sogega Asi

14 Lode da afafane asi ba:loba, Hina Gode da
A:ibala:mema amane sia:i, “Defea! Di soge
huluane ba:ma! Eso maba la:ididili amola eso
dabe gududili huluane ba:ma.
15 †Amo soge huluanedafa Na da di amola
digaga lalelegemu fi ilima imunu. Amo soge da
di amola dia fi eso huluane mae yolesili dilia
soge dialumu.
16 Na da dima mano bagohame imunu. Osobo
bagade dunu da ilia idi idimu hamedeiwane
ba:mu. Osobo dou afae afae idimu da hamedei.
Amo defele digaga mano lalelegemu amo idimu
da hamedei ba:mu.
17 Na da amo soge huluane dima imunu.
Amaiba:le, amo soge huluane abodela masa.
18 Amalalu, A:ibala:me da ea abula diasu
mugululi, asili amo sema ifa ea dio amo
Ma:malei amo Hibalone moilai bai bagade
gadenene fi galu. Amogai e da Godema gobele
salasu fafai (oloda) hamoi.

† **13:15:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:5

14

A:ibala:me da Lode Gaga:i

1 Amo esoga soge hina bagade dunu biyadu amo A:malafele (Saina hina bagade), A:lioge (Ela:isa soge hina bagade), Gedola:ioume (Ila:me soge hina bagade) amola Daida:le (Goimi soge hina bagade),

2 ilia da soge hina bagade dunu biyale gala ilima gegei. Amo hina bagade dunu da Bila (Sodame hina bagade), Besia (Goumola hina bagade), Siaina:be (A:dama hina bagade), Siemibe (Siboimi hina bagade) amola hina bagade amo da Bila (eno dio Soua) moilai bai bagade ouligisu.

3 Amo soge hina bagade dunu ilia da gilisili gegemusa:, Sidimi soge (amo da la:idi goumi la:idi goumi, dogoa umi) amo ganodini gilisi. Amo sogega, sali hano wayabo bagade (Bogoi Hano Wayabo) ba:i.

4 Ode 12 amoga, Gedola:ioume da ilima hina bagade esalu. Be ode 13 amoga, ilia da ea hina hou higa:iba:le, odoga:ne, ea hina hou yolesimusa: dawa:i galu.

5 Ode 14 amoga, Gedola:ioume amola ea fidisu hina bagade dunu da asili, gegene, dunu fi biyaduyale amo hasali. Amo fi da Lefa:ime (ilia soge da A:sadelode Gana:ime), Susimi fi (ilia soge da Ha:me), amola Imimi fi (amo fi udiana ilia da Giliada:ime umi sogega hasalasi),

6 amola Houlaide fi (ilia soge da agolo soge amo Sie). Amo dunu ilia da sefasili, Elebalane wadela:i hafoga:i soge bega: fisi.

7 Amalalu, Gedola:ioume amola ea fidisu
dunu da sinidigili, Enemisaba:de (eno dio
Ga:idsie) amoga asi. Amoga ilia da Ama:legaide
dunu huluane hasalili, ilia soge fedele lai. Ilia
da A:moulaide dunu amo da Ha:sasoneda:ima
moilai bai bagade amo ganodini esalu, amo
hasalasi dagoi.
8 Amalalu Sodame hina bagade, Goumola
hina bagade, A:dama hina bagade, Seloimi hina
bagade, Bila (Soua) hina bagade amola ilia dadi
gagui huluane da misini, Sidimi umiga
gegemusa: dada:lele gilisi.
9 Ilia da Gedola:ioume (Ila:me hina bagade),
Daida:le (Goimi hina bagade), A:malafele (Saina
hina bagade), A:lioge (Ela:isa hina bagade),
ilima gegemusa: misi. Hina bagade dunu biyale
gala da hina bagade dunu biyaduyale gala ilima
gegemusa: dawa:i.
10 Sidimi umi da uli dogoi amo edele agoai
liligi amoga nabai, bagohame dialebe ba:i.
Sodame hina bagade amola Goumola hina
bagade hobeale ahoanoba, ilia dadi gagui dunu
mogili da amo uli dogoi ganodini dafai, mogili
da goumiga hobeale asi.
11 Soge hina bagade biyaduyale ilia da
Sodame amola Goumola, ilia liligi amola ilia
ha:i manu huluane lale, gaguli asi dagoi.
12 Lode da Sodame moilaiga esalu. Amo
gegesu dunu da Lode amola ea liligi huluane
gagulaligili asi.
13 Dunu afae ilia afugili asi amo da hobea:i, e
da A:ibala:me (Hibulu hina bagade) ema amo
hou adole i. A:ibala:me da Ma:malei

(A:moulaide dunu) amo ea sema ifa soge ganodini esalu. Ma:malei eya da Esagole amola A:ine. Ilia da gilisili A:ibala:me amola lalu.
14 A:ibala:me da ea fi dunu Lode amo ilia afugili lai nababeba:le, e da dunu 318 amo da ea fi ganodini lalelegei, amo lale amola hina bagade dunu biyaduyale galu ilima fa:no bobogele, Da:ne sogega doaga:i.
15 Gasi ganodini, A:ibala:me da ea fi dunu afafane, gegene, amo dunu sefasilalu, Houba moilai [Dama:sagase moilai bai bagadega gagoe (north) dialu] amoga fawane fisi.
16 E da liligi wamolai huluane bu lai. E da ea fi dunu Lode, ea liligi, uda huluane amola eno dunu huluane bu oule misi.

Melegisedege da A:ibala:me Hahawane Dogolegele Ilegei

17 A:ibala:me da Gedola:ioume amola ea fidisu hina bagade dunu huluane fane lelegelalu, buhagimusa: logoga ahoanoba, Sodame hina bagade dunu da A:ibala:me gousa:musa:, Sia:ife umi (eno dio da ‘hina bagade ilia umi’) amoga misi.
18 *Amalalu, Sa:ileme moilai bai bagade (amo ea dio da wali Yelusaleme) amo ea hina bagade dunu ea dio amo Melegisidege da agi amola waini gaguli misi. Melegisidege da Gode Gadodafa amo Ea gobele salasu dunu esalu.
19 Melegisidege da Gode da A:ibala:me hahawane dogolegele ima:ne amane sia:i, “Gode Gadodafa Hebene amola osobo bagade

* **14:18:** Hibulu 7:1-10

Hahamosu amo da A:ibala:me hahawane dogolegele ilegesu imunu da defea.
20 Amola Gode Gadodafa da dima ha lai amo di osa:le heda:ma:ne dima i dagoiba:le, Ema hahawane nodomu da defea." Amalalu, A:ibala:me da Melegisidegema 'daide' (ea gegene lai liligi 10 agoane momogili afadafa) i dagoi.
21 Sodame hina bagade dunu da A:ibala:mema amane sia:i, "Na da na fi dunu amola uda bu lamu. Be di liligi huluane disu lama."
22 Be A:ibala:me da Sodame hina bagade ema bu adole i, "Na da Hina Gode Gadodafa, osobo bagade Hahamosu Ema dafawanedafa ilegele sia:sa.
23 Na da dia liligi hamedafa lamu. Liligi fonobahadi afae, nodomesu efe o emo salasu ea la:gisu, na da hame lamu. Di da fa:no, 'Na iabeba:le, A:ibala:me da bagade gagui.' Di da amo sia:sa:besa:le na da hame lamu.
24 Be na fi dunu ilia ha:i manu mai amola eno fi amo da na sigi asi - amo A:ine fi, Esagole fi amola Ma:malei fi dunu - ilia fawane da ilia bidi defele lamu da defea."

15

Gode da A:ibala:mema Gousa:su Hamoi

1 Amo hou fa:no, A:ibala:me da Gode sia: esala ba:su ganodini nabi. Gode da amane sia:i, "A:ibala:me! Mae beda:ma! Na da dima Gaga:su esala. Na da dima baligili bidi ida:iwane imunu."
2 Be A:ibala:me da bu adole i, "Ouligisu Hina Bagadedafa! Di da nama habodane ima:bela:?

Na da mano hame lai. Na bogosea, na hawa:
hamosu dunu, Dama:sagase dunu amo Elia:isa
amo da na nana liligi huluane lamu."
3 Amola A:ibala:me amane sia:i, "Di da mano
nama hame iba:le, na hawa: hamosu dunu
fawane da na nana liligi huluane lamu."
4 Amalalu, Hina Gode Ea sia: ema amane
misi, "Amo dunu da dia nana liligi hamedafa
lamu. Be diagofedafa amo dia da:i hodo hamoi,
hi fawane da dia nana liligi lamu."
5 *Gode da A:ibala:me gadili oule asili, amane
sia:i, "Muagado ba:legadoma! Gasumuni idima!
Be huluane idimu da hamedei." Amalalu, E da
ema amane sia:i, "Dia mano ilia da amo
gasumuni ilia idi defele ba:mu."
6 †A:ibala:me da Hina Gode dafawaneyale
dawa:i galu. Amaiba:le, Gode da A:ibala:me ea
hou moloidafa hamoi defele ba:i.
7 E da bu A:ibala:mema amane sia:i, "Na da
Hina Godedafa. Na da di Ga:ladia fi moilai bai
bagade E, amoga fisili masa:ne, amo soge
lalegagumusa: guiguda: oule misi."
8 Be A:ibala:me amane sia:i, "Hina Gode
Ouligisudafa! Na da amo soge lalegagumusa:
habodane dawa:ma:bela:?"
9 Amaiba:le, Hina Gode da ema amane sia:i,
"Di bulamagau aseme, goudi amola sibi gawali
amo huluane da ode osodoyale baligi, amo
gaguli misa. Amola 'dafe' sio amola musuni sio
gaguli misa.
10 A:ibala:me da amo liligi huluane gaguli
misini, dogoa oudahida:le, la:idi afae la:idili

* **15:5:** Louma 4:18; Hibulu 11:12 † **15:6:** Louma 4:3; Gala:isia
3:6; Ya:mese 2:23

ligisili, eno afae eno la:idili legei. Be sio e da dogoa hame oudahida:i.
11 Amalalu, gasa bagade sio buhiba eno ilia da amo liligi wamolamusa: misi. Be A:ibala:me da amo sio sefasi.
12 ‡Eso da daloba, A:ibala:me da golai nanabunina asi ba:i. Amoga e da gasi dunasi bagade ba:beba:le, bagadewane beda:i galu.
13 §Amalalu, Hina Gode da ema amane sia:i, “Hou noga:le dawa:ma! Dia fa:no lalelegemu fi da eno dunu ilia soge ganodini, udigili hawa: hamosu dunu agoane esalumu. Ode 400 agoane, ilia da amo soge ganodini se nabawane esalumu.
14 **Be Na da fa:no ilima se iabe dunu fi ilima se iasu bidi imunu. Dia fi da fa:no amo soge yolesili, gadili masunu. Ilia da liligi bagade gagumu.
15 Be di da ode bagohame esalu, gagoalumu, olofoiwane dia aowalali amoga bu masunu. Dia da:i hodo da bogole, uli dogoi ganodini ba:mu.
16 Be dia fi da asili, fi biyaduyale fifilai dagosea, ilia da guiguda: bu misunu. A:moulaide dunu ilia wadela:i hou da Na se iasu defei lama:ne amoga hame doaga:iba:le, dia fi da ode agoane aligili, bu misunu.
17 Eso da gudu sa:i dagoi, amola gasi da doaga:loba, ganagu amoga mobi heda:lebe ba:i amola hanu gadodili nene, amo da lai gebo hu dadega:i gilisisu amo ganodini udigili asi.

---

‡ **15:12:** Yoube 4:13, 4:14 § **15:13:** Gadili Asi 1:1-14; Asunasi Dunu Ilia Hou 7:6 ** **15:14:** Gadili Asi 12:40-41; Asunasi Dunu Ilia Hou 7:7

18 ††Amo esoga, Hina Gode da A:ibala:mema
gousa:su hamoi. E amane sia:i, “Soge amo ea
defei da Idibidi hano asili hano bagadedafa ea
dio amo Iufala:idisi amoga doaga:le, amo soge
huluane Na da dia mano fi ilima iaha.
19 Amo soge ganodini dunu fi esalebe da
Ginaide, Genisaide, Gadamunaide,
20 Hidaide, Belisaide, Lefa:ide,
21 A:moulaide, Ga:ina:naide, Gegasaide amola
Yebusaide - amo dunu fi huluane ilia soge, Na
da digaga fi ilima imunu.”

16

Ha:iga amola Isiama:ile

1 A:ibala:me idua Selai da ema mano hame lai.
E da aligime esalu. Be Idibidi hawa: hamosu
a:fini ea dio amo Ha:iga da Selai ea fidisu esalu.
2 Amaiba:le Selai da A:bala:mema amane sia:i,
“Hina Gode da hamobeba:le, na da mano lamu
hamedei. Di amola na hawa: hamosu a:fini
gilisili golama. Amo hou hamobeba:le, na da
mano lamu.” A:ibala:me da Selai ea sia: da
defea dawa:i.
3 Amaiba:le, A:ibala:me da Ga:ina:ne soge
ganodini ode 10 esalu, Selai da ea Idibidi hawa:
hamosu a:fini amo Ha:iga amo A:ibala:me ema
doaga:ma:ne, ema i dagoi.
4 E da Ha:iga amola gilisili golale, Ha:iga da
mano lale abula agui ba:i. Ha:iga da ea abula
agui dawa:beba:le, hidale ea hina Selai amo
higale ba:i.

---

†† **15:18:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:5

5 Amalalu, Selai da A:ibala:mema amane sia:i,
“Di fawane da wadela:le hamobeba:le, na da se
naba. Na da na hawa: hamosu a:fini dima i
dagoi. Amola wali e da abula agui amo
dawa:beba:le, nama higasa. Hina Gode
Hifawane da sia:mu. Na hou da defeala: o dia
hou da defeala:? Na hihi gala mabu.”
6 A:ibala:me da bu adole i, “Defea! Dia hawa:
hamosu a:fini da dia lobo ganodini gagui. Dia
hanaiga ema hamoma.” Amalalu, Selai da
Ha:igama se iasu. Ha:iga da se nababeba:le,
hobea:i.
7 Hobeale, e da gu hano amo logo gadenene
galu doaga:i. Amoga, a:igele dunu da ema misi.
8 E da Ha:igama amane sia:i, “Ha:iga! Selai ea
hawa: hamosu a:fini! Di da habidili misibala:?
Amola habidili masa:bela:?”
Ha:iga da bu adole i, “Na da na ouligisu Selai
amo yolesimusa: hobealala.”
9 Hina Gode Ea a:igele dunu da Ha:igama
amane sia:i, “Dia hinama buhagili, ea sia:
noga:le nabima!”
10 E eno amane sia:i, “Na da dia mano fi
bagadedafa hamomu. Amaiba:le, ilia idimu
defei da hamedei agoane ba:mu.”
11 Hina Gode Ea a:igele dunu da eno ema
amane sia:i, “Dia hagomo ganodini da mano
esala. Di da dunu mano lalelegemu. Hina Gode
da dia se nabasu nababeba:le, di da ema
Isiama:ile dio asulima.
12 E da nimi dougi defele ba:mu. E da dunu
huluane ilima ha lai ba:mu. Amola dunu
huluane da ema ha lai ba:mu. E da eaeya
huluane ilima ha laiwane ba:mu.”

13 Ha:iga da Hina Godema eno dio asuli. E
amane sia:i, “Di da ‘Gode na Ba:lala’. Na da
wali ‘Gode na Ba:lala’, amo ba:i dagoi.”
14 Amaiba:le, hano nasu amo da Ga:idisie
amola Bilede dogoa diala-amoma ilia dio sia:sa
amo. “Esalebe Hina Gode E da na ba:lala amo
Ea Hano.”
15 *Amalalu, Ha:iga da A:ibala:mema dunu
mano lalelegei. A:ibala:me da amo mano e lai
ema Isiama:ile dio asuli.
16 Ha:iga da A:ibala:mema mano i, amo esoga
A:ibala:me ea lalelegele ode esalu defei da 86
galu.

17

Gadofo Damusu Gousa:su

1 A:ibala:me ea lalelegei ode 99 da gidigiloba,
Hina Gode da ema misini, amane sia:i, “Na da
Gode Bagadedafa. Di da Na hadigi ganodini
ahoanoma amola hou moloidafa fawane
hamoma.
2 Na da ania gousa:su hamoi amo dafawane
hamomu. Na da digaga dunu bagohame dima
imunu.”
3 A:ibala:me da beguduli ea odagiga osobo
digila sa:i. Amalalu, Gode da ema amane sia:i,
4 “Na gousa:su dima da agoane. Di da dunu fi
bagohame ilima eda agoane ba:mu.
5 *Na da di dunu fi bagohame ilima eda hamoi
dagoiba:le, wali dia dio da A:ibala:me hame, be
bu afadenene A:ibalaha:me hamoi dagoi.

---

* **16:15:** Gala:isia 4:22 * **17:5:** Louma 4:17

6 Di da mano bagohame lamu. Di da dunu fi
bagohame lamu, amola fi hina bagade dunu
bagohame di da lamu.
7 †Na gousa:su Na da di amola digaga mano
dilima Na da hamomu, da mae dagole
dialalalumu. Na da dia Gode esalumu amola
digaga mano huluane ilia Gode esalumu.
8 ‡Di da wali Ga:ina:ne soge ganodini ga fi
dunu agoane ba:sa. Be amo soge huluane, di
eso huluane mae yolesili gagulaloma:ne, Na da
di amola dia fa:no lalelegemu manolali dilima
imunu. Amola Na da ilia Gode esalumu."
9 Amalalu, Gode da A:ibalaha:mema amane
sia:i, "Be di da Na gousa:su noga:le ouligima. Di
amola digaga fa:no lalelegemu fi.
10 §Na gousa:su dima amola dia manolali
ilima - amo gousa:su di noga:le agoane
ouligima. Dunu huluane dia fi amo ganodini da
ilia gadofo damuma:mu.
11 Dilia huluane gadofo damuma:mu. Amo da
Na gousa:su dilima amo dawa:digima:ne olelesu
gala.
12 Dunu huluane dia fi ganodini fa:no
lalelegesea, dunu mano huluane da lalelegesea,
eso godoane fisili ilia gadofo damuma:mu. Amo
da huluanedafa - dia fi amo ganodini lalelegei
amola dunu mano ga fi amoga bidilai, amo
huluane.
13 Dia fi amo ganodini lalelegei o ga fi ilima
bidi lai - huluane. Na gousa:su defei dilia hu
amo ganodini hamoi da eso huluane mae

---

† **17:7:** Luge 1:55 ‡ **17:8:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:5 § **17:10:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:8; Louma 4:11

dagole dialalalumu. Amo da Na dilima gousa:su hamoi dagoi olelesa.

14 Be nowa dunu da dia fi amo ganodini ea hu gadofo hame damui ba:sea, amo dunu da Na gousa:su fi dagoiba:le, fadegale fasima.”

15 Gode da A:ibalaha:mema eno amane sia:i, “Dia uda Selai ema Selai dio bu mae sia:ma. Ea dio da wali Sela.

16 Na da ema hahawane dogolegele ilegemu. Amola e da diagofe lalelegemu. E da dunu fi bagohame ilima eme esalumu. Dunu fi hina dunu bagohame da ema lalelegemu.”

17 A:ibalaha:me da beguduli ea odagiga osobo digila sa:ili, hahawane bagade ousu. E da ea dogo ganodini amane sia:i, “Dunu da 100 ode lai, amo mano lamu da defelela:? Sela amola da ode 90 lai dagoiba:le, mano lama:bela:?”

18 E da Godema amane adole ba:i, “Isiama:ile da na fi ganodini na sogebi lamu da defeala:?”

19 Be Gode bu adole i, “Hame mabu! Dia uda Sela da dia manodafa dia da:i amoga hamoi, amo lalelegemu. Di da ema Aisage dio asulima. Na da Na gousa:su ema amola egaga mano ilima hamoi, amo hamedafa yolesimu. Amo gousa:su da mae dagole eso huluane dialalalusu liligi.

20 Dia adole ba:su amo Isiama:ile fidima:ne Na da nabi dagoi. Amaiba:le, Na da ema amola hahawane dogolegele ilegemu. Na da ema mano bagohame imunu. Ema da fi hina bagade dunu fagoyale amo lalelegemu, amola ea mano da dunu fi bagadedafa hamomu.

21 Be Na gousa:sudafa da dia mano Aisage ema dialumu. Waha oubi wewaba amo ode

enoga e da Selama lalelegemu.”
22 Gode da A:ibalaha:mema sia:i dagoiba:le,
yolesili asi.
23 Amo esoga A:ibalaha:me da hedolo nabasu
hou hamoi. E da Isiama:ile amola ea fi dunu
huluane amola dunu da ea fi amo ganodini
lalelegei amola udigili hawa: hamosu dunu e
bidi lai, amo huluane ilia gadofo damui.
24 A:ibalaha:me da lalelegele, ode 99 doaga:le,
gadofo damui.
25 Amola Isiama:ile da ea ode 13 amoga
gadofo damui ba:i.
26 A:ibalaha:me amola egefe Isiama:ile ela da
eso afae ganodini gadofo damui.
27 Amola dunu huluane A:ibalaha:me ea
sosogo fi ganodini-amo da ea fi ganodini
lalelegei, amola ga fi dunu e da bidilai
dagoi-huluane da e amola gilisili gadofo damui
ba:i.

18

Dunu Udiana da Sofe Misi

1 A:ibalaha:me da Ma:melei soge amo sema
ifa bagade lelebe sogebi esalu. Eso gia:beba:le, e
da ea abula diasu logo holei gadenene filasa:i
esalu. Amalalu, Hina Gode da ema doaga:i.
2 *A:ibalaha:me da ba:legadole, dunu udiana
gadenene lelebe ba:i. Ba:loba, e da hedolowane
ili yosia:musa: asi, amola ilima begudui.
3 E amane sia:i, “Hina! Dilia da na hahawane
ba:i galea, mae baligili masa.

---

* **18:2:** Hibulu 13:2

4 Na da hano gaguli misa:ne sia:mu. Amoga
dilia emo dodofelalu, amo ifa ea ougiga
helefima.
5 Na da dilia hawa: hamosu dunu defele
esala. Dilia gasa bu lama:ne, na da dilima ha:i
manu imunu da defeala:?"

Ilia da bu adole i, "Defea! Dia sia:i defele
hamoma!"

6 Amaiba:le, A:ibalaha:me da hedolowane ea
abula diasua golili sa:i. E da Selama amane
sia:i, "Hedolo! Falaua 22 lida amo lale, bibiagole
amola gobele agi ga:gi hamoma."

7 Amalalu, A:ibalaha:me da ea lai gebo gilisisu
amoga hehenane, bulamagau mano gasono
ida:iwane lale, ea hawa: hamosu dunuma i.
Amo da hedolowane hahamoi.

8 Amalalu, e da dodo maga:me haei, dodo
maga:me amola bulamagau mano gobei, amo
gaguli misini, sofe misi dunu ili amo moma:ne
ligisi. Ilia da ha:i nanoba, e da ifa ea ougiga
ilima gadenene lelu.

9 Ilia da ema amane adole ba:i, "Dia uda Sela
da habila:?"

A:ibalaha:me da bu adole i, "E da abula
diasu ganodini esala."

10 †Amalalu, Hina Gode da amane sia:i, "Na da
waha oubi sesegeyale uduli, dafawane dima
misunu. Dia uda Sela da dunu mano
lalelegemu."

Sela da abula diasu holei amo Hina Gode Ea
baligiga galu amoga sia: lalabolalu.

† **18:10:** Louma 9:9

11 A:ibalaha:me amola Sela da da:i hamoi
dagoiba:le, Sela da mano lamu ode defei amo
baligi dagoi ba:i.
12 ‡Amaiba:le, Sela da ea dogo ganodini ousu.
Ea asigi dawa:su ganodini, e amane dawa:i, “Na
da:i da wadela:lesi dagoi amola nagoa da da:i
hamoi. Na da habodane amo hahawane hou
ba:ma:bela:?”
13 Amalalu, Hina Gode da A:ibalaha:mema
amane sia:i, “Sela da abuliba:le oune amane
sia:i, ‘Na da da:i hamoiba:le, habodane mano
lalelegema:bela:?’
14 §Gasa bagade liligi hamomu da Godema
hamedebela:? Na da oubi sesegeyale uduli, eso
ilegei defele na dima olelei, bu misunu. Amola
Sela da dunu mano lalelegemu.”
15 Sela da beda:iba:le, ogogoi. E amane sia:i,
“Na da hame oui.” Be Hina Gode da amane
sia:i, “Be di da oui dagoi.”

A:ibalaha:me da Sodame Gaga:musa: Edegei

16 Sofe misi dunu da masusa: wa:legadoloba,
ilia da ba:le gaidi Sodame ba:i. Ilia da logoga
ahoanoba, A:ibalaha:me da ili sigi asi.
17 Amalalu, Hina Gode da Hima amane sia:i,
“Na da waha hou hamomu amo
A:ibalaha:mema wamolegema:bela:?
18 A:ibalaha:me ea fi da fi bagade amola gasa
bagade hamomu. Ea houba:le, osobo bagade fifi
asi gala huluane da hahawane dogolegele
ilegesu ba:mu.
19 Bai Na da e ilegei dagoi. E da ea mano
noga:le olelema:ne amola ea fi dunu da hou

‡ **18:12:** 1 Bida 3:6 § **18:14:** Luge 1:37

moloidafa amola dafawanedafa amo olelema:ne, Na da e ilegei. Amai galea, Na da Na hahawane ilegele sia:i liligi huluane ema imunu."

20 Amalalu, Hina Gode da amane sia:i, "Na da Sodame amola Goumola ela fi wadela:idafa hou amo nabi.
21 Amaiba:le, Na da ilia hou ba:ma:ne amo da nabi liligi defele ganabela:? Amo Na da ba:la masunu. Hame galea Na da dawa:mu."

22 Sofe misi dunu da sinidigili, Sodame moilaiga doaga:musa: asi. Be A:ibalaha:me da mae fisili Hina Gode Ea midadi lelu.
23 Amalalu, e da Hina Godema misini, amane sia:i, "Di da dafawane gilisili ida:iwane dunu amola wadela:i hamosu dunu ili fane legema:bela:?
24 Amabela:? Dunu ida:iwane 50 agoane amo moilai bai bagade ganodini esalabala? Amai galea, Di da amo dunu ilia hou dawa:beba:le, amo moilai bai bagade fadegale fasima:bela:?
25 Na da agoane dawa:. Di da dunu ida:iwane amola wadela:i hamosu dunu gilisili hou afadafa fawane hamomu da hamedei gala. Amo hou da Dima hame gala. Osobo bagade fifi asi gala ilima Fofada:su Dunudafa, E da hou moloidafa fawane hamoma:bela:? Na agoane dawa:. E da moloidafa hou fawane hamomu."

26 Hina Gode da bu amane sia:i, "Na da Sodame moilai bai bagade ganodini dunu ida:iwane gala 50 agoane ba:sea, Na da ilia hou dawa:beba:le, Sodame huluane hame gugunufinisimu."

27 Amalalu, A:ibalaha:me da bu sia:i, “Na da
osobo amola nasubu, amo fawane. Be na da
mae beda:iwane, Hina Godema sia:i dagoiba:le,
na da bu sia:mu.
28 Di da Sodame moilai bai bagade ganodini,
dunu ida:iwane 45 fawane ba:sea, Di da 50
defei amo ganodini wadela:i hamosu dunu
biyale fawane ba:sea, moilai wadela:ma:bela:?”
E bu adole i, “Na da dunu ida:iwane 45
fawane ba:sea, moilai hame gugunufinisimu.”
29 A:ibalaha:me da eno amane sia:i, “Be 40
fawane ba:sea, adi hamoma:bela:?”
E amane sia:i, “Amo 40 ilia hou dawa:beba:le,
Na da moilai bai bagade hame wadela:mu.”
30 Amalalu, A:ibalaha:me da amane sia:i,
“Hina Gode! Nama mae ougima, be na da Dima
bu sia:mu. Dunu 30 fawane ida:iwane esalea
adi hamoma:bela:?”
E bu adole i, “Na da 30 ba:sea, moilai hame
gugunufinisimu.”
31 A:ibalaha:me da amane sia:i, “Defea! Na da
wali mae beda:iwane Hina Gode Ema sia:i
dagoi. Be 20 fawane ba:sea?”
E bu adole i, “Moloi dunu 20 ba:sea, Na da
hame wadela:mu.”
32 A:ibalaha:me da amane sia:i, “Hina Gode!
Nama mae ougima, be na da afadafa fawane
eno Dima sia:mu. Dunu 10 ida:iwane fawane
ba:sea, adi hamoma:bela:?”
Hina Gode da bu adole i, “Dunu 10 ilia hou
ida:iwane ba:sea, Na da amo moilai hame
gugunufinisimu.”
33 Hina Gode amola A:ibalaha:me, ela gilisili
sia: dasu da dagoloba, Hina Gode da fisili asi
amola A:ibalaha:me da hi diasuga buhagi.

19

Sodame Moilai Fi ilia Wadela:i Hou

1 Baloga, amo a:igele dunu aduna da Sodame
moilai bai bagade logo holei amoga doaga:loba,
Lode amo logo holei gadenene filasa:i esalebe
ba:i. E da a:igele ba:loba, wa:legadole, elama
asili begudui.
2 E da elama amane sia:i, “Hina aduna! Na da
alia hawa: hamosu dunu. Na diasuga misa! Alia
emo dodofelalu, na diasuga golama.
Hahabedafa, alia da wa:legadole, alia logoga
masunu da defea.
Be ela da bu adole i, “Hame mabu! Ania da
gadili amo moilai gilisisu sogebi ganodini
golamu.”
3 Be Lode da gasawane elama sia:nanu, ela da
ea diasuga sigi asi. Lode da ea hawa: hamosu
dunu ema agi gobema, amola ha:i manu eno
amo sofe misi dunuma ima:ne sia:i. Amo ha:i
manu hamonanu, a:igele dunu da mai dagoi.
4 Ela da golamusa: dawa:i galu, be hidadea
Sodame dunu da diasu sisiga:i. Sodame dunu
huluane, amo goi amola dunu da:i huluane
gilisi.
5 *Ilia da Lodema bagadewane wele sia:i,
“Dunu da dia diasuga golamusa: misi da
habila:? Gadili oule misa!” Sodame dunu da
amo dunuma wadela:i adole lasu hou
hamomusa: hanaiba:le, amane sia:i.
6 Be Lode da gadili asili, logo ga:su amo ea
baligidu ga:si dagoi.

---

* **19:5:** Bisisu 19:22-24

7 E da ilima amane sia:i, “Na:iyado! Na da
dilima bagadewane edegesa! Amo wadela:i hou
mae hamoma!
8 Na da uda mano aduna esala. Ela da dunuga
hame dawa:digi. Na da ela gadili oule misini,
dilima imunu da defea. Dilia da elama dilia
hanai hamomu da defea. Be amo dunu aduna
mae wadela:ma. Na da ela na diasuga aowasa.
Na da ela gaga:mu da defea.”
9 Be ilia da Lodema amane sia:i, “Di da ga fi
dunu fawane! Ninia logo mae ga:ma! Di da
ninima olelemu da defea hame galebe. Di da
ninia logo hedofasea, ninia da di baligiliwane
wadela:mu.” Ilia da Lode fulifasilalu, misini,
logo mugulumusa: dawa:i galu.
10 Be a:igele sofe misi dunu aduna da lobolele,
Lode amo diasu ganodini hiougili, logo ga:si
dagoi.
11 †Amalalu, ela da amo Sodame dunu ilia si
dofolesi dagoi. Ilia da logo ba:mu hamedeiwane
ba:i.

Lode da Sodame Moilai Yolesi

12 Amalalu, amo dunu aduna da Lodema
amane sia:i, “Di da fi dunu eno esalea, amo
dunu mano, uda mano, bai, o fi dunu eno diasu
ganodini esala, amo mugululi gadili masa:ne
sia:ma.
13 Ani da amo soge huluane wadela:mu
galebe. Hina Gode da ilia wadela:i hou huluane
nabi dagoi. E da ani Sodame moilai bai bagade
wadela:musa: asunasi dagoi.”

† **19:11:** 2 Hina Bagade 6:18

14 Amalalu, Lode da dunu amo da ea uda
mano fa:no lamusa: sia:si dunu ilima asili,
amane sia:i, “Hedolo! Moilai bai bagade
yolesima! Hina Gode Bagade da amo soge
gugunufinisimu!” Be ilia da ea sia: da gagaoui
dunu ea sia: defele dawa:i galu.
15 Eso maba amoga, a:igele dunu da Lode
hedolo fisili masa:ne sia:i. Elea da amane sia:i,
“Hedolo! Dia uda amola uda mano aduna oule
asili, gadili masa. Moilai bai bagade da
gugunufinisimu gala. Dilia bogosa:besa:le,
hedolo masa!”
16 ‡Lode da hedolo hame asi. Be Hina Gode da
ema asigiba:le, a:igele dunu aduna da e, ea uda,
amola ea uda mano aduna, amo lobolele, diasu
yolesili, gadili oule asi.
17 Amalalu, a:igele dunu afae da amane sia:i,
“Hedolodafa hobeale masa! Mae beba:ma
amola umiga mae aligima! Dilia bogosa:besa:le,
goumiga hobeale masa!”
18 Be Lode da amane sia:i, “Hame mabu, hina!
19 Di da nama asigiba:le, na esalusu gaga:i
dagoi. Be goumi da sedade. Amaiba:le, na da
asili, goumiga mae doaga:le, soge wadela:mu da
nama doaga:le, na da bogomu.
20 Amo moilai fonobahadi ba:ma! Amo da
fonobahadi gadenei. Na da amoga masa:ne di
sia:ma. Amo da moilai fonobahadi fawane.
Amo ganodini na da gaga:su ba:mu.”
21 A:igele da bu adole i, “Defea! Amo da
defea! Na da amo moilai hame wadela:mu.
22 Be hedolo masa! Hehenama! Dia da amo
moilaiga doaga:sea fawane soge wadela:mu.”

---

‡ **19:16:** 2 Bida 2:7

Lode da amo moilai da fonobahadi
sia:beba:le, ilia da amo moilaiga Soua
(fonobahadi) dio asuli.

Sodame amola Goumola da Gugunufinisi Dagoi

23 Lode da Soua moilaiga doaga:loba, eso
heda:lebe ba:i.
24 §Amalalu, Hina Gode da lalu amola gia:i igi
gibu agoane Sodame amola Goumola amo
moilai bai bagade elama iasi.
25 Amo moilai bai bagade aduna, umi soge
huluane, dunu fi, gisi amola ifa huluane da
gugunufinisi dagoi, hamedafa ba:i.
26 **Be Lode ea uda da logoga beba:beba:le, e
da bogole, sali gelo ifa agoai lelebe ba:i.
27 Amalalu, hahabedafa, A:ibalaha:me da
wa:legadole, asili, sogebi amoga e amola Hina
Gode da gilisili sia: dasu amoga doaga:i.
28 E da ba:le gaidili, umi soge bagade, Sodame
amola Goumola ela sogebi ba:lalu. Be mobi
bagade amo da gobele nasu bagade ea mobi
defele, amo fawane ba:i.
29 Amaiba:le, Gode da umi soge moilai bai
bagade gugunufinisi galu, E da A:ibalaha:me
amo dawa:i galu. E da Lode esaloma:ne gadili
oule asi. Be Lode ea esalu moilai bai bagade, E
da wadela:lesi dagoi.

Lode amola Idiwi Aduna

30 Lode amola idiwi a:fini aduna da
beda:iba:le, Soua moilai yolesili, goumi soge

---

§ **19:24:** Ma:diu 10:15, 11:23-24; Luge 10:12, 17:29; 2 Bida 2:6; Yude 1:7 ** **19:26:** Luge 17:32

ganodini fi esalu. Ilia da magufu gele gelabo amo ganodini esalu.

31 Eso afaega, magobo uda mano da ea eya ema amane sia:i, “Ani ada da da:i hamoi dagoi. Guiguda: da dunu amo osobo bagade dunu huluane ilia hou defele, anima gilisili golamu da hamedei.

32 Amaiba:le, ania da adama waini hano imunu. E da amo nasea, feloale hamosea, ania da ema gilisili golamu. Mano lasea, ninia fi da hame udumu.”

33 Amo gasia, ela da waini hano amo edama i. Amalalu, magobo uda mano da asili edama gilisili golai. Be Lode da waini hano ba:ibale, ea mano ema misi, amola e wa:legadoi amo hame dawa:i.

34 Aya amo magobo uda mano da eya ema amane sia:i, “Aya gasia na da adama gilisili golai. Wali gasia ani da eno ema waini hano imunu amola di ema gilisili golama. Amalalu, ninia fi da hame udumu.”

35 Amalalu, gasia, ela da Lodema waini hano i. Magobo bagia uda mano da asili, edama gilisili golai. Amo gasia amola, Lode da ea mano ema misini, bu wa:legadoi, hame dawa:i galu.

36 Amaiba:le, Lode ea uda mano aduna da eda hamoiba:le, abula agui ba:i.

37 Magobo uda mano da dunu mano lai. E da amoma Moua:be dio asuli. Moua:be da Moua:be dunu fi ilima eda esalu.

38 Magobo bagia uda mano amola da dunu mano lai. E da ema Benami dio asuli. Benami ea lalelegei fi da wali esalebe A:monaide fi.

20

A:ibalaha:me amola Abimelege

1 A:ibalaha:me da Ma:melei soge yolesili,
Ga:ina:ne soge ga (south) la:idiga asi. E da diasu
aduna amo Ga:idesie amola Sie amoga dogoa
moilai bai bagade ea dio amo Gila esalu.
2 *Amoga, A:ibalaha:me da ea uda Sela amo
da ea dalusi sia:i. Amalalu, Gila hina bagade
dunu amo Abimelege da Sela ema misa:ne sia:i.
E da ea diasuga esaloma:ne lai.
3 Be Gode da simasia ganodini Abimelegema
amane sia:i, “Di da bogoi dunu defele. Bai amo
uda di da lai, amo da dunu eno idua.”
4 Be Abimelege da Sela amoma hame doaga:i
galu. Amaiba:le, e amane sia:i, “Hina Gode! Di
da fi amo wadela:le hame hamoi amo
wadela:ma:bela:?
5 A:ibalaha:me da nama amane sia:i, ‘E da na
dalusi,’ amola uda da nama amane sia:i, ‘E da
na ola’. Na da amo sia: da dafawane
dawa:beba:le, wadela:le hame hamoi.”
6 Amalalu, Gode da amo simasia ganodini
ema amane sia:i, “Dafawane! Na dawa:. Di da
asigi dawa:su dodofei dagoi amoga hamoi.
Amaiba:le, Na da dia wadela:i hamomu logo
damui dagoi. Bai di da e mae digili ba:ma:ne,
Na da amo logo ga:i.
7 Be wali amo dunu ea uda ema bu ima. E da
balofede dunu amola e da di fidima:ne sia:ne
gadomu. Amasea, di da hame bogole esalumu.
Be ema bu hame iasea, di amola dia fi huluane
da bogogia:mu, amo noga:le dawa:ma.”

---

* **20:2:** Mui 12:13, 26:7

8 Hahabedafa, Abimelege da ea eagene
ouligisu dunu huluane misa:ne sia:i. Amo hou
huluane ilima olelelalu, ilia da bagadewane
beda:i.
9 Amalalu, Abimelege da A:ibalaha:me
misa:ne sia:i. E da ema amane sia:i, “Di da
ninima adi hamobela:? Dia hou hamoiba:le, na
amola na fi da se bagade nabi. Na da dima adi
wadela:i hou hamobela:? Di da ninima hou
hamoi da defea hame.”
10 Amola Abimelege da A:ibalaha:mema
amane adole ba:i, “Adi baiga di da amo hou
hamobela:?”
11 A:ibalaha:me da bu adole i, “Na da na dogo
ganodini amane sia:i, ‘Amo soge ganodini, dunu
fi da Godema hame beda:sa. Ilia da na uda
ba:sea, na fane legemu.’
12 Amola, amo uda da dafawane na dalusi. E
da na ada ea mano be eme ea mano hame.
Amola amo na da lai dagoi.
13 Amola Gode da nama nada ea fi amo fisili
ga masa:ne sia:noba, na da Selama amane sia:i,
‘Di da dia nama asigi hou agoane olelema. Soge
huluane ani ahoasea, na hou agoane olelema; E
da na ola!’ ”
14 Amalalu, Abimelege da sibi, bulamagau,
udigili hawa: hamosu dunu amola udigili hawa:
hamosu uda, amo oule misini, A:ibalaha:mema
i. Amola ea uda Sela amo ema bu i.
15 Amola Abimelege da ema amane sia:i, “Na
soge huluane ba:ma. Dia hanaiga amogai fima.”
16 E da Selama amane sia:i, “Na da dia olama
silifa muni 1000 amo iaha. Amo da dunu
huluane ilima di da wadela:i hame hamoi amo

olelema:ne. Dunu huluane da di da wadela:i
hame hamoi amo dawa:mu."
17 Amalalu, A:ibalaha:me da Godema sia:ne
gadoi. Amola Gode da Abimelege, ea uda amola
ea udigili hawa: hamosu a:fini huluane uhinisi
dagoi. Amalalu, ilia da mano eno bu lamu hou
dawa:i.
18 Bai Hina Gode da A:ibalaha:me idua Selama
asigiba:le, Abimelege ea fi uda ilia mano lamu
logo amo huluane ga:si dagoi. Be wali bu doasi.

21

Aisage da Lalelegei

1 Hina Gode da Ea ilegele sia:i defele Selama
hahawane hamoi.
2 *Amo eso defei, Gode da sia:i defele, Sela da
abula agui amola dunu mano lalelegei.
A:ibalaha:me da da:i hamone, amo esoga Sela
da ema dunu mano lai.
3 Amo dunu mano Sela da ema lai,
A:ibalaha:me da dio asuli amo Aisage.
4 †Aisage da eso godoane esalu, A:ibalaha:me
da Gode Ea hamoma:ne sia:i defele, ea gadofo
damui.
5 Aisage da lalelegeloba, A:ibalaha:me ea ode
esalu da ode 100 ba:i.
6 Sela da amane sia:i, "Gode da nama
hahawane ousu i. Dunu huluane amo hou
nabasea da hahawaneba:le, ilia da na amola
gilisili oumu."
7 E eno amane sia:i, "Dunu da Sela da
manoma dodo maga:me imunu hamedei liligi

---

* **21:2:** Hibulu 11:11 † **21:4:** Mui 17:12; Asunasi Dunu Ilia Hou 7:8

agoane sia:mu galu. Be na da A:ibalaha:me ea
da:i hamoi esoga ema dunu mano lai."
8 Aisage da asigilalasi amola ea:me ea dodo
nasu fisi. Amo esoga, A:ibalaha:me da lolo nasu
bagade hamoi.

A:ibalaha:me da Ha:iga amola Isama:ile ga Asunasi

9 Isiama:ile (amo Idibidi hawa: hamosu uda
Ha:iga ea mano) da Aisagema habosesele hedei.
10 ‡Sela da amo hou ba:beba:le,
A:ibalaha:mema amane sia:i, "Amo udigili
hawa: hamosu uda amola ea mano sefasima.
Amo uda ea mano da dia nana liligi amola
muni la:idi lamu da defea hame galebe. Nagofe
Aisage hi fawane lamu da defea."
11 Amo sia: nababeba:le, A:ibalaha:me da se
bagade nabi. Bai Isiama:ile amola da ea mano
galu.
12 §Be Gode da A:ibalaha:mema amane sia:i,
"Isiama:ile amola dia udigili hawa: hamosu uda
Ha:iga ela hou dawa:beba:le, mae da:i dioma.
Sela ea sia: defele hamoma. Dia fidafa da
Aisagema lalelegemu.
13 Be Na da udigili hawa: hamosu uda ea
mano ema mano bagohame imunu. E amola da
fi bagade hamomu. Bai e amola da dia mano."
14 Aya hahabedafa, A:ibalaha:me da ha:i
manu amola gadofo houga:i hano nasu hano
amoga nabai, amo Ha:igama i. E da Isiama:ile
amo Ha:iga ea baligi da:iya ligisili, ela asunasi.

---

‡ **21:10:** Gala:isia 4:29-30 § **21:12:** Louma 9:7; Hibulu 11:18

Ha:iga da asili, Biasiba wadela:i hafoga:i soge ganodini udigili lalu.
15 Hano amo da gadofo houga:i dialu amo huluane da ebele ba:loba, e da mano ifa fonobahadi hagudu ligisili,
16 asili, dadi gala:i ea defei amoga asili, fi galu. E amane dawa:i, “Na da na mano bogomu ba:mu higasa.” E da muni esala dinanu.
17 Gode da mano ea dibi nabi dagoi. Gode Ea a:igele dunu da Hebene amoga Ha:igama welalu, amane sia:i, “Ha:iga! Di da abuli da:i diobela:? Mae beda:ma! Gode da mano ea dibi nabi dagoi.
18 Di da dia mano lobolele wa:lesima. Na da ea lalelegemu fi bagade hamomu.”
19 Amalalu, Gode da Ha:iga ea si fadegale, e da hano uli dou ba:i. Amaiba:le, e da asili gadofo houga:i amo hanoga nabalu, ea manoma i.
20 Asili, amo mano da asigilaloba, Gode da noga:le fidi. E da hano hame wadela:i soge ganodini esalu. E da dadiga gala:su hou bagade dawa:i.
21 E da Balane wadela:i hafoga:i soge amo ganodini esalea, ea:me da Idibidi uda Isiama:ile lama:ne hogole, ema i.

Biasiba Gousa:su

22 Amo esoga, Abimelege amola ea dadi gagui ouligisu dunu amo Faigole, da A:ibalaha:mema amane sia:i, “Dia hou huluane amo ganodini Gode da noga:le fidilala.
23 Amaiba:le, wali nama gousa:su hamoma. Gode ba:ma:ne, moloidafa sia:ma! Di da na mano amola nagaga fi ilima hame ogogomu

amola hame hohonomu, amane ilegele sia:ma! Di da nama amola na soge amo di da sofe misi defele ganodini esala, amoma asigi hou na da dima olelei defele hamoma."

24 A:ibalaha:me da amane sia:i, "Na da amane dafawane ilegesa!"

25 Amalalu, A:ibalaha:me da Abimelegema egai. Bai Abimelege ea hawa: hamosu dunu ilia da hano uli dou gegene gasawane lai. Amola A:ibalaha:me da amo hou higale ba:i.

26 Be Abimelege da bu adole i, "Na da hame dawa:! Nowa da hamobela:? Di da nama hame adoi. Na da wahadafa nabi."

27 Amaiba:le, A:ibalaha:me da sibi amola bulamagau lale Abimelegema i. Ela da gousa:su hamoi dagoi.

28 A:ibalaha:me da sibi mano aseme fesuale gala ea sibi gilisisu amoma afafai.

29 Amola Abimelege da A:ibalaha:mema amane adole ba:i, "Amo sibi mano aseme fesuale gala di da afafai, amo ea bai da adila:?"

30 A:ibalaha:me da bu adole i, "Amo sibi mano fesuale gala, di lama! Amo da na amo hano uli dou nisu dogoi, amo dafawane dawa:ma:ne, amo sibi da ba:su ilegei gala."

31 Amaiba:le, amo hano uli dou ea dio da Biasiba. Bai amo dunu aduna da gasa bagade gousa:su amogai hamoi galu.

32 **Biasiba amoga ilia gousa:su hamonanu, Abimelege amola ea dadi gagui ouligisu dunu amo Faigole, da Filisidini fi ilia sogega buhagi.

** **21:32:** Mui 26:26

33 A:ibalaha:me da ‘da:malisigi’ ifa Biasiba
sogega bugi. Amoga e da Hina Gode, Eso
huluane Esalalalusu Gode, Ema nodone sia:ne
gadoi.
34 Amola A:ibalaha:me da Filisidini soge amo
ganodini ode bagohame esalu.

22

Gode da A:ibalaha:mema ea Mano Gobele Salasu Hamoma:ne Sia:i

1 *Eso enoga, Gode da A:ibalaha:me ea hou
adoba:ma:ne, ema amane sia:i, “A:ibalaha:me!”
A:ibalaha:me da bu adole i, “Na wea!”
2 †Gode da ema amane sia:i, “Defea! Di da
mano afadafa fawane gala. Amo dia dogolegei
mano Aisage lale, oule asili, Molaia sogega
doaga:ma. Goe sogega Na da goumi dima
olelemu. Amo heda:le, dia mano gobele salasu
hou hamoma:ne, medole legele, laluga gobele
salima.”
3 Golale hahabe, A:ibalaha:me da nedigili,
liligi ea dougi da:iya ligisili, gobele salasu hou
hamomusa: lalu ifa habele, ea mano amola
hawa: hamosu ayeligi aduna, Molaia sogega
doaga:musa: oule asi.
4 Eso udiana ahoanu, A:ibalaha:me da amo
sogebi sedagawane dialebe ba:i.
5 Amalalu, A:ibalaha:me da ea hawa: hamosu
dunu elama amane sia:i, “Ali gui esaloma!
Dougi ouligima! Na amola nagofe da amo
sogega Godema nodone sia:ne gadolalu, bu
misunu.”

---

* **22:1:** Hibulu 11:17-19 † **22:2:** 2 Hou Olelesu 3:1

6 Amalalu, A:ibalaha:me da lalu ifa habei amo
Aisagema gisa masa:ne i. A:ibalaha:me da lalu
dasu amola gobihei gisa asili, ela da goumiba:le
heda:i. Ela da gilisili ahoana,
7 Aisage da edama amane sia:i, “Ada!”
A:ibalaha:me da bu adole i, “Nagofe! Adi
laha?”
Aisage da amane sia:i, “Laludai amola lalu
habei diala. Be sibi mano, gobele salasu hou
hamoma:ne amo da habila:?”
8 A:ibalaha:me da bu adole i, “Nagofe! Gode
Hi da ani gobele salimusa:, sibi mano imunu!”
Amalalu, ela da gilisili bu ahoanu.
9 ‡Elea da Gode Ea musa: adoi sogebiga
doaga:loba, A:ibalaha:me da gelega oloda
hamone, lalu habei oloda da:iya ligisili, ea mano
ea emo amola lobo la:gili, amo da:iya ligisi.
10 Amalalu, A:ibalaha:me da ea mano medole
legemusa:, gobihei gaguia gadoi.
11 Be muagado, Hina Gode Ea a:igele dunu da
gagabole ha:giwane wele sia:i,
“A:ibalaha:me! A:ibalaha:me!” E bu adole i,
“Na wea!”
12 A:igele da amane sia:i, “Dia mano mae
medoma! E se nabima:ne mae fama! Di da dia
mano Nama imunu hame hihi galu. Amaiba:le,
di da Godema beda:i amola nabasu hou dawa:,
amo Na da ba:i dagoi.”
13 Amalalu, A:ibalaha:me da ea si ba:le ga:le,
sibi gawali amo ea hono da ifa amoga lala:gi
lelebe ba:i. Amaiba:le, e da ea mano mae
medole, amo sibi lale, medole legele, gobele
salasu hamoi.

---

‡ **22:9:** Ya:mese 2:21

14 A:ibalaha:me da amo sogebi ‘Yehoufayaila’
dio asuli. Goe dio dawaloma:ne da, “Hina Gode
Hi da hahawane imunu!” Wali eso amola, dunu
da amane sia:sa, “Hina Gode da Hi goumi da:iya
hahawane imunu.”
15 Amalalu, Gode Ea a:igele dunu da
Hebeneganini A:ibalaha:mema bu sia:i,
16 §“Di da Na sia: nabawane hamobeba:le,
amola dia dogolegei mano Nama imunusa:
hame hihiba:le, Na da Na Dioba:le agoane
ilegele sia:sa. Na da dima bagadewane
hahawane dogolegele ilegemu.
17 **Na da digaga fi mano ilia da gasumuni
ilia idi defele, amola sa:iboso idi defei defele
hamomu. Dia fi da ilia ha lai dunu amo
hasalasimu.
18 ††Di da Na hamoma:ne sia: nababeba:le,
osobo bagade fifi asi gala huluane, da Nama Na
da di hahawane dogolegele ilegei defele, ilima
hahawane dogolegele ilegesu ima:ne adole
ba:mu.”
19 Amalalu, A:ibalaha:me da ea hawa:
hamosu dunu elama buhagili, ilia gilisili Biasiba
moilaiga asi. Amola A:ibalaha:me da Biasiba
amo ganodini esalu.

Na:iho egefe

20 Fa:no, dunu eno da A:ibalaha:mema amane
sia:i, “Miliga da mano lai. E da dia eya Na:iho
ema dunu mano godoane lai.
21 Magobo dunu mano da Use. Ea eyalali da
Buse, Gemuele (ea mano da Alame),

§ **22:16:** Hibulu 6:13-14 ** **22:17:** Hibulu 11:12 †† **22:18:** Asunasi Dunu Ilia Hou 3:25

22 Gisede, Ha:iso, Bilada:se, Yidala:fe amola
Bediuele.
23 Bediuele da uda mano lai, amo Lebega.
Amo dunu mano godoane ilia ame da Miliga,
amola ilia eda da A:ibalaha:me eya amo Na:iho.
24 Na:iho ea gidisedagi uda amo ea dio amo
Liuma, da dunu manolali lai. Ilia dio da Diba,
Ga:iha:me, Da:iha:se amola Ma:iaga.

23

Sela da Bogoi

1 Sela da ode 127 esalu.
2 Amalalu, e da Hibalone moilai bai bagade,
Ga:ina:ne soge ganodini, amoga bogoi.
A:ibalaha:me da amoga ea udama asigiba:le,
dimusa: asi.
3 Amalalu, A:ibalaha:me da ea uda bogoi da:i
hodo amoga ouesalu, wa:legadole Hidaide
dunuma asili, amane sia:i,
4 *"Na da dilia fi amo ganodini ga fi dunu
esala. Na uda bogoi uli dogoma:ne, soge
fonobahadi nama bidi lama."
5 Hidaide dunu da A:ibalaha:mema bu adole i,
6 "Ada! Ninia sia: nabima! Di da ninima gasa
bagade ouligisu dunu agoane. Ninia bogoi uli
dogoi sogebiga, uli dogoi noga:idafa lama. Ninia
huluane da baligili noga:idafa uli dogoi dima
imunu hame higamu."
7 Amalalu, A:ibalaha:me da wa:legadole, amo
soge esalebe dunu amo Hidaide, ilima begudui.
8 E da ilima amane sia:i, "Dilia da na bogoi uli
dogomusa: hahawane ba:i galea, defea, dilia

* **23:4:** Hibulu 11:9; Asunasi Dunu Ilia Hou 7:16

Ifalone (Souha ea mano) amoma na fidima:ne adole ba:ma.
9 Ea soge la:idi ganodini da Ma:gafila gele gelabo. Amo e da gaguiba:le, e da amo ea muni defei na da dilia fi amo ganodini na bogoi uli dogomusa: bidi lama:ne, dilia ema adole ba:ma.”
10 Ifalone e da amo Hidaide fi dunu ea fi ganodini esalebe ba:i. Ilia huluane da moilai logo holeiga gilisi. E da Hidaide dunu huluane nabima:ne, A:ibalaha:mema amane adole i,
11 “Hame mabu ada! Na sia: nabima! Amo soge amola gele gelabo amo ganodini diala, na da udigili dima imunu. Na dunu huluane ba:ma:ne, na da dima iaha. Dia bogoi amoga uli dogoma!”
12 A:ibalaha:me da amo soge fi dunu ilima bu begudui,
13 Ilia huluane nabima:ne, e da Ifalonema amane sia:i, “Na da dilima na sia: nabima:ne edegesa. Na da amo soge huluane ea ilegei amo defele bidi lamu. Amo muni lama. Na da na bogoi amoga uli dogomu galebe.”
14 Ifalone da A:ibalaha:mema bu adole i,
15 “Ada! Nabima! Amo soge bidi lamu defei da silifa fage 400 fawane. Amo muni da anima hamedei liligi. Dia bogoi uli dogoma!”
16 A:ibalaha:me da Ifalone ea sia:i hahawane ba:i. E da Hidaide dunu huluane ba:ma:ne, muni ea sia:i defele Ifalonema i. Defei da silifa fage 400 amo ea dioi ilegei defele da bidiga lasu dunu ilia hou defele i.
17 Amaiba:le, Ifalone ea sogebi amo da Ma:gafila soge ganodini Ma:melei soge

gadenene, - sogebi, gele gelabo amo ganodini dialu amola ifa huluane amo sogebi ganodini, huluane A:ibalaha:me da lai dagoi.

18 Hidaide dunu huluane logo holeiga gilisi da amo hou ba:beba:le, amo soge da wali A:ibalaha:me ea soge ilegei.

19 Amalalu, A:ibalaha:me da ea uda Sela amo gele gelabo Ma:gafila sogebi ganodini (Ga:ina:ne soge ganodini) uli dogone sali.

20 Amola Ma:gafila sogebi amola gele gelabo amo ganodini gala musa: da Hidaide dunu da gagui, amo A:ibalaha:me ea fi bogoi uli dogomusa: bidi lai dagoi.

24

Aisage da Uda Lai

1 A:ibalaha:me da ode bagohame lai dagoiba:le, da:idafa ba:su. Be Hina Gode da ea hou huluane amo ganodini hahawane dogolegelewane fidilalusu.

2 E da ea da:i hamoi hawa: hamosu dunu (amo da ea liligi huluane ouligisu) ema amane sia:i, “Dia lobo amo na masele hagudu ligisili, dafawane ilegele sia:ma!

3 Na da agoane hanai galebe. Di da Hina Gode amo da Hebene Hina amola osobo bagade Hina, amo Ea Dioba:le gasa bagade sia:ma. Di da Ga:ina:ne fi (amo ganodini na da wali esala) amoga nagofe uda lama:ne mae ilegema.

4 Be na musa: fi sogega asili, na fidafa amo ganodini hogolalu, nagofe Aisage uda lama:ne, a:fini sia:sima!”

5 Ea hawa: hamosu dunu da bu adole ba:i,
“Be amo uda da na amola bu sigi misunu hihi
galea, na da adi hamoma:bela:? Na da dia mano
amo dia musa: sogega bu oule masa:bela:?”

6 Be A:ibalaha:me da amane sia:i, “Hame
mabu! Di amoga nagofe bu mae oule masa!

7 Hina Gode amo Hebene amoga Hina esala, e
da na ada amo ea diasu amola na soge yolesili
ga masa:ne sia:ne, nama gasawane amane sia:i,
‘Na da dafawane ilegele sia:sa! Na da amo soge
(Ga:ina:ne) digaga fi ilima imunu.’ Amo Gode
da Ea a:igele dunu dima bisimusa: asunasimu.
Bai di da amo sogega nagofema ima:ne uda
lamu defele ba:mu.

8 Be uda da di guiguda: oule misunu amo
higasea, defea, dia da nama Gode Ea Dioba:le
sia:i, amo na da bu hame dawa:mu. Be na
mano maedafa bu oule masa.”

9 Amaiba:le, hawa: hamosu dunu da ea hina
A:ibalaha:me amo ea masele hagudu ea lobo
ligisili, Gode Ea Dioba:le gasa bagade amo liligi
hamoma:ne ilegele sia:i.

10 Amalalu, hawa: hamosu dunu da ea hina
ga:mele nabuane gala amo lale, ea hina ea liligi
noga:iwane aguni, gadili asi. E da Alame
Nahalaime soge amoga doaga:musa: asili,
Na:iho moilaiga doaga:i.

11 Hano uli dogoi moilai gadili sogebi gala
amoga doaga:loba, ea sia:beba:le, ga:mele da
muguni bugi. Eso dabe da gadenenewane ba:i.
Amoha, uda ilia hou da hano uli dogoi amoga
hano dima:ne hiougimusa: ahoasu.

12 Amalalu, e da Godema amane sia:ne gadoi,
“Hina Godedafa! Na hina A:ibalaha:me amo ea
Gode! Na hawa: hamosu hahawane dagoma:ne
Di fidima, amola na hina A:ibalaha:mema dia
asigi hou olelema.

13 Ba:ma! Na da amo hano nasu ulidou
gadenene lela amola amo moilai dunu ilia uda
mano da hano dimusa: manebe.

14 Na da agoane hanai gala. Na da a:finima
‘Dia hano disu amo na hano moma:ne ligisima.’
sia:sea, amola e da amane sia:sea, ‘Defea!
Moma! Amola na da dia ga:mele moma:ne hano
dili imunu.’ Amo hou ba:sea, Hina Gode da amo
a:fini na hina ea mano lama:ne ilegei dagoi na
da dawa:mu. Amola Di da na hinama asigi hou
olelei dagoi, amo na da dawa:mu.”

15 E da sia:ne gadolaloba, Lebega da misini, ea
hano ganagu amo gisa manebe ba:i. Lebega da
Bediuele ea idiwi, amola Bediuele ea:me da
A:ibalaha:me ola Na:iho amo idua, ea dio amo
Miliga.

16 Lebega ea ba:su da noga:idafa ba:i. E da
a:fini galu. Dunu afae da e amola gilisili hame
golai. E da hano nasua asili, ea ganagu
nabalesili, bu heda:i.

17 A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu da
hedolo ema misini, amane sia:i, “Na da dia
ganagu amoga hano fonobahadi manu da
defeala:?”

18 A:fini da amane sia:i, “Defea! Ada! Di
moma!” Amalalu, e da ganagu ligisili, ea lobo
ganodini gaguli, ema hano i.

19 Hano dili ianu, e amane sia:i, “Na da dia
ga:mele moma:ne amola hano dili imunu. Ilia
sadi dagoiba:le fawane yolesimu.”
20 Amaiba:le, e da ea ganagu amo hano
ga:mele hano nasu ganodini sogasalili, hano uli
dogoi amoga hehenane, hano eno dili, ga:mele
sadi dagoiba:le yolesi.
21 A:ibalaha:me hawa: hamosu dunu da
ouiya:le esalu. Gode da ea ahoabe bai amo
noga:le fidi amo dawa:musa:gini, E da amo
a:fini ea hou ha:giwane ba:lalu.
22 Ga:mele da hano na dagoloba, A:ibalaha:me
ea hawa: hamosu dunu da mi bione gala:su
gouliga hamoi amo Lebega ea mi ga:i, amola
gouli lobofasele fei. Mi bione gala:su ea dioi
defei da gala:me biyale agoane amola fesuale
fesu da gala:me 100agoane.
23 Amalalu, A:ibalaha:me ea hawa: hamosu
dunu da ema amane adole ba:i, “Di da nowa ea
manola:? Nama adoma! Dia ada diasu amo
ganodini nini golama:ne sogebi ganabela:?
24 A:fini da bu adole i, “Na da Bediuele ea
mano. Bediuele da Na:iho amola idua Miliga ela
mano.”
25 Amalalu, e bu adole i, “Ninia diasua da gisi
ha:i manu bagohame gala. Amola dilia gasia
golama:ne, sogebi bagade gala.
26 Amalalu, hawa: hamosu dunu e da
beguduli, Hina Godema nodone sia:ne gadoi.
27 E amane sia:i, “Na da Hina Gode dio
nodone gaguia gadosa. Na hina A:ibalaha:me,
amo ea Gode da ema asigi hou hame yolesi. Be
Hina Gode da na bisili asili, nama na hina ea fi
dunu ilia diasu noga:le olelei.

28 Lebega da hehenane, ea ame fi ilima amo
hou olelei.
29 Lebega ea ola amo ea dio La:iba:ne esalu.
La:iba:ne da hehenane, hano nasu amoga
doaga:musa: asi.
30 E da Lebega lai liligi, amo mi bione ga:i
amola gouli lobofasele fei ba:i dagoi. E da
Lebega ea sia: nabi dagoi. Amabeba:le, e da
asili, A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu ea
ga:mele amo hano nasu gadenene lelebe ba:i.
31 E amane sia:i, “Hina Gode da dima
hahawane dogolegele ilegesa. Misa! Di da abuli
gadili lela. Na da di golama:ne amola ga:mele
golama:ne diasu hahamoi dagoi.”

32 Amaiba:le, dunu da diasuga asi. La:iba:ne
da ga:mele amoga liligi lale ligisi. E da gisi
amola ha:i manu ga:mele ilima gaguli misi,
amola A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu
amola ea fidisu dunu ilia emo dodofema:ne,
hano dili i.
33 Amalalu, amo dunu ha:i moma:ne, ilia da
ha:i manu gaguli misi. Be e amane sia:i, Na da
na sia:ne iasu sia:i dagoiba:le fawane, ha:i
manu.
La:iba:ne da amane sia:i, “Defea! Ninima
adoma!”

34 Amaiba:le, e amane sia:i, “Na da
A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu.
35 Hina Gode da na hina amo hahawane
dogolegelewane bagade fidibiba:le, e da wali
bagade gagui dunu esala. Gode da ema sibi,
bulamagau, silifa, gouli, hawa: hamosu dunu,
hawa: hamosu uda, ga:mele, amola dougi ema i
dagoi.

36 Ea uda Sela da da:i hamoi be ema dunu
mano da lalelegei. Na hina da amo manoma ea
gagui huluane i dagoi.
37 Na hina da logeiba:le, na da Gode Ea
Dioba:le gasa bagade ilegele sia:i. Na hina da
amane sia:i, “Na da Ga:ina:ne fi amo ganodini
esala. Be amoga nagofe uda lama:ne, uda mae
sia:sima.
38 Be na ada ea sosogo fi amola na fidafa ilima
nagofe ea uda lala masa.’
39 Amalalu, na da na hinama amane adole
ba:i, “Be amo uda da na amola bu sigi misunu
hihi galea, na adi hamoma:bela:?”
40 E da nama bu adole i, ‘Hina Godedafa, amo
Ea sia: na eso huluane naba, E di fidima:ne Ea
a:igele dunu asunasimu. Di na fidafa, amola na
ada ea sosogo fi amoga uda na mano ea
lama:ne sia:sima.
41 Dia gasa bagade sia: amo mae hamoma:ne,
logo afadafa fawane gala. Di da na fi ilima asili
amola ilia amo uda dima imunu higasea, defea,
yolema.’

42 Na da wali eso hano nasu uli dogoi amoga
doaga:loba, na amane sia:ne gadoi, ‘Hina Gode!
Na hina A:ibalaha:me ea Gode! Dia na wali hou
hamobe fidima!
43 Na da hano nasu uli dogoiga esala. A:fini
afae hano dimusa: masea, e da nama ea
ganagu, hano dili ima:ne na da adole ba:mu.
44 E da amo iasea amola baligili na ga:mele
ilima hano imunusa: sia:sea, amo da na hina ea
mano lama:ne a:fini Di ilegei dagoi, na
dawa:mu.’

45 Na sia:ne gadoi da hame dagoloba, Lebega
da hano ganagu gisa manebe ba:i. E hano nasu
amoga hano dimusa: sa:i. Na ema amane sia:i,
‘Na da dima edegesa. Hano nama ima.’
46 E hedolo ea ganagu gisi, amo osoba ligisili,
amane sia:i, ‘Defea! Moma! Na da dia ga:mele
amola ilima hano dili imunu.’ Amalalu, na
hano mai, amola e da ga:mele ilima hano i.
47 Na ema amane adole ba:i, ‘Dia ada
nowala:?’ E bu adole i, ‘Na ada da Bediuele
amo Na:iho amola Miliga ela mano.’ Amalalu,
na da ea mi amoga mi bione gala:su amola ea
lobofasele fei.
48 Na muguni bugili Hina Godema nodone
sia:ne gadoi. Na da Hina Godedafa, na hina
A:ibalaha:me ea Gode, amo Ea Dio nodone
gaguia gadoi. E da moloiwane na hina ea fi
amoga doaga:musa: logo olelei dagoiba:le
amola na hina ea mano uda lamu amo noga:le
oleleiba:le, na nodoi.
49 Defea! Dilia da moloiwane na hina ea
hanai hamomusa: dawa:i galea, nama adoma.
Be higa:i galea, amo nama adoma. Amasea, na
da fa:no hamomu, amo na da sia:mu.
50 La:iba:ne amola Bediuele da bu adole i,
“Amo hou Hina Gode Hi hamoiba:le, ninia
sia:mu da hamedei.
51 Lebega da amogai lela. Lale masa. Hina
Godedafa Ea sia: defele, e da dia hina ea mano
ema fimu da defea.”
52 A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu da
amo sia: nabaloba, beguduli, Hina Godema
nodone sia:ne gadoi.
53 Amalalu, ea liligi amoga e da abula, silifa,

gouli amola muni bagade igi lale, Lebegama i. E da muni bagade liligi Lebega ea ola amola ea:mema i.

54 Amalalu, A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu amola ea fidisu dunu da ha:i amola hano nanu golai. Hahabe, nedigili, wa:legadole, e amane sia:i, “Dilia na hina ema na bu asunasima!”

55 Be Lebega ea ola amola ea:me da amane sia:i, “A:fini da hi afae o eso nabuane gala amo gui esalumu da defea. Amolalu masunu da defea.”

56 Be e da bu adole i, “Ninia ouesalumu mae sia:ma. Bai Hina Gode da na sofe ahoasu amola hamobe noga:le didili fidi. Na da na hina ema bu masunu da defea.”

57 Ilia da bu adole i, “Ninia da a:fini misa:ne sia:mu. Ea sia: nabimu da defea.”

58 Amaiba:le, ilia da Lebega misa:ne sia:i. Ilia da ema amane adole ba:i, “Di da amo dunu sigi masa:bela:?”

E bu adole i, “Ma!”

59 Amabeba:le, ilia da Lebega amola ea hawa: hamosu uda da:i, amo A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu, amola ea fidisu dunu amo sigi masa:ne sia:i.

60 Amola ilia da Lebegama amo hahawane dogolegele sia:su sia:i,

“Di, ninia dalusi, dunu fi osea:idafa ilima ame esaloma!
Dima lalelegei fi da ilima ha lai dunu, ilima osa:le heda:mu da defea!”

61 Amalalu, Lebega amola ea a:fini fidisu huluane da liligi momagele, ga:mele da:iya fila heda:le, A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu

sigi asi. A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu da Lebega oule asi.

62 Aisage da dunu hame esalebe hafoga:i soge amo ea dio da “Gode Esala da na Ba:lala amo Ea Hano Nasu Uli Dogoi.” amogai misini esalebe ba:i. Amo da Ga:ina:ne soge ga (south) la:idi dialu.

63 E da baloga amo odagiaba sogega ahoanoba, ga:mele manebe ba:i.

64 Lebega da Aisage ba:loba, ga:mele amoga esalu, gudu aligila sa:i.

65 E da A:ibalaha:me hawa: hamosu dunu ema amane adole ba:i, “Amo dunu ninima manebe da nowala:?”

A:ibalaha:me ea hawa: hamosu dunu da bu adole i, “E da na hina.”

Amaiba:le, Lebega da ea dialuma abula lale, ea odagi dedeboi.

66 Amalalu, hawa: hamosu dunu da ea hamoi huluane Aisagema olelei.

67 Amalalu, Aisage da Lebega lale, abula diasu amo ea:me Sela musa: esalu amoga oule misi. Aisage da Lebegama bagade asigi galu. Ea:me Sela da bogoi dagoiba:le e da da:i dioi galu. Be Lebega laiba:le ea dogo denesi.

25

A:ibalaha:me egaga Fi Eno (1 Hou Olelesu 1:32-33)

1 A:ibalaha:me da uda eno lai amo ea dio da Gedula.

2 Gedula da A:ibalaha:mema mano eno lai. Ilia dio da Simala:ne, Yogasia:ne, Mida:ne, Midia:ne, Isaba:ge, amola Siua.

3 Yogasia:ne ea mano da Siba amola Dida:ne.
Didane ea mano fifi asi da Asiulaide fi,
Ledusaide fi, amola Liumaide fi.
4 Midia:ne ea mano fifi da Ifa, Ife, Ha:noge,
Abaida, amola Eleda:ia. Amo huluane da
Gedula ea mano fifi asi esalu.
5 A:ibalaha:me da bogoloba, ea nana liligi
huluane amo Aisagema i.
6 Be e da esala, e da mano amo ea uda eno
ema lai, ilima e da hahawane iasu liligi i.
Amalalu, e da amo manolali, Aisage fisima:ne,
gusu soge amoga asunasi.

A:ibalaha:me da Bogoi

7 A:ibalaha:me da ode bagohame amo 175
esalu.
8 Amalalu, e da mifo lalusu amo fisili, bogoi. E
da ea aowalali dunu ilima buhagi.
9 Ea mano aduna (Aisage amola Isiama:ile) da
Ma:gafila gele gelabo (Ma:melei amoga gusudili
gala) amo ganodini uli dogone Sali. Musa:
Ifalone (Hidaide dunu Souha ea mano) da amo
sogebi gagui galu.
10 *A:ibalaha:me da musa: amo sogebi,
Hidaide dunuma bidi lai. Amoga A:ibalaha:me
amola ea uda Sela gilisili uli dogoi ba:i.
11 A:ibalaha:me da bogoi dagoi. Amo fa:no,
Gode da A:ibalaha:me egefe amo Aisage
hahawane dogolegele ilegele fidi. Aisage da
amo esoga “Esalebe Gode da na Ba:lala Hano
Uli Dou” amo gadenene esalu. Isiama:ile Egaga
Fifi Misi
(1 Hou Olelesu 1:28-31)

---

* **25:10:** Mui 23:3-16

12 A:ibalaha:me ea mano eno amo Isiama:ile, da Sela ea udigili hawa: hamosu Idibidi uda amo Ha:iga amoga lai. Ea hou da hagudu dedei diala.
13 Isiama:ile egefelali ilia dio da dedei. Hidadea da magobo, amola fa:no magobo bagia, amola dogoa, amola ufi agoane dedei. Magobo mano da Niba:iode, amalu Gide amalu A:dabili, amalu Mibasa:me, amalu
14 Misima amalu Duma amalu Ma:sa amalu
15 Ha:ida:de amalu Dima amalu Yide amalu Na:ifisi amalu Gedima.
16 Amo da Isiama:ile egefelali. Ilia da fi gidayale gala ilia aowalali fi esalu. Ilia dio amo ilia da ilia moilai amola fisisu amoma asuli dagoi.
17 Isiama:ile da ode 137 esalu. Amalalu, e da mifo labe fisili, bogoi dagoi.
18 Isiama:ile ea lalelegei fi da soge amo da Idibidi amoma gusu galu amola logo Asilia moilaiga ahoasu gadenene dialu. Amo soge da Hafila soge amola Sioua hafoga:i soge amo dogoa dialebe ba:i. Amo dunu fi da A:ibalaha:me ea mano eno ilima hame gilisi.

Ya:igobe amola Iso da Lalelegei

19 A:ibalaha:me egefe Aisage ea sia: dedei da agoane.
20 Aisage da ode 40 esalu, e da Lebega (Bediuele, A:ila:mia dunu Badane Alame sogega esalu amo ea mano amola A:ila:mia dunu La:iba:ne amo ea dalusi) amo lai dagoi.
21 Aisage ea uda da aligime esalu. Amaiba:le Aisage da Godema sia:ne gadoi. Gode da amo

sia:ne gadosu nabi, amola Lebega da abula agui ba:i.
22 Lebega da mano aduna lalelegemu galu. Be amo mano aduna da mae lalelegele, ea hagomo ganodini esala gegenanu. Lebega da fofogadigili Hina Godema amane adole ba:i, “Amo hou da abuli nama doaga:bela:?”
23 †Hina Gode da ema bu adole i,
“Fi aduna da dia hagomo ganodini esala.
Dima da fi aduna lalelegemu.
Afae da eno ea gasa baligimu.
Magobo mano da eya ea hawa: hamosu
dunu ba:mu.”
24 Amalalu, Lebega da dunu mano aduna lalelegei.
25 Bisili lai da haliga:me agoane ba:i. Ea gadofo da hinabo bagade galu. Amaiba:le ilia da ema Iso dio asuli.
26 Fa:no mabe mano da Iso amo ea emo muguni amoga gagui dalebe ba:i. Amaiba:le, ilia da ema Ya:igobe dio asuli. Ela lalelegei eso amoga Aisage da ode 60 lai dagoi.

Iso da ea Magobo Mano Nana Liligi amo Eyama Bidi Lai

27 Ela asigilaloba, Iso da benea ahoasu hou bagade dawa:i. E da gadili odagiabaga lalumu hanai galu. Be Ya:igobe e da asaboi dunu. E da diasuga esalumusa: hanai galu.
28 Aisage da Iso ea dadi gala:i liligi manusa: hanaiba:le, Isoma bagade hahawane galu. Be Lebega ea dogolegei mano da Ya:igobe.

---

† **25:23:** Louma 9:12

29 Eso afaega Ya:igobe da da:iyene amola hano
gilisili gobele, ha:i manu ida:iwane hamoi. Iso
logo sedagaga benea ahoabeba:le, bagadewane
ha:iba:le, sidimu agoaiwane, diasuga doaga:i.
30 “Hedolo! Na bogosa:besa:le, amo yoi ha:i
manu nama ima,” Iso da Ya:igobema amane
sia:i. (Amaiba:le, ilia da ema Idome [Yoi] dio
asuli.)
31 Ya:igobe da ema amane sia:i, “Defea! Be
hidadea dia magobo mano lamu nana liligi
ilegei, amo nama lama:ne sia:ma.”
32 Iso e bu adole i, “Defea! Amo lama! Na
bogosea, amo liligi da hamedei liligi agoane
ba:mu. Be ha:i manu ima!”
33 ‡Ya:igobe da bu adole i, “Hidadea di da
magobo mano nana liligi ilegei amo nama
imunu gasa bagade ilegele sia:ma!” Amaiba:le,
Iso da amo magobo mano lamu nana liligi ilegei
huluane Ya:igobema ima:ne, gasa bagade ilegele
sia:i.
34 Amalalu, Ya:igobe da agi amola da:iyene
hano amo Isoma i. E da amo nanu, wa:legadole
yolesili asi. Iso da ea magobo mano lamu nana
hahawane liligi ilegei amo hamedei liligi
agoane dawa:beba:le, udigili fisi.

26

Aisage amola Abimelege

1 Soge huluane da ha:i bagade eno ba:i.
Musa:, A:ibalaha:me ea esoga ha:i bagade ba:i,
be amo da eno. Aisage da Abimelege amo

‡ **25:33:** Hibulu 22:16

Filisidini hina bagade Gila moilai bai bagade ganodini esalu, ema asi.
2 Hina Gode da Aisagema misini, amane sia:i, “Idibidi amoga mae masa. Be na olelemu soge amo ganodini esaloma.
3 *Amo soge ganodini fonobahadi ouesaloma. Amalalu, Na amola gilisili esalumu amola dima hahawane dogolegele fidimu. Bai Na da amo soge huluane Na da dima amola dia fa:no lalelegemu fi ilima imunu. Na da gousa:su dia ada A:ibalaha:mema hamoi, amo Na da didili hamomu.
4 Na da digaga fi dunu amo gasumuni ilia idi defele hamomu. Amo soge huluane ilima imunu. Amola ilia houba:le, osobo bagade fifi asi gala huluane da hahawane dogolegele hou ba:mu.
5 Bai A:ibalaha:me da Na sia: nabasu. E da Na hanai amola Na Sema amola Na hamoma:ne sia:i huluane mae fili, nabasu hou hamosu.
6 Amaiba:le, Aisage da Gila moilai bai bagade ganodini esalu.
7 †Amo soge dunu da ea uda ea hou ema adole ba:loba, e da amane sia:i, “E da na dalusi.” E da, “Amo da na uda” sia:musa: bagade beda:i galu. Bai e agoane dawa:i, “Amo soge dunu da Lebega da na uda dawa:sea, na fane legemu. Bai e da noga:iwane ba:sa.”
8 Aisage amogai eso bagohame esaloba, Filisidini hina bagade dunu Abimelege, da ea fo misa:ne agenesi amoga gududili ba:loba, Aisage ea uda Lebega amo nonogonanebe ba:i.

---

* **26:3:** Mui 22:16-18 † **26:7:** Mui 12:13, 20:2

9 Amaiba:le, Abimelege da Aisagema misa:ne
sia:i. E da amane sia:i, “Amo da dia uda. Di da
abuli, ‘amo da na dalusi’ sia:bela:?”
Aisage da ema bu adole i, “Na da enoga
medosa:besa:le, agoane hamoi.”

10 Amalalu, Abimelege da amane sia:i, “Di da
ninima adi hamobela:? Ninia fi dunu afae da
ema gilisili golai ganiaba, ninia huluane da
wadela:i dunu fi ba:la:loba.”

11 Amaiba:le, Abimelege da ea fi dunu ilima
amane sia:i, “Nowa da amo dunu o ea uda
wadela:sea, amo dunu ninia fane legemu.”

12 Aisage da amo soge ganodini, ha:i manu
bugi. Hina Gode da hahawane dogolegelewane
fidibiba:le, amo bugi da ha:i manu bagade legei.

13 E da bagade gagui dunu agoane ba:i. Ea
gagui da asigilabeba:le, ea gagui da bagadedafa
ba:i.

14 E sibi, goudi amola bulamagau bagohame
gaguiba:le, Filisidini dunu da e mudale ba:i.

15 Amaiba:le, Filisidini dunu da hano uli dogoi
huluane amo ea ada hawa: hamosu dunu da
A:ibalaha:me ea esoga dogoi, amo huluane ga:si.
Ilia huluane osoboga nabasu.

16 Amalalu, Abimelege da Aisagema amane
sia:i, “Di nini yolesili masa! Bai di da gasa
bagade hamoi dagoi.”

17 Amaiba:le, Aisage da amo soge yolesili, Gila
Fago amoga esalu.

18 Amoga hano uli dogoi amo A:ibalaha:me ea
esoga dogoi be Filisidini dunu da ga:i, amo
Aisage bu doasi. Amola dio A:ibalaha:me da

amo uli dogoi amoma asuli, amo dio Aisage bu asuli.
19 Aisage da umi amo ganodini dogolalu, noga:iwane hano ba:i.
20 Be Gila sibi ouligisu dunu da Aisage ea sibi ouligisu dunu ilima sia:ga gegei. Ilia amane sia:i, “Amo hano da ninia:.” Amaiba:le, e da amo hanoma “Sia:ga Gegesu” dio asuli.

21 Amalalu ilia da hano uli dou eno dogoi. Be ilia amoga eno sia:ga gegei. Amaiba:le, e da amo hanoma Sidina (Ha Lai) dio asuli.
22 Bu asili, e da hano uli eno dogoi. Amoga ilia da hame sia:ga gegei. Amaiba:le, e da amo hano uli dogoima Lihoubode (Hahawane Halegale Lala) dio asuli. E amane sia:i, “Wali Hina Gode da sogebi defele ninima ia dagoiba:le, ninia da hahawane soge ganodini udigili lala.”

23 Amoga asili, e da Biasiba amoga asi.
24 Amo gasia, Hina Gode da ema misini amane sia:i, “Na da dia ada A:ibalaha:me amo ea Gode esala. Mae beda:ma! Na da di amola gilisili lala. Na da Na hawa: hamosu dunu A:ibalaha:mema hahawane sia:beba:le, Na dima hahawane dogolegele hamomu amola digaga lalelegemu fi amo bagade hamomu.”
25 Aisage da amo sogega oloda hamone, Hina Godema nodone sia:ne gadoi. E amoga abula diasu gagui, amola ea hawa: hamosu dunu da hano uli dogoi.

Aisage amola Abimelege da Gousa:su Hamoi

26 ‡Abimelege, ea fidisu dunu Ahusa:de amola
ea dadi gagui dunu hina amo Fa:igole da Gila
moilai bai bagade yolesili, Aisagema doaga:i.
27 Amalalu, Aisage ema amane adole ba:i, “Di
da musa: nama ha laiba:le, dia soge fisili
masa:ne nama sia:i dagoi. Amaiba:le, di
abuliba:le nama waha misi?”
28 Ilia bu adole i, “Wali ninia dawa:! Hina
Gode da dia fidisu esala. Ninia wali
gousa:sudafa hamomu da defea.
29 Di ninima se maedafa ima:ne sia:ma. Ninia
da dima se hame i, amo defele di da nini fidimu
da defea. Ninia da dima asigi hou hamonanu,
dia ga masa:ne logo doasi dagoi. Amola wali
Hina Gode da dima hahawane dogolegele ilegei
dagoi.”
30 Aisage da ili moma:ne, lolo nasu hamoi. Ilia
huluane ha:i amola waini hano mai dagoi.
31 Aya hahabedafa, Aisage amola Filisidini
dunu da gousa:su hamoi. Aisage da ilima
“asigibio” sia:nanu, ilia olofole agoane afafai.
32 Amo esoga, Aisage ea hawa: hamosu dunu
da ema misini, ilia da hano uli dogoi amo olelei.
Ilia da amane sia:i, “Ninia hano ba:i dagoi.”
33 E da amo hano Siba (“hou ilegele sia:” o
eno dawaloma:ne da “fesuale hano”). Biasiba
da amoga ea dio lai dagoi.

Iso da Ga Fi Uda Lai

34 Iso da ode 40 lai dagoi. Amalalu, e da
Hidaide a:fini aduna lai dagoi. Afae ea dio da
Yudide amo Bieli ea mano. Eno da Basemade
amo Ilone ea mano.

---

‡ **26:26:** Mui 21:22

35 Aisage amola Lebega da amo hou
ba:beba:le, se bagade nabasu.

27

Aisage da Ya:igobema ea Magobo Mano Nana Lama:ne Hahawane Dogolegele Sia:i

1 Aisage da da:idafa hamoi galu. Ea si amola
da dofoi dagoi. Eso afaega e da ea magobo
mano misa:ne sia:i. E da ema amane sia:i,
“Nagofe!”
Iso bu adole i, “Na wea!”
2 Aisage da amane sia:i, “Na da da:i hamoi
dagoi. Na bogomu eso hame dawa:.
3 Dia dadi lale, sogega asili, na moma:ne sigua
ohe fi afae fane legema.
4 Amalalu, ha:i manu amo na hanai liligi
gobelalu, nama gaguli misa. Na da amo nanu,
magobo mano amoma Gode Ea hahawane
dogolegele ilegema:ne defele nana sia:su, amo
dima imunu.
5 Lebega da Aisage amo Isoma sia: daloba
nabi dagoi. Amaiba:le, Iso da benea ahoanoba,
6 e da Ya:igobema amane sia:i, ‘Na da wali dia
ada Isoma sia: dalebe nabi. E amane sia:i,
7 ‘Sigua ohe amo na moma:ne gaguli misa. Na
da amo ha:i nanu, na da bogomu gadeneiba:le,
Gode ba:ma:ne dima magobo mano hahawane
dogolegele ilegema:ne nana sia: imunu.’
8 Defea! Nagofe! Nabima! Na da hou dima
olelemu.
9 Di da goudi gilisisu amoga asili, goudi mano
aduna sefena gala amo lama. Amo na da
gobele, dia ada ea hanai ha:i manu hamomu.

10 Amalalu, e moma:ne di gaguli masa. E da
mae bogole, magobo mano hahawane
dogolegele ilegema:ne nana sia: dima imunu.
11 Be Ya:igobe da ea:mema bu adole i, “Di
dawa:! Iso ea gadofo da hinabo bagade gala. Be
na da:i da hinabo hame.
12 Na ada da na gadofo digili ba:sea, e da na
ogogoi dawa:mu. Amasea na da hahawane
dogolegele ilegesu sia: mae ba:le, gagabusu aligi
dagoi fawane ba:mu.
13 Ea:me bu adole i, “Nagofe! Gagabui aligisu
da doaga:sea, amo da dima hame be nama
fawane doaga:mu. Na sia: defele hamoma. Di
goudi amo nama gaguli misa.”
14 Amaiba:le, e da goudi lala asili, ema bu
gaguli misi. Lebega da Aisage ea hanai ha:i
manu gobei.
15 Amalalu, Lebega da Iso ea abula noga:i amo
da diasu ganodini dialu, amo lale, Ya:igobema
idiniginisi.
16 E da goudi ea gadofo amo Ya:igobe ea
laboso amola ea ogomagi, amoga ligisi.
17 E da ha:i manu hedai gala, amola agi gobei
Ya:igobema i.
18 Amalalu, Ya:igobe da ea adama asili, amane
sia:i, “Ada!”
Aisage da bu adole ba:i, “Di da na mano
habola:?”
19 Ya:igobe da bu adole i, “Na da dia magobo
mano amo Iso. Na da dia hamoma:ne sia:i amo
hamoi dagoi. Di wa:lefima. Hu amo na da dima
gaguli misi, moma. Amasea, ada! Dia hahawane
dogolegele sia: sia:musa: sia:i amo sia:ne ima.”

20 Aisage da amane adole ba:i, “Nagofe! Di da
habodane hedolodafa amo ha:i manu ba:bala:?”
Ya:igobe da bu adole i, “Dia Hina Gode da
fidibiba:le, na da hedolo ba:i.”
21 Aisage da Ya:igobema amane sia:i, “Na da
di digili ba:musa:, gadenene misa. Di da
dafawane Isola:?”
22 Ya:igobe da ea ada gadenene misi. Aisage
da ea gadofo digili ba:lalu, amane sia:i, “Dia sia:
da Ya:igobe ea sia: defele naba, be dia laboso da
Iso ea laboso defele digili ba:sa.”
23 Ya:igobe ea laboso da hinabo bagade Iso ea
laboso defele amo dawa:beba:le, e da lelu dunu
da Ya:igobe hame dawa:i galu. E da ema Gode
da hahawane dogolegele fidima:ne magobo
mano nana sia: defei imunusa: dawa:i.
24 Be e bu adole ba:i, “Di da dafawane Isola:?”
“Ma,” Ya:igobe bu adole i.
25 Aisage da amane sia:i, “Ohe hu afae nama
gaguli misa. Amo nanu na da dima hahawane
dogolegele misa:ne hou sia: imunu.” Ya:igobe
da amo ha:i manu gaguli misi amola waini
hano gaguli misi.
26 Amalalu, ea ada da ema amane sia:i,
“Gadenene misa, nagofe! Nama nonogoma!”
27 *E da nonogomusa: manoba, Aisage da ea
abula naba ba:i. E da ema hahawane dogolegele
misa:ne hou nana sia: sia:i dagoi. E amane sia:i,
“Na mano ea naba ba:su da gisi soge amo Gode
da hahawane hamoi, amo ea gabusiga: defele
gala.

* **27:27:** Hibulu 11:20

28 Gode da dima hebene doasili, oubi baea
dima imunu da defea. E da dia soge osobo amo
ha:i manu bagade heda:ma:ne hahamomu. E da
gagoma amola waini hano bagohame dima
imunu da defea.
29 †Dunu fifi asi gala da dima hawa: hamosu
dunu ba:mu da defea. Dunu huluane da dima
begudumu, amola di da dia fi dunu ilima
hinawane esalumu. Dia:me ea mano da dima
begudumu da defea. Dunu da dima gagabusu
aligima:ne sia:sea, ilima gagabusu aligimu da
defea, amola nowa da dima hahawane
dogolegele sia:sea, ilia amola da hahawane
dogolegele iasu ba:mu da defea."

Iso da Magobo Mano Hahawane Dogolegele Sia: Lama:ne Edegei

30 Aisage da Ya:igobema hahawane dogolegele
magobo mano nana misa:ne sia: i dagoi.
Amanoba, Ya:igobe da yolesili asi. Amola Iso da
benea ahoanu, misi dagoi.
31 E amola da ha:i manu ida:iwane gobele, ea
adama gaguli misi. E da adama amane sia:i, "Di
wa:lefima! Hu amo na da dima gaguli misi
moma! Amasea, ada dia hahawane dogolegele
sia: sia:musa: nana sia:i amo sia:ne ima."
32 Aisage da amane adole ba:i, "Di da
nowala:?"
E da bu adole i, "Na da dia magobo mano
Iso."
33 Aisage da bagade yaguguli, amane adole
ba:i, "Amaiba:le, nowa da ohe medole, nama
gaguli misibala:? Wahadafa, di mae misini na

† **27:29:** Mui 12:3

da mai dagoi. Na da magobo mano hahawane
dogolegele nana sia: ema iabeba:le, amo da
mae yolesili dialalalumu."
34 Amo nabaloba, Iso da digini wele sia:i,
"Ada! Dia hahawane dogolegele misa:ne nana
sia: nama amola ima!"
35 Be Aisage da bu adole i, "Diaeya da misini
nama ogogoi dagoi. E da dia hahawane
dogolegele misa:ne hou nana sia: amo wamolai
dagoi."
36 ‡Iso da amane sia:i, "E da musa: amola wali
nama ogogoi. Ea dio da Ya:igobe (ogogosu
gagusu) dafawane. E na magobo mano nana
liligi amo lai amola wali e da nama hahawane
dogolegele misa:ne sia: amo wamolai dagoi. Di
da hahawane dogolegele misa:ne hou sia:
afadafa nama ima:ne ganabela:?"
37 Aisage e bu adole i, "Na da e amo dima
hina hamoi dagoi amola ea fi ema udigili hawa:
hamosu dunu esaloma:ne, na hamoi dagoi. Na
da gagoma amola waini hano ema i dagoi. Na
dima eno imunu hamedei ba:sa."
38 §Iso da mae yolesili, Aisagema edegelalu.
"Ada! Hahawane dogolegele misa:ne hou sia:
afadafa nama ima! Di da afadafa fawane
gaguila:?" E muni dinanu.
39 **Amalalu, Aisage ema amane sia:i,
"Dia da mu amoga oubi baea hame ba:mu.
Ha:i manu soge noga:i hame ba:mu.
40 ††Di da gobihei bagadega gegesea fawane

‡ **27:36:** Mui 25:29-34 § **27:38:** Hibulu 12:17 ** **27:39:** Hibulu 11:20 †† **27:40:** Mui 36:8; 2 Hina Bagade 8:20

ha:i manu amola esalebe diasu amola
ba:mu.
Di da diaeya amo ea udigili hawa: hamosu
dunu ba:mu.
Be di da ea sia: mae nabawane odoga:sea,
ea ouligisu yolesimu."

41 Aisage da Ya:igobema hahawane dogolegele misa:ne hou sia:i dagoiba:le, Iso da Ya:igobe bagade higasu. E amane dawa:i, "Na ada ea bogomu da gadenei. Amasea, ema asigi didiga:su dagosea, na da Ya:igobe fane legemu."

42 Be Lebega da Iso ea ilegesu nabaloba, e da Ya:igobe misa:ne sia:ne, ema amane sia:i, "Nabima! Dia ola Iso da dima dabemu. E da di fane legemusa: dawa:lala.

43 Nagofe! Na sia: noga:le nabima! Di da na ola La:iba:ne, ea diasu amo Halane soge ganodini diala, amoga masa.
44 Dia ola ea ougi amo gumima:ne, La:iba:ne ea diasuga ouesaloma.
45 Dia ola da di da ema hamoi gogolesea, na da di guiguda: oule misa:ne, dunu eno dima asunasimu. Na da na mano aduna eso afae amo ganodini fisimu bagadewane higasa."

Aisage da Ya:igobe amo La:iba:ne ea Diasuga Asunasi

46 Lebega da Aisagema amane sia:i, "Na da Iso ea ga fi uda lai amo ela houga bagade helebe. Ya:igobe da amo Hidaide uda lasea, na da bogomu da defea."

28

1 Amaiba:le, Aisage da Ya:igobe misa:ne sia:i.
E da ema hahawane dogolegele sia:i. E amane
sia:i, “Di da Ga:ina:ne a:fini mae lama!
2 Be di da Mesoubouda:imia soge amo dia
aowa Bediuele ea soge amoga masa. Amogai, di
da dia daiya La:iba:ne, amo ea uda mano afae
lama.
3 Gode Bagadedafa da dia lasu hou hahawane
dogolegele hamomu amola dima mano
bagohame imunu da defea. Amasea, di da fifi
asi gala bagohame ilima ada agoane ba:mu da
defea.
4 *Gode da A:ibalaha:me hahawane
dogolegele fidi dagoi. Amo defele, E da di amola
digaga fi dilima hahawane dogolegele fidimu da
defea. Dia wali esalebe soge amo Gode da
A:ibalaha:mema i, amo soge di lamu da defea.”
5 Amalalu, Aisage da Ya:igobe amo
Mesoubouda:imia sogega asunasi. E da
La:iba:nema asunasi. La:iba:ne da Bediuele
(A:ila:mia dunu) amo ea mano esalu. E da
Lebega (Ya:igobe amola Iso ame) amo ea ola.

Iso da Uda Eno Lai

6 Aisage da Ya:igobema hahawane dogolegele
sia:i, amola Badane Alame amoga uda lamusa:
asunasi, amo huluane Iso da nabi dagoi. E eno
amane nabi amo Aisage da Ya:igobema amane
sia:i, “Ga:ina:ne uda maedafa lama.”
7 Ya:igobe da ada amola ame ela sia:
nababeba:le, Badane Alame sogega asi dagoi,
amo amola e da ba:i.

---

* **28:4:** Mui 17:4-8

8 Amanoba, e da ea ada da Ga:ina:ne uda
hahawane hame ba:i amo dawa:i galu.
9 Amaiba:le, e da Isiama:ile (A:ibalaha:me ea
mano) ema asili, amola Ma:ihala:de (Niba:iode
ea dalusi) amo lai dagoi. Ma:ihala:de da
Isiama:ile ea idiwi galu.

Ya:igobe da Bedele Sogega Simasia Ba:i

10 Ya:igobe da Biasiba moilai yolesili, Halane
moilaiga doaga:musa: asi.
11 Eso dabe, daeya, e da sogebi afae doaga:le,
gele afae lale, busafugulu hamone, gola midi.
12 †E simasia ba:i. E fa:gu bagade, osoboga
bugila dalebe ba:i. Fa:gu ea banuguma, Hebene
muagado doaga:i. Gode Ea a:igele dunu
bagohame fa:guba:le gado heda:lebe amola
gudu dalebe ba:i.
13 ‡Amalalu, e da Hina Gode ema dafulili
lelebe ba:i. Hina Gode da Ya:igobema amane
sia:, “Na da dia ada A:ibalaha:me ea Gode,
amola Aisage ea Gode. Dia gola midi soge na
digili imunu.
14 §Dia mano ilia da osobo ea su idi defele
agoane heda:mu. Dia fi ilia da soge guma:goe
amola gusugoe, ga (south) amola ga (north) amo
huluane nabamu. Na da dia fi amo ganodini
hawa: hamosea, dunu fifi asi gala huluane da
hahawane dogolegesu bagade ba:mu.
15 Mae gogolema! Dilia da habidili ahoasea,
Na amola da di gaga:musa: oule masunu.
Fa:nowane Na da di amo sogega bu oule

---

† **28:12:** Yone 1:51 ‡ **28:13:** Mui 13:14-15 § **28:14:** Mui 12:3, 22:18

misunu. Na da di mae yolesili, Na ilegele sia:i liligi huluane didili hamomu."

16 Ya:igobe da bu nedigili amane sia:i, "Dafawane! Hina Gode da gui soge ganodini esala. E da guiguda: esala, be na da hame dawa:i galu."

17 E da bagade beda:i galu amola amane sia:i, "Amo soge ganodini na da bagade beda:i. Amo da Gode Ea diasu. Dafawane! Amo da Hebene heda:su logo holei gala."

18 Golale hahabe, Ya:igobe da wa:legadole, gele ea busafugului amo lale, Godema dawa:ma:ne wanonesi. E da amo gele wanonesisu Godema modale ligiagama:ne, amo da:iya olife susuligi sogadigi.

19 Amo sogebiga e da Bedele dio asuli. (Moilai amo sogebi galu da musa: Luse)

20 Amalalu, Ya:igobe da Godema amane ilegele sia:i, "Dafawane! Di da na masunu logo noga:le ouligisia, amola na ha:i manu amola na abula nama iasea,

21 amola na da hahawane na ada diasuga bu doaga:sea, Di da na Godedafa esaloma:ne, na da ilegesa.

22 Amo wanonesisu na Dima dawa:digima:ne bugi da Dima nodone sia:ne gadosu sogebi agoane. Amola Dia nama iasu liligi na da nabuane momogili, afadafa Dima bu imunu."

29

Ya:igobe da La:iba:ne ea Diasuga Doaga:i

1 Ya:igobe da asili, eso maba la:idi soge amoga asi.
2 E da hano nasu uli dou gisi soge ganodini diala, amoga doaga:i. Amo uli dogoi gadenene, sibi gilisisu udiana dialebe ba:i. Sibi gilisisu da amo uli dogoiga hano nasu. Uli dogoi da gele bagadega ga:i dagoi.
3 Hou da agoane galu. Sibi gilisisu da uli dogoiga doaga:laloba, sibi ouligisu dunu da gele bagade amo bebesole, hano nasu amo sibima olelesu. Hano nanu, sibi ouligisu da uli dogoi gele bagadega bu ga:su.
4 Ya:igobe da sibi ouligisu dunuma amane adole ba:i, “Dilia da habidili misibila:?”
Ilia da bu adole i, “Ninia da Halane soge dunu.”
5 E da bu adole ba:i, “Dilia da La:iba:ne, Na:iho ea aowa amo dawa:bela:?”
“Ma! Ninia dawa:!” ilia amane sia:i.
6 Ya:igobe amane adole ba:i, “E da hahawane esalabala?”
Ilia bu adole i, “E da hahawane esala! Ba:ma! Idiwi La:isele, La:iba:ne ea uda mano a:fini da ea sibi gilisisu oule manebe goea!”
7 Ya:igobe da amane sia:i, “Wali da esomogoa fawane. Amaiba:le, sibi amo diasuga gilisimu da hamedei. Dilia sibi ilima hano dili ianu, bu gisi sogega oule masunu da defea.”
8 Ilia da bu adole i, “Amai da hame hamomu! Sibi gilisisu huluane da doaga:sea fawane, ninia da gele bagade bebesole, sibi ilima hano dili imunu.”
9 Ya:igobe da ilima sia: daloba, La:isele da ea sibi gilisisu oule misini, doaga:i dagoi.

10 Ya:igobe da La:isele amo ea daiya La:iba:ne
ea sibi oule manebe ba:loba, e da hano nasu uli
dogoi amoga asili, gele bebesole, sibi ilima hano
dili i.
11 Amalalu, e da La:isele amo nonogoi, amola
hahawane bagadeba:le, dinanu.
12 E da La:iselema amane adole i, “Na da dia
ada esoa:bi, Lebega ea mano.”

La:isele da ea ada amo adomusa: hehenane
asi.
13 La:iba:ne da esoa:bi Ya:igobe misi dagoi
amo nababeba:le, hehenane, ema doaga:le,
nonogone, hi diasuga oule asi. Ya:igobe da ea
hou huluane ema olelei.
14 Amalalu, La:iba:ne da amane sia:i,
“Dafawane! Di da na fi dunu maga:me afae
amoga hamoi.” Ya:igobe da oubi afae amoga ea
diasuga esalu.

Ya:igobe da La:isele amola Lia lama:ne, La:iba:nema Hawa: Hamosu

15 La:iba:ne da Ya:igobema amane sia:i, “Di da
na fi dunuba:le na hawa: hamosu udigili
hamomu da defea hame galebe. Di da bidi
habodayane lama:bela:?”

16 La:iba:ne da uda mano aduna esala.
Magobo mano da Lia amola eno da La:isele.

17 Lia ea si da gasa hame galu. Be La:isele ea
da:i hodo da noga:iwane ba:i.

18 Ya:igobe da La:iselema bagade magesa:i.
Amaiba:le e da La:iba:nema amane sia:i, “Na da
La:isele amo lamusa:, ode fesuale dima hawa:
hamomu da defeala:?”

19 La:iba:ne da bu adole i, “Na da dunu
enoma imunu higa:i. Dima fawane imunu.
Nama ouesaloma!”
20 Ya:igobe da ode fesuale La:isele lama:ne
hawa: hamosu. E da ema bagade asigiba:le,
amo ode da eso bagahame defele ba:i.
21 Amalalu, Ya:igobe da La:iba:nema amane
sia:i, “Na ode da gidigi dagoi. Na da dia mano
lamu galebe.”
22 Amaiba:le, La:iba:ne da uda lasu lolo Nasu
bagade hamoi. E da dunu huluane misa:ne sia:i.
23 Be gasia, e da La:isele fisili, Lia amo
Ya:igobema oule misi. Amalalu, Ya:igobe da Lia
amo gilisili golai.
24 (La:iba:ne da ea udigili hawa: hamosu a:fini
Siliba amo Lia hi hawa: hamomusa:gini i dagoi.)
25 Golale hahabe, Ya:igobe da uda da ema
gilisili golai da La:isele hame be Lia ba:i. E da
La:iba:nema asili amane sia:i, “Di da abuli amo
hou nama hamobela:? Na da La:isele lamusa:
hawa: hamoi dagoi. Di da abuliba:le nama
ogogobela:?”
26 La:iba:ne da bu adole i, “Ninia hou guiguda:
da ninia magobo uda mano bisili dunuga
lama:ne iaha. Fa:no eno uda mano iaha.
27 Be uda lasu lolo nasu hi afae da dagosea,
defea, na da La:isele amola dima imunu. Be
amo lama:ne, di da na hawa: hamosu ode
fesuale eno hamoma.”
28 Ya:igobe da amo hamomu sia:i. Amalalu, hi
afae aligili, La:iba:ne da ea mano La:isele amo
ema i.
29 (La:iba:ne da ea udigili hawa: hamosu a:fini
ea dio amo Biliha amo La:isele fidimusa: i.)

30 Ya:igobe da La:isele amo gilisili golai. Ea
magesa:i hou ema da ea asigi hou Lia ema
baligi dagoi. Amalalu, e da La:iba:ne ea hawa:
hamosu ode fesuale eno hamoi.

Ya:igobe ea Manolali Lai

31 Hina Gode da Ya:igobe ea hou amo
La:iselema bagade asigi amola Liama
fonobahadi asigi amo ba:beba:le, Gode da
Liama mano lama:ne logo fodoi. Be La:isele da
aligime esalu.
32 Lia da abula agui, dunu mano lalelegei. E
amane sia:i, “Hina Gode da na se nabasu ba:i
dagoi. Wali nagoa da nama asigimu.”
Amaiba:le, e da dio asuli amo Liubene (Se
Nabasu Ba:i)
33 Amalalu, e da bu eno abula agui ba:i. Dunu
mano eno da lalelegele, Lia da amane sia:i,
“Hina Gode da Ya:igobe da nama hame asigi
amo nababeba:le, mano nama i.” Amaiba:le,
amo manoma e da Simione (Nabasu dunu) dio
asuli.
34 E da bu eno abula agui. Dunu mano eno
lai. E amane sia:i, “Wali na da dunu mano
udiana laiba:le, nagoa da nama la:gi dagoi
ba:mu.” Amaiba:le, e da amo manoma Lifai
(La:gi) dio asuli.
35 Amalalu, e da abula agui, dunu mano eno
lai. E da amane sia:i, “Wali na da Hina Godema
nodomu.” Amaiba:le, e da amo manoma Yuda
(Nodosu) dio asuli. Amalalu, e da mano lasu
yolesi.

30

1 Be La:isele da Ya:igobe ea mano hame
laiba:le ea dalusima mudasu ba:i. E da
Ya:igobema amane sia:i, “Di da nama mano
hame iasea na da bogomu.”
2 La:isele ea sia: nababeba:le, Ya:igobe da
ougi ba:i. E amane sia:i, “Na da Gode Ea sogebi
lamu da hamedei galebe. Hi fawane da dia
mano lamu logo ga:sisa.”
3 La:isele da amane sia:i, “Di da na udigili
hawa: hamosu a:fini Biliha, amo lama. Di
amola e gilisili golama. Amasea, e da mano
lasea, na da amo mano ea ame esalumu.”
4 E da Biliha amo egoama i. Amalalu, Ya:igobe
da e amola gilisili golai.
5 Biliha da abula agui, dunu mano lalelegei.
6 La:isele da amane sia:i, “Gode da na
fidima:ne fofada:i dagoi. E da na sia:ne gadosu
nabalu, dunu mano nama i dagoi.” Amaiba:le, e
da ea manoma Da:ne (Fidima:ne fofada:su) dio
asuli dagoi.
7 Biliha da bu abula agui, Ya:igobe ea dunu
mano eno amola lalelegei.
8 La:isele da amane sia:i, “Na da na dalusima
bagadewane gegei galu. Be na da osa:le heda:i
dagoi. Amaiba:le e da amo manoma Na:badalai
(Gegesu) dio asuli.

9 Lia da ea mano lamu logo ga:i dagoi amo
dawa:beba:le, e da ea udigili hawa: hamosu
a:fini Siliba amo Ya:igobema i.
10 Amalalu, Siliba da Ya:igobe ea dunu mano
lalelegei.

11 Lia da amane sia:i, “Na da hahawane udigili lai!” Amaiba:le e da Ga:de (Hahawane udigili Lai) dio ema asuli.
12 Siliba da Ya:igobe ea dunu mano eno lai.
13 Lia da amane sia:i, “Na da hahawane bagade! Eno uda da na da hahawane sia:mu. Amaiba:le, e da amo manoma A:sie (Hahawane) dio asuli.
14 Widi faisu eso amoga, Liubene da gisi sogega asili, sogea liligi amo mano lasu fidisu liligi ilia da dawa:i galu, (ma:nadala:igi) amo fili, ea:me Liama gaguli misi. La:isele da Lia ema amane sia:i, “Dia mano ea sogea lai liligi amo mogili nama ima.”
15 Lia da bu adole i, “Di da nagoa wamolai dagoi. Amo da hamedei liligi di da dawa:bela:? Be wali di da na mano ea sogea liligi amo amola lamusa: dawa:lala.
La:isele da amane sia:i, “Di da dia mano ea sogea liligi amo nama iasea, di amola Ya:igobe da wali gasia gilisili golamu da defea.”
16 Daeya, Ya:igobe da ifabi amoga misini, Lia da logoga e yosia:musa: asi. Lia da amane sia:i, “Ania da wali gasia gilisili golamu galebe. Na da na mano ea sogea amoga di bidi lai dagoi.” Amaiba:le, Ya:igobe da e amola gilisili golai.
17 Gode da Lia ea sia:ne gadosu nabi dagoi. E da abula agui, Ya:igobe ea dunu mano eno - amo da mano bi gala lalelegei.
18 Lia da amane sia:i, “Na da na hawa: hamosu a:fini nagoama i dagoiba:le, Gode da nama hahawane bidi i dagoi. Amaiba:le, e da ea manoma Isiga (Dunu Bidiga Lai) amo dio asuli.

19 Lia da bu abula agui ba:i. E da Ya:igobe ea
dunu mano gafe lalelegei dagoi.
20 E amane sia:i, “Gode da nama hahawane
udigili iasu i dagoi. Wali, na da nagoama dunu
mano gafeyale ia dagoiba:le, e da na hahawane
lamu. Amaiba:le, e da amo manoma Sebiulane
(Hahawane Iasu Lai) dio asuli.
21 Fa:no, Lia da uda mano lai dagoi. E da ema
Daina dio asuli.
22 Amalalu, Gode da bu La:isele dawa:i. E da
ea sia:ne gadosu nabi. E da ea mano lamu logo
doasi dagoi.
23 E da abula agui, dunu mano lalelegei. E
amane sia:i, “Gode da nama dunu mano ia
dagoiba:le, na gogosiasu fadegai dagoi.
24 E da nama eno dunu mano imunu da defea.
Amaiba:le, e da amo manoma Yousefe (Eno
imunu da defea) dio asuli.

Ya:igobe amola La:iba:ne da Hawa: Hamomusa:gini Sia: Dalu Ilegei

25 Yousefe da lalelegei dagoloba, Ya:igobe da
La:iba:nema amane sia:i, “Na da na diasuga
masunu. Na masa:ne logo doasima.
26 Na uda amola mano amo na da dia hawa:
hamosu hamoiba:le bidi lai, amo huluane nama
ianu na da masunu galebe. Di dawa:. Na da dia
hawa: hamosu noga:le hamoi.
27 La:iba:ne da ema amane sia:i, “Na da
ba:la:lusu dunu agoane. Na agoane ba:i. Dia
hawa: hamobeba:le, Gode da nama hahawane
dogolegele hamoi.
28 Dima bidi imunu defei, amo di fawane
sia:ma. Amasea, na da amo dima imunu”

29 Ya:igobe da amane sia:i, “Di da na hawa:
hamosu dawa:. Na da dia sibi noga:le ouligisu.
Amaiba:le, ilia idi da noga:le heda:i amola di da
bagade gaguiwane ba:sa.

30 Musa: na da mae misini, dia sibi da
bagahame galu. Be wali bagohame ba:sa. Na da
fidibiba:le, Gode da dima hahawane dogolegele
fidisu. Wali na da ni liligi amo dawa:mu.”

31 La:iba:ne da amane sia:i, “Na da dima adi
ima:bela:?” Ya:igobe da bu adole i, “Na da muni
hame lamu. Di da na adole ba:su hahawane
ba:sea, na da dia sibi bu ouligimu.

32 Be wali eso na da dia sibi fi amoga
bunumai sibi mano, amola goudi hoholei o
daginisisi, amo huluane na da lamu. Amo bidi
fawane na da lamu.
33 Amola hobea di da na hou hedolo ba:mu.
Di da na hou ba:la masea, hoholei o daginisisi
hame hamoi goudi o bunumai hame sibi ba:sea,
amo da wamolai dagoi di da dawa:mu.”

34 La:iba:ne da bu adole i, “Defea! Dia sia:
defele ninia da hamomu.”
35 Be amo eso La:iba:ne da goudi gawali
hoholei amola aseme fifi amola daginisisi
huluane, amola bunumai sibi amo fadegale,
egefelali ili ouligima:ne oule asi.
36 Amalalu, e da Ya:igobe fisili, eso udiana
asili, eno sogega doaga:i. Be Ya:igobe da
La:iba:ne ea sibi eno ouligisu.

37 Ya:igobe da ifa amoda lale, ea gadofo mogili
amo gobiheiga gagaselele, amoda da ahea:iai
amola bunumai, amo fifi agoane ba:i.

38 Amo ifa amoda e da sibi gilisisu ilia hano
nasu ofodo gadenene ligisi. Bai fofoi ohe da
hano na misini, mano lama:ne agusu.
39 Amaiba:le, goudi da mano hamoma:ne ifa
ba:le gaidiga hamosu, ilia mano da fa:no
lalelegeloba hoholei amola fifi daginisisi ba:su.
40 Ya:igobe da sibi amola goudi afafai. Sibi da
mano lasu hou hamonoba, e da ea sibi amo
La:iba:ne ea fifi amola bunumai lai gebo amo
ba:la masa:ne olelei. Amalalu, ea lai gebo da
bagade hamoi, amola e da ea lai gebo fi amo
La:iba:ne ea lai gebo fi ilima afafai.
41 Noga:i dagumui lai gebo da mano lama:ne
hamonoba, e da ifa hamoi ilia ba:ma:ne hano
ofodo gadenene ligisisu.
42 Be gasa hame lai gebo da mano lama:ne
hamonanoba, e da ifa hame ligisisu. Amalalu,
La:iba:ne ea lai gebo da gasa hame ba:i. Be
Ya:igobe ea lai gebo huluane da gasa bagade
dagumui ba:i.
43 Amalalu, Ya:igobe da bagade gagui dunu
agoane ba:i. E da sibi gilisisu bagohame, udigili
hawa: hamosu dunu, ga:mele, lai gebo, sibi,
amola dougi bagohame gagui galu.

31

Ya:igobe da La:iba:ne Yolesili, Hobea:i

1 Ya:igobe da La:iba:ne egefelali ilia sia:i
amane, “Ya:igobe da ninia ada ea gagui huluane
wamolai dagoi. Ea gagui huluane da ninia ada
ea musa: gagui liligi,” amo sia: Ya:igobe da nabi.

2 Musa: La:iba:ne da ema asigisu be wali da
hame asigi, amo amola e da ba:i galu.
3 Amalalu, Hina Gode da ema amane sia:i,
“Dia ada amola dia fi dunu ilia sogega
buhagima. Na da di sigi masunu.”

4 Amaiba:le, Ya:igobe da La:isele amola Lia
amo ela da gisi odagiaba sogebi amo ganodini
ea sibi gilisili dialebe ba:i, amoga e yosia:musa:
misa:ne sia:i.
5 E da elama amane sia:i, “Alia ada da ea
musa: hou fisili, wali nama hame asigisa, na da
ba:i dagoi. Be na ada ea Gode da na fidimusa:
lelu.

6 Alia dawa:! Na da na gasa huluane amoga
dia ada ea hawa: hamosu.
7 Be e da nama ogogoi. Amola e da na muni
logo nabuane afadenei. Be Gode da fidibiba:le,
e da na hame wadela:lesi.
8 La:iba:ne da, ‘Daginisisi gadofo goudi da dia
bidi lamu gala’ amo sia:noba, goudi huluane da
daginisisi agoane lalelegei. Amola e da, ‘gadofo
fifi hamoi goudi amola da dia bidi lamu gala’
amo sia:noba, goudi huluane da gadofo fifi
agoane ba:i.
9 Gode da dia ada gebo fi huluane fadegale,
nama i dagoi.

10 Eso afaega, eso amoga lai ohe fi da mano
lasu hou hamosa, amo esoga na da simasia ba:i
agoane, goudi gawali huluane da aseme ilima
mano lama:ne hamomusa: doaga:loba, ilia
huluane da fifi amola daginisisi amola hoholei
agoane ba:i.

11 Simasia ganodini, Gode Ea a:igele dunu da
nama amane sia:i, ‘Ya:igobe!’ Na bu adole i, ‘Na
wea!’
12 Amalalu, E da amane sia:i, ‘Ba:le gadoma!
Goudi gawali huluane da mano lasu hou
hamosa, huluane da fifi amola daginisisi amola
hoholei fawane. Na da La:iba:ne ea hou dima
hamonana, amo Na ba:i dagoiba:le, amo hou
hamoi dagoi.
13 *Na da Bedele (amoga di da igi busafugulu
modale ligiagamusa:, olife susuligi sogadigili,
gasa bagade Nama fa:no bobogema:ne sia:i)
amo sogebi Gode esala. Wahadafa dia liligi
momagele, amo soge yolesili dia sogedafa
amoga buhagima.’ ”
14 La:isele amola Lia da Ya:igobema bu adole i,
“Ania ada ema ani nana liligi lamu da hamedei.
15 Ea da ani ga fi agoane ba:sa. E da ani bidi
lai dagoi amola wali e da muni huluane ani bidi
lama:ne lai, amo huluane e da ha:digi dagoi.
16 Muni amola liligi huluane amo Gode da
La:iba:nema fadegai, amo huluane da ninia:
amola ninia mano ilia:. Di Gode Ea hamoma:ne
sia:i defele hamoma.”
17-18 Amalalu Ya:igobe da ea liligi huluane
momagele, ea ada ea diasu Ga:ina:ne soge
ganodini amoga buhagimusa: momagei. E da ea
mano huluane amola ea uda ga:mele da:iya fila
heda:ma:ne sia:i. Ea sibi amola ea goudi
gilisisu, e bisima:ne sefasi. E da liligi huluane e
da Mesoubouda:imia sogega lai, amo gaguli asi.

* **31:13:** Mui 28:18-22

19 La:iba:ne da ea sibi hinabo damumusa: asi
dagoi ba:i. La:isele da ea ada ea loboga hamoi
ogogosu ‘gode’ liligi amo wamolai.
20 Ya:igobe amola da La:iba:nema ogogoi. E da
hobea:i be La:iba:ne hame adoi.
21 Amaiba:le, ea liligi huluane gaguli, e da
hobea:i. E da Iufala:idisi Hano degele, Gilia:de
goumi soge amoga doaga:musa: asi.

La:iba:ne da Ya:igobe Se Bobogei

22 Eso udiana asili, La:iba:ne da Ya:igobe ea
hobea:i nabi.
23 E da ea fi dunu sigi asili, eso fesuale fa:no
bobogele, Gilia:de goumi sogega, Ya:igobema
doaga:i.

24 Amalalu, La:iba:ne da simasia, Gode da
ema amane sia:i, “Dawa:ma! Ya:igobema
maedafa baduguma!”
25 La:iba:ne da Ya:igobema doaga:loba,
Ya:igobe da ea abula diasu Gilia:de goumi soge
amo ganodini gagui dialebe ba:i. La:iba:ne
amola ea fi dunu da amoga ilia abula diasu
gaguli esalu.

26 Amalalu, La:iba:ne da Ya:igobema amane
sia:i, “Di da abuliba:le nama ogogoi, amola na
uda mano amo uda da gasawane gegei ganodini
suguli lai defele, hiouginana asi dagoi.
27 Abuli nama ogogole, mae adole udigili
hobea:i. Di da nama adole ba:loba, na da di
hahawane asigi gesami hea:su amola sani
baidama amola eno liligi dusa asili, di
asunasila:loba.

28 Di udigili hobea:iba:le, na mano amola na
aowa asigibio nonogomu da hamedei ba:i. Amo
da gagaoui hou di da hamoi.
29 Na da di wadela:musa: gasa gala. Be aya
gasia Gode da nama sisasu. E da di mae
badugama:ne, nama sia:i.
30 Di da dia sogedafa amoga buhagimu
hanaiba:le fisili asi, amo na dawa:. Be di da
abuliba:le na fi loboga hamoi 'gode' liligi
wamolabala?"
31 Ya:igobe da bu adole i, "Di da dia uda mano
amo bu samogesa:besa:le, na hobea:i.
32 Be nowa da dia loboga hamoi 'gode' liligi
wamolai, amo ninia da fane legemu. Wali ninia
fi dunu da ba:su dunu esala. Di hogoi helema.
Adi liligi da dia liligi ba:sea, defea, bu lama."
La:isele da La:iba:ne ea 'gode' liligi wamolai,
amo Ya:igobe da hame dawa:i galu.
33 La:iba:ne da asili, Ya:igobe ea abula diasu
ganodini hogoi. Amalalu, e da Lia abula diasuga
asi, amola udigili hawa: hamosu uda aduna
amo ela diasu. Be ea 'gode' liligi hame ba:i.
Amalalu, e da La:isele ea diasuga asi.
34 La:isele da amo 'gode' liligi lale, ga:mele ea
baligiga legesu esa amo ganodini salawane,
amo da:iya fi galu. La:iba:ne da abula diasu
huluane hogoi helele, hame ba:i.
35 La:isele da ea adama amane sia:i, "Ada!
Nama mae ougima! Na da wa:legadomu gogolei
galebe. Na da oubiga sioi fi galebe," e ogogole
amane sia:i. La:iba:ne da hogoi helele, be ea
loboga hamoi 'gode' hame ba:i.
36 Amalalu, Ya:igobe da mi hanai galu. E

ougili amane sia:i, “Na da adi wadela:i hou hamobela:? Na da adi sema fibiba:le, di da nama benea ahoasu dunu defele nama se bobogebela:?

37 Di da na liligi ganodini hogoi helebeba:le, dia liligi ba:bela:? Amai galea, gadili ligisili, dia dunu amola na dunu da fofada:lalu, ninia da moloidafa dunu ba:mu.

38 Na da wali ode 20 agoane, dia hawa: hamosu. Dia sibi amola dia goudi da mano bagohame lai dagoi. Sibi gawali dia sibi gilisisu amo ganodini esalebe, na da hamedafa mai.

39 Sibi da gasonasu ohe fi amoga medole legei ba:loba, na da nisu dabe i. Na da na hou dodofemusa: amo medole legei liligi dima hame gaguli misi. Esoga o gasi ganodini, liligi wamolai ba:loba, di da nama fawane dabe lai dagoi.

40 Eso bagohame na da se nabi. Esoga eso gia:i bagade amola gasi ganodini anegagi. Na da golamu gogolei.

41 Amo hou da ode 20 agoane na da dia sogega esalu, agoaiwane ba:i. Ode 14 na da dia uda mano aduna bidi lama:ne udigili hawa: hamosu. Ode 6 amoga na da dia lai gebo gilisisu ouligisu. Na da na sibi amola goudi gilisisu lama:ne hawa: hamosu. Di amola da amo ganodini na bidi nabuane agoane afadenei.

42 Na ada A:ibalaha:me amola Aisage ela Gode da na hame fidi ganiaba, di da na udigili bidi mae lalewane asunasila:loba. Be Gode da na se nabasu amola na hawa: hamosu ba:i dagoi. Aya gasia E da dima gagabole sia:ne, Ea fofada:su hamoi dima olelei dagoi.”

Ya:igobe amola La:iba:ne da Gousa:su Hamoi

43 La:iba:ne da Ya:igobema bu adole i, “Amo uda da na mano esala. Ilia manolali da na manolali. Lai gebo gilisisu huluane guiguda: goe da na:. Liligi huluane di guiguda: ba:sa, amo da na liligi. Be na da na mano amola ilia mano gagumusa: hamedei ba:sa.

44 Amaiba:le, na da dima gousa:su hamomu gala. Ninia amo mae gogolema:ne, igi gilisili bi ilegele hamomu da defea.”

45 Amaiba:le, Ya:igobe da igi afae lale, wanonesisu hamoma:ne ligisi.

46 Ea sia:beba:le, ea dunu da igi eno gilisili, bi hamoi. Amalalu, amo igi gilisi bi dafulili, ilia da lolo mai.

47 La:iba:ne da amo igi bi dio asuli amo Yiga Sa:ihaduda. Ya:igobe da amo igi bi dio eno asuli amo Ga:liede. (Hibulu sia: - Mae Gogolema:ne Bi Gagui).

48 La:iba:ne da Ya:igobema amane sia:i, “Amo igi bi da anima mae gogolema:ne ilegei dialumu.” Amaiba:le, amo sogebi ea dio da Ga:liede.

49 La:iba:ne da eno amane sia:i, “Ania da afafamuba:le, Gode da ani noga:le ba:mu da defea.” Amaiba:le, amo sogebi dio eno da Misiba. (Ba:su Sogebi).

50 La:iba:ne e da amane sia:i, “Di da na uda mano wadela:lesisia o eno uda lasea, ania da afafamuba:le na da hame dawa:mu. Be mae gogolema. Gode da ani ba:lala.

51 Igi bi na hamoi da goea. Amola amo da mae gogolema:ne igi diala.

52 Amo igi bi amola igi ilegei da agoane
olelesa. Na da di doagala:musa: masea, amo igi
bi baligimu da sema bagade. Amola di da nama
doagala:musa: ahoasea, amo baligimu da sema
bagade.
53 A:ibalaha:me ea Gode amola Na:iho ea
Gode da anima fofada:su dunu esala." Amalalu
Ya:igobe da Gode (Ema ea eda Aisage da nodone
sia:ne gadosu) amo Ea Dioba:le, amo sema
noga:le dawa:ma:ne, dafawane ilegele sia:i.
54 E da ohe afae fane, gobele salasu hou amo
goumia hamone, ea fi dunu amo lolo moma:ne
sia:i. Ha:i nanu, ilia amo gasia goumi da:iya
esalu.
55 Hahabedafa, La:iba:ne da ea aowa huluane
amola ea uda mano ilima asigibio nonogonanu,
hi diasuga buhagimusa: fisili asi.

32

Ya:igobe da Iso Gousa:musa: momagei

1 Ya:igobe da logoga ahoanoba, a:igele dunu
ilia da ema doaga:i.
2 Amo ba:beba:le e amane sia:i, "Amo sogebi
da Gode Ea Aligibi Sogebi." Amaiba:le, e da amo
sogebi dio asuli amo Ma:ihana:ime.
3 Ya:igobe da sia: adole iasu dunu, ili da e
bisimusa:, Iso amo gousa:musa: asunasi. Iso da
Idome sogega esalu.
4 Ya:igobe da sia: adole iasu dunu ilima
amane olelei, "Isoma amane sia:ma, 'Na,
Ya:igobe, dia nabasu hawa: hamosu dunu da na
hina Isoma sia: iaha. Na da La:iba:nema
ouesalu, hedolo hame buhagi be wali buhagisa.

5 Na da bulamagau, dougi, sibi, goudi, amola
udigili hawa: hamosu dunu gagui gala. Na da di
hahawane ba:ma:ne dima sia: adole iaha.' "
6 Sia: adole iasu dunu da Ya:igobema bu
misini, amane sia:i, "Ninia da dia ola Iso ema
doaga:i. E da wali dima doaga:musa:, logoga
ahoanebe. E da dunu 400 agoane oule maha."
7 Ya:igobe da beda:i bagade amola da:i dioi.
Ema misi dunu, sibi, goudi, bulamagau, amola
ga:mele, e da afafane gilisisu aduna hamoi.
8 E amane dawa:i, "Iso da na bisili gilisisu
amoga doagala:ma:ne masea, - amabela:? - na
eno gilisisu da se mae nabawane
hobeama:bela:?"
9 Amalalu Ya:igobe da amane sia:ne gadoi,
"Na aowa A:ibalaha:me amola na ada Aisage,
amo elea Gode! Na sia: nabima! Hina Gode, Di
da nama na soge amola na fi dunu amoga
buhagima:ne sia:noba, Di da na noga:le
fidima:ne sia:i.
10 Na hou da wadela:i, be Di da nama asigi
hou noga:idafa olelei. Na da dagulu fawane
gaguli, Yodane hano degei, be wali na da
buhagili, amo gilisisu aduna gaguiwane bu
maha.
11 Gode! Dia na gaga:ma! Na da na ola
Isoba:le bagade beda:i galebe. E da ninima
doagala:sa:besa:le amola nini huluane amola
uda amola mano wadela:sa:besa:le na da
bagade beda:i.
12 *Di da musa: na logo hahamoma:ne sia:i.
Amola nama mano idimu hamedei amo sa:i

---

* **32:12:** Mui 22:17

hano wayabo bagade bega: amo idi defele amo imunu sia:i. Amo mae gogolema."

13-15 Amo gasi afae amo sogebi esalu, Ya:igobe da ea lai gebo fi mogili, hahawane udigili iasu Isoma imunusa: dawa:i. E da goudi aseme 200, goudi gawali 20, sibi aseme 200, sibi gawali 20, ga:mele aseme dodo maga:me gala 30, amola ilia mano, bulamagau aseme 40, bulamagau gawali 10, dougi aseme 20 amola gawali 10, amo huluane Isoma imunusa: afafai.

16 E da gilisisu afae afae hamone, amo afae afaega hawa: hamosu dunu afae ouligima:ne sia:i. E da amane sia:i, "Nama bisili masa. Gilisisu afae asili, dibi yolesima. Amalalu, gilisisu eno amola eno agoaiwane masa.

17 E da bisili ahoasu hawa: hamosu dunu ilima amane sia:i, "Na ola Iso da dima doaga:sea, e da dima, 'Dia hina da nowala:? Di da habi ahoa? Lai gebo fi di da amoga fa:no bobogesa. Amo da nowa eala:?' amane adole ba:sea,

18 di agoane adole ima, 'Amo huluane da dia hawa: hamosu dunu Ya:igobe amo ea:. Amo huluane e da ea hina Isoma iaha. Ya:igobe hisu da fa:no maha.' "

19 Ya:igobe da amo sia: defele gilisisu ouligisu dunu ageyadu amola gilisisu ouligisu dunu osoda amola gilisisu ouligisu huluane ilima amo defele olelei. E amane sia:i, "Dilia Isoma amane sia:ma,

20 'Defea! Dia hawa: hamosu dunu Ya:igobe da ninima gadenene fa:no maha.' " Ya:igobe da agoane dawa:lalu, "Amabela:? Na da hahawane

udigili iasu ema iasea, e da olofosu ba:ma:bela:? Amasea, e da na gogolema:ne olofoma:bela:?”

21 E da amo hahawane udigili iasu bisili asunasi. Amalalu e da amo sogebi abula diasuga esalu.

Ya:igobe da Godema Ouga:ne Ludui

22 Amo gasia, Ya:igobe da wa:legadole, ea uda aduna, ea gidisedagi uda aduna, ea dunu mano gidayale gala, amo huluane Ya:boge Hano degemusa: oule asi.

23 E da amo huluane asunasili, ea liligi huluane asunasi.

24 †Be hisu da hame asi.

Amalalu, dunu afae da ema misini ema ouga:ne ludui. Ludulalu, gasia huluane mae yolesili, ludui.

25 Ya:igobe da gasa bagadewane ludubiba:le, amo dunu da ema osa:le heda:mu hamedeiwane ba:i. Amaiba:le, e da Ya:igobe ea masele digili ba:beba:le, Ya:igobe ea masele momoge dagai dagoi ba:i.

26 Amalalu, amo dunu da Ya:igobema amane sia:i, “Nama yolesima! Eso da heda:i dagoi.”

Be Ya:igobe da bu adole i, “Di da nama hahawane dogolegele fidimusa: sia:beba:le fawane, na da yolesimu.”

27 Dunu da Ya:igobema amane adole ba:i, “Dia dio da nowala:?” E bu adole i, “Ya:igobe!”

28 ‡Amalalu amo dunu da amane sia:i, “Defea! Dia dio da wali Ya:igobe hame. Dia dio da wali

† **32:24:** Hosia 12:3-4 ‡ **32:28:** Mui 35:10

Isala:ili. Bai di da Godema amola osobo bagade dunuma ouga:ne ludulalu, hasali dagoi."

29 §Ya:igobe da amane sia:i, "Dia dio nama adoma!"

Be E bu adole i, "Dia da abuliba:le Na dio adole ba:sala:?" Amalalu, e da amogai Ya:igobema hahawane dogolegele lama:ne sia:i.

30 Amaiba:le, Ya:igobe da amo sogebiga Biniele dio asuli. E amane sia:i, "Bai na da Gode Ea odagi ba:i dagoi, be na hame bogoi."

31 E da Biniele baligili, eso da heda:i dagoi ba:i. Ea masele momoge dagaiba:le, e da gasuga:igili ahoanu.

32 Amaiba:le, musa: amola wali Isala:ili dunu da masele momoge huluane hame naha. Bai Biniele sogega musa: Gode da Ya:igobe (Isala:ili) amo ea masele momoge dagai. (Isala:ili dawa:loma:ne da 'E da Godema ludusa.")

33

Ya:igobe da Iso Gousa:i

1 Ya:igobe da Iso amola dunu 400 agoane logoga ahoanebe ba:i. Amaiba:le, e da ea mano huluane afafane, Lia, La:isele amola ea gidisedagi uda aduna, amo ouligima:ne ilima i.

2 E da gidisedagi uda amola ela mano bisimusa: asunasili, Lia amola ea mano fa:no, amola fa:nodafa La:isele amola Yousefe amola asunasi.

3 Ya:igobe da bisili, ea ola gadenene doaga:loba, fesuale agoane osoboga begudui.

---

§ **32:29:** Bisisu 13:17-18

4 Be Iso da hehenane, Ya:igobe ouga:ne
nonogoi. Ela da bagadewane dinanu.
5 Iso da ba:le ga:le, uda amola mano
ba:beba:le, amane sia:i, “Amo dima sigi maha
da nowala:?” Ya:igobe da bu adole i “Ada! Amo
da mano, Gode da nama hahawaneba:le nama
i.”
6 Amalalu, gidisedagi uda aduna amola ela
mano da misini begudui.
7 Amalalu Lia amola ea mano misini amola
fa:no Yousefe amola La:isele da misini, huluane
da begudui.
8 Iso da amane adole ba:i, “Be amo gilisisu
eno da nama misi. Amo da adila:?”
Ya:igobe da bu adole i, “Amo da di
hahawane ba:ma:ne, na da asunasi.”
9 Be Iso da amane sia:i, “Be na da defele gagui
gala. Dia liligi di fawane gaguma!”
10 Be Ya:igobe da amane sia:i, “Di da na hou
hahawane ba:sea, na udigili hahawane iasu
lalegaguma. Amo na da dima ha:giwane
edegesa. Bai di da na hahawane ba:beba:le, dia
odagi da nama Gode Ea odagi agoane ba:sa.
11 Gode da nama asigiba:le, nama bagade i
dagoi. Na da sadiba:le, amo hahawane udigili
iasu di lalegaguma.” Ya:igobe da ha:giwane
sia:beba:le, Iso da ea iasu lai.
12 Amalalu, Iso da amane sia:i, “Defea!
Hadiga! Ani liligi momagele, ahoa:di! Na da dili
bisili masunu.”
13 Be Ya:igobe da bu adole i, “Di dawa:! Mano
ilia da gasa hame galebe amola sibi, eno lai
gebo fi amola ilia mano na da dawa:lala. Eso

afaiwane ninia amo gasawane sefasisia, ilia huluane bogogia:mu.
14 Di bisili masa. Na da gebewane fa:no bobogemu. Na da ilia gasa defele, lai gebo fi amola mano oule asili, Idome diasuga dima bu gilisimu."
15 Iso da bu sia:i, "Amasea na da na dunu mogili di ouligima:ne yolesimu." Be Ya:igobe da bu adole i, "Mae dawa:ma! Na hanai da di da nama asigisa amo fawane hanai!"
16 Amalalu, amo esoga, Iso da Idome sogega doaga:musa: asi.
17 Be Ya:igobe da Sagode sogega asili, diasu gagui. Amola ea lai gebo golama:ne, diasu eno gaguli gagai. Amaiba:le, ilia amo diasuga Sagode dio asuli.
18 Ya:igobe da Mesoubouda:imia sogega buhagiloba, e da hahawane Siegeme moilai bai bagade (Ga:ina:ne soge amo ganodini) amoga doaga:loba, e da sogebi Siegeme moilai bai bagade gadenene amoga ea abula diasu gilisisu gagui galu.
19 *E da amo ifabi sogebi bidi lama:ne, Ha:imo (Siegeme eda) amo egaga fi ilima silifa muni fage 100 amoga bidi lai.
20 Amoga e da oloda hamoi. Amo oloda e da dio asuli amo Ele Elouhe (Isala:ili fi ilia Gode Ea Dio).

34

Siegeme dunu da Daina Wadela:lesi

* **33:19:** Yosiua 24:32; Yone 4:5

1 Eso afaega, Daina (Ya:igobe amola Lia ela
mano) da Ga:ina:ne uda amo ba:musa: sofe asi.
2 Siegeme (Haifaide dunu ea dio Ha:imo, amo
ea mano) da amo sogega ouligisu dunu esalu. E
da Daina ba:beba:le, gasawane doaga:le
wadela:lesi dagoi.
3 Be e da Daina hahawane bagade magesa:i
ba:i. E da ema bagade magesa:i, amola Daina da
ema bu asigimu e da hanai galu.
4 E da ea ada Ha:imo ema amane sia:i, “Na da
agoane hanai. Amo a:fini na da dafawane lamu
hanai gala. Amo logo di hahamoma.”
5 Ya:igobe da idiwi gogosia:ma:ne wadela:lesi
dagoi, amo nabi dagoi. Be egefelali da sogega
sibi ouligisa esalebeba:le, e da ili bu misunu
ouesalu.
6 Siegeme eda Ha:imo da Ya:igobema sia:
sa:imusa: misi.
7 Sia:nanoba, Ya:igobe egefelali da misini
doaga:i. Siegeme da wadela:i hou amoga ilima
gogosiasu i, amola Ya:igobe ea uda mano
wadela:lesi, amo nababeba:le, ilia da mi hanai
galu.
8 Ha:imo da Ya:igobema amane sia:i, “Na
mano Siegeme da didiwima bagade magesa:i. E
amo lama:ne, logo hamoma.
9 Ninia gousa:su hamomu da defea. Amoga
ninia fi amola dia fi hahawane uda lasu hou
hamomu da defea.
10 Amasea, dilia da ninia soge ganodini
esalumu da defea. Dilia da dili hanaiga fima,
bidi lama, amola soge lama.”
11 Amalalu, Siegeme da Daina eda amola

yolalali ilima amane sia:i, “Dilia da nama amo hahawane hamosea, na da dilima liligi dilia hanaiga imunu.

12 Dilia lamu hanai, amo nama adoma. Bidi bagade dilia hanaiga defei ilegema. Na da amo a:fini lama:ne dilia da sia:sea, na da dilima dili hanai defele imunu.”

13 Siegeme da ilia dalusi Daina amo wadela:lesiba:le, Ya:igobe egefe ilia da Siegeme amola ea ada Ha:imo elama hohonomusa: dawa:le, amane bu adole i.

14 Ilia da ema amane sia:i, “Ninia dalusi amo gadofo hame damui dunu amoga lamu da hamedei. Amo da ninima gogosiasu liligi.

15 Be dia fi dunu huluane da ilia gadofo damusia, amo hamobeba:le fawane ninia dalusi lamu defele ba:mu.

16 Amasea, ninia fi amola dia fi uda lasu hou hamomu. Ninia dilia gilisisu amo ganodini fimu, amalalu ninia amola dilia da fi afadafa hamomu.

17 Be dili amo higasea, amola gadofo damusu hame lalegagusia, defea, ninia da ninia dalusi lale, fisili masunu.”

18 Amo hou Ha:imo amola egefe Siegeme da hahawane ba:i.

19 Amo ayeligi da Ya:igobe idiwi ema bagade asigiba:le hedolowane amo hou hamomusa: dawa:i galu. Siegeme da ea fi amo ganodini bisili mimogo dunu esalu.

20 Ha:imo amola ea mano Siegeme da diasu holei fofada:su gilisisu sogebi asili, ilia fi dunuma amane sia:i,

21 “Amo dunu ilia da ninima asigisa. Ilia da
nini soge ganodini udigili esalumu da defea.
Ninia soge da bagade amola ili amola nini
gilisili esalumu defele ba:sa. Ninia ilia uda
mano lamu, amola ilia da ninia uda mano lamu
da defea.
22 Be ilia da gadofo damuiba:le, ninia dunu
huluane da gadofo damusia fawane ilia da
ninima gilisimu.
23 Ilia da ninima gilisisia, ilia lai gebo fi amola
ilia liligi huluane da ninia liligi dialumu.
Amaiba:le, ilia da ninima gilisimusa:, ninia
sia:mu da defea.”
24 Moilai bai bagade dunu huluane da Ha:imo
amola Siegeme ela sia: da defea dawa:i.
Amalalu, dunu huluane ilia gadofo damui dagoi.
25 Eso udiana aligili, Siegeme dunu huluane
da gadofo damuiba:le se nabaloba, Ya:igobe
egefe aduna amo Simione amola Lifai (Daina
yolala), ela da gegesu gobihei bagade gaguli,
wamowane moilai ganodini asili, Siegeme dunu
huluane fane legei dagoi.
26 Ela da Ha:imo amola Siegeme fane legei.
Amalalu, ela da Daina amo Siegeme ea diasuga
fadegale, hiouginana asi.
27 Dunu huluane fane legelalu, Ya:igobe
egefelali eno da ilia dalusi wadela:lesi dabe
lama:ne, moilai liligi huluane sasamogene lai
dagoi.
28 Ilia da sibi amola goudi, bulamagau, dougi,
liligi amo soge amola diasu ganodini dialu, amo
huluane sasamogene lai dagoi.

29 Ilia da noga:i liligi huluane, uda amola
mano huluane gagulaligili asi.
30 Ya:igobe da Simione amola Lifai elama
amane sia:i, “Alia houba:le, na da se nabi dagoi.
Wali Ga:ina:ne dunu, Belesaide dunu amola
dunu huluane amo soge ganodini esala da
nama bagade higamu. Na dunu da bagahame
gala. Ilia da huluane gilisili nama doagala:sea,
na fi huluane da wadela:lesi dagoi ba:mu.”
31 Be ilia da bu adole i, “Ilia da ninia dalusi
udigili wadela:i aheda:i uda defele hamomu da
ninima hamedei.”

35

Gode da Bedele sogega Ya:igobe Hahawane Dogolegele Ima:ne Sia:i

1 *Gode da Ya:igobema amane sia:i, “Di da
Bedele sogega hedolo asili, esaloma. Amoga
Nama oloda hamoma. Na da Gode amo di da
Isoba:le hobealoba, Na da dima misi.”
2 Amaiba:le, Ya:igobe da ea sosogo fi amola
dunu huluane ema gilisi, ilima amane sia:i, “Ga
loboga hamoi ‘gode’ liligi dilia gagui amo
huluane fadegale fasima. Dilia nigima:
dodofelalu, abula gaheabolo salima.
3 Ninia da amo soge yolesili, Bedele moilaiga
masunu. Amoga na da Gode amo da na se
nabasu ganodini fidi, amola na lalebe soge
huluane E da gilisili lala, amoga na da oloda
hamomu.
4 Amaiba:le, ilia da loboga hamoi ‘gode’ liligi
amola gegagulu ilia ge ganodini sali, amo

* **35:1:** Mui 28:11-17

huluane duga:le, Ya:igobema i. Ya:igobe da amo liligi huluane ‘ouge’ ifa Siegeme soge ganodini amo haguduga uli dogone sali.

5 Amalalu, ilia da logoga asili, moilai dunu huluane gadenene esalu da beda:i bagade ba:i. Ilia da beda:iba:le, Ya:igobe ea fi hame se bobogei.
6 Ya:igobe amola ea fi huluane da Luse (wali ea dio da Bedele), Ga:ina:ne soge ganodini amoga doaga:i.

7 Amoga e da oloda hamone amola amo soge dio eno asuli amo Ele Bedele. Bai amoga e da ea olaba:le hobeale ahoanoba, Gode da ema misi.
8 Lebega ea hawa: hamosu uda amo Debola da amoga bogoi. Ea da:i hodo ilia da ‘ouge’ ifa Bedele sogebi amoga ga (south) dialu, amo hagudu uli dogone sali. Amaiba:le, amo ifaga ilia da ‘Disu Ouge Ifa’ dio asuli.
9 Ya:igobe da Mesoubouda:imia yolesili, bu Ga:ina:ne sogega bu misini, Gode da ema bu misini, ema hahawane dogolegele fidima:ne sia:i.
10 †Gode da ema amane sia:i, “Dia dio da Ya:igobe, be amo fa:no dia dio da Isala:ili.” Amaiba:le, Gode da ema Isala:ili dio asuli.
11 ‡Amola Gode da ema amane sia:i, “Na da Gode Bagadedafa! Di mano bagohame lalelegema! Digaga fi da fifi asi gala bagohame ba:mu, amola di da hina bagade dunu ilima aowa ba:mu.

† **35:10:** Mui 32:28 ‡ **35:11:** Mui 17:4-8

12 Soge Na da A:ibalaha:me amola Aisage
elama i dagoi, amo na da dima imunu. Amola
fa:no digaga fibi ilima imunu."
13 Amalalu, Gode da yolesili asi.
14 §Amogawi, Gode da amo sogebiga ema
sia:musa: misiba:le, Ya:igobe da wanonesisu
gele bugili, amo Godema modale ligiagama:ne,
amo da:iya waini amola olife susuligi sogadigi.
15 E da amo sogebiga dio asuli, amo Bedele.

La:isele da Bogoi

16 Ya:igobe amola ea sosogo fi da Bedele
yolesili, logoga ahoanoba, Efala:de amoga mae
doaga:le, La:isele da mano lamusa: se nabi. E da
mano lalelegemu logebeba:le, gasa bagade ba:i.
17 Mano lamusa: se bagade nabaloba, mano
lasu fidisu uda da ema amane sia:i, "La:isele!
Mae beda:ma! Dunu mano da lalelegei dagoi.
18 Be La:isele da bogolalu, amola mifo laha da
gadenene dagoloba, ea manoma dio asuli amo
Benoni. Be Ya:igobe da ema Bediamini dio asuli.
19 La:isele da bogoi. Ilia da ea da:i hodo
Efala:de moilai logo ahoasu dafulili uli dogoi.
Amo moilai ea dio wali da Bedeleheme.
20 Ya:igobe da dawa:ma:ne gele wanonesisu
amoga bugi, amola wali amo da La:isele ea uli
dogoi amoga dawa:ma:ne diala.
21 Ya:igobe da asili, diasu gagagula heda:i, ea
dio Ede amo baligili, ea abula diasu gagui.

Ya:igobe egefelali (1 Hou Olelesu 2:1-2)

---

§ **35:14:** Mui 28:18-19

22 **Ya:igobe da amo soge ganodini esaloba,
ea mano Liubene da misini, Ya:igobe ea
gidesedagi uda amo Biliha ema gilisili golai.
Ya:igobe da amo hou nababeba:le, mi hanai
galu.
Ya:igobe ea dunu mano da fagoyale galu.
23 Lia ea dunu manolali da Liubene (Ya:igobe
ea magobo mano) Simione, Lifai, Yuda, Isiga
amola Sebiulane.
24 La:isele ea dunu manola da Yousefe amola
Bediamini.
25 La:isele ea hawa: hamosu uda Biliha amo
ea dunu manola da Da:ne amola Na:badalai.
26 Lia ea hawa: hamosu uda Siliba amo ea
dunu manola da Ga:de amola A:sie. Amo dunu
mano ilia da Mesoubouda:imia sogega lalelegei.

Aisage da Bogoi

27 ††Aisage da Ma:melei amo Hibalone
moilaiga gadenene esalu. Amoga Ya:igobe da
asi.
28 Aisage da lalelegele, ode 180 esalu.
29 E da amo ode bagohame lai dagoloba,
bogoi. Ea mano Iso amola Ya:igobe da ea da:i
hodo uli dogone sali.

36

Iso egaga Fifi Misi
(1 Hou Olelesu 1:34-37)

1 Iso (eno dio da Idome) ea mano fi da hagudu
dedei.
2 *Iso da Ga:ina:ne uda lai. Amo da A:ida
(Hidaide dunu Ilone idiwi) amola Ouholibama

** **35:22:** Mui 49:4 †† **35:27:** Mui 13:18 * **36:2:** Mui 26:34

(A:ina [Haifaide dunu Sibeone ea mano] amo idiwi),
3 †amola Isiama:ile idiwi Basemade (Neba:iode eya).
4 A:ida da Elifa:se lalelegei. Basemade da Leuele lalelegei.
5 Ouholibama da Yeuse, Yalame amola Gola lalelegei. Amo Iso ea mano huluane da Ga:ina:ne soge ganodini lalelegei.
6 Amalalu, Iso da ea uda, egefe, idiwi, ea fi huluane, ea lai gebo, amola ea liligi huluane e da Ga:ina:ne sogega lai, amo huluane lale, ea eya Ya:igobe amo yolesili asili, soge enoga asi.
7 Bai soge amoga e amola Ya:igobe amoga esalu da fonobahadi ba:i. Lai gebo fi da bagade heda:iba:le, ela gilisili esalumu da hamedei ba:i.
8 Amaiba:le, Iso da Idome goumi sogega esalu.
9 Iso amo Idome dunu ilia eda, amo ea mano da agoane.
10-13 Iso idua A:ida da ema dunu mano afae lai amo Elifa:se. Elifa:se da dunu manolali lalelegei amo Dimane, Ouma, Sifou, Ga:idame, amola Giha:se. Uda eno amo Dimina da ema eno mano lai amo A:malege.

Iso idua Basemade da ema dunu mano lalelegei amo Leuele. Leuele da dunu mano biyaduyale lai amo Na:ihade, Sila, Siama amola Misa.
14 Iso idua Ouholibama da dunu mano udiana lalelegei amo Yeuse, Yalame amola Gola.
15 Iso ea dunu fifi misi da agoane. Iso ea magobo mano Elifa:se da amo hagudu dedei fi

† **36:3:** Mui 28:9

ilima eda esalu amo Dimane, Ouma, Sifou amola Gina:se,
16 Gola, Gadame amola A:malege. Amo huluane da Iso idua A:ida ea mano.
17 Iso ea mano Leuele amo ema mabe fi da Na:ihade, Sila, Siama amola Misa. Amo huluane da Iso idua Ba:sema:de ea mano.
18 Iso ea fi amo e da idua Ouholibama (A:ina idiwi) amoga lai da Yeuese, Yalame amola Gola.
19 Amo fi huluane da Iso egaga fi dunu.

Sie Egaga Fifi Misi (1 Hou Olelesu 1:38-42)

20-21 Musa: fi Idome soge ganodini da afafane fifi misi hamoi. Ilia eda da Sie (Holaide dunu). Amo ea mano fifi misi da Louda:ine, Sahouba:le, Sibiane, A:ina, Disione, Ise amola Disia:ne.
22 Louda:ine ea mano fi da Houlai amola Hima:ne. (Louda:ine ea dalusi da Dimina)
23 Siouba:le ea mano fifi misi da A:lafa:ne, Ma:naha:de, Iba:le, Sifou amola Ouna:me.
24 Sibione da mano aduna lai amo A:iya amola A:ina. (A:ina da wadela:i hafoga:i soge ganodini ea eda ea dougi ouligilaloba, gia:i hano uli dogoi gilisi ba:i.)
25-26 A:ina ea mano da Disione amola Disione ea mano fifi misi da Hemeda:ne, Eseba:ne, Idela:ne amola Gila:ne. A:ina ea uda mano da Ouholibama.
27 Ise ea mano fifi misi da Bilihane, Sa:iafa:ne, amola A:iga:ne.
28 Disia:ne ea mano fi da Ase amola A:ila:ne.
29-30 Houlaide fi Idome soge ganodini esalu da Louda:ine, Sahouba:le, Sibiane, A:ina, Disione, Ise amola Disia:ne.

Idome hina bagade Dunu (1 Hou Olelesu 1:43-54)

31-39 Isala:ili soge da hina bagade hame galu. Amo esoga, Idome soge ganodini, hagudu dedei dunu da hina bagade esalu.

hina bagade dio Ilia Soge
1 Bila (Bio ea mano) Dinihaba
2 Youbabe (Sila ea mano) Bosala
3 Husia:me Dima:ne
4 Ha:ida:de (Bidade ea mano. E da Moua:be soge ganodini Midianaide dunu fi fanelegei.) Ea soge da...A:ifide
5 Sa:mila Ma:saliga
6 Siole Lihoubode (Hano Bega Gala)
7 Bale Ha:ina:ne (A:gabo ea mano)
8 Ha:idade (ea uda da Mehedabele amo Ma:idalede ea mano amola Mesa:iha:be ea aowa) Ea soge da...Ba:ie

40-43 Iso egaga fi da Idome fi hagudu dedei. Ilia dio da Dimina, A:lifa, Yidede, Ouholibama, Ila, Bainone, Gina:se, Dima:ne, Mibisa, Magadiele amola Ila:mea. Amo fi huluane da ilia esalebe soge amoga ilia fi dio asuli.

37

Yousefe amola Yolalali

1 Ya:igobe da soge amo ea eda da musa: amo ganodini esalu (Ga:ina:ne), amogawi esalu.

2 Ya:igobe ea sosogo fi ilia hou dedei da agoane.

Yousefe da lalelegele, ode 17 esalu, ayeligi ba:i. E amola yolalali (ilia da Ya:igobe ea gidisedagi uda Biliha amola Siliba elea mano), amo da gilisili Ya:igobe ea sibi amola goudi

ouligisu. E da ea olalali ilia wadela:i hou ba:beba:le, ea edama sia:ne iasu olelei.

3 Yousefe da Ya:igobe ea da:i hamoi esoga lalelegeiba:le, Ya:igobe ea asigi hou ema da ea asigi hou amo Yousefe yolalali ilima baligisu. E abula ida:iwane hamone, Yousefema i.

4 Yousefe ea yolalali da Ya:igobe ea asigi hou Yousefema da ea asigi ilima baligi amo ba:beba:le, mudasu hamoi. Ilia da Yousefema bagade higasu. Ilia da ema asigiwane sia:mu hamedeiwane ba:i.

5 Eso afaega, Yousefe da simasia ba:i. Amo e da ea yolalalima olelebeba:le, ilia da bu baligili ema mi hanai galu.

6 E da ilima amane sia:i, “Nabima! Na da agoane simasia ba:i.

7 Ninia huluane da widi sagai amo ganodini widi la:gi dudalebe ba:i. Amalalu, na widi la:gi da wa:legadole moloiwane lelu. Amalalu, dilia widi la:gi da na widi la:gi amoga sisiga:le, begudui.”

8 Ea yolalali da ema amane adole ba:i, “Di da ninima hina bagade esalumu dawa:bela:?” Amaiba:le, e da simasia ba:beba:le amola amoga sia:beba:le, ilia da ema baligili mi hanai galu.

9 Amalalu, Yousefe da eno simasia ba:i. E da ea yolalali ilima amane sia:i, “Na da eno simasia ba:i. Amo ganodini, na da eso, oubi amola gasumuni gidayale gala, huluane nama begudulalebe ba:i.”

10 Amo simasia ba:i e da ea adama olelei. Ea eda da ema gagabole sia:i, “Amo da adi simasia

ba:sula:? Dia ame, dia yolalali amola na da
dima misini, beguduma:bela:?”
11 *Yousefe ea yolalali da ema mudale dawa:i,
be ea ada da amo liligi huluane ea asigi
dawa:su ganodini dawa:lalu.

Ilia da Yousefe Midia:ne Fi Dunu ilima Bidilai

12 Eso afaega, Yousefe yolalali da Siegeme
sogega ilia eda ea lai gebo fi amo ouligimusa:
asi dagoi ba:i.
13 Ya:igobe da Yousefema amane sia:i, “Dia
yolalali ilia da Siegeme sogega lai gebo gilisisu
ouligilala. Di amoga masa!”
Yousefe da amane bu adole i, “Na masunu!”
14 Ea ada da ema amane sia:i, “Defea! Masa!
Dia yolalali da hahawane esalabala? Sibi
gilisisu da hahawanela:? Amo huluane
abodemusa: masa. Amasea, amo sia:ne iasu bu
nama iamisa.” Ea eda da Hibalone Fago esalu.
E da Yousefe asunasiba:le, Yousefe da asili,
Siegeme sogega doaga:i.
15 E da amo sogega udigili laloba, dunu afae
da e ba:loba amane sia:i, “Di da adi hogosala:?”
16 Yousefe da bu adole i, “Na da nolalali amo
ilia lai gebo gilisisu ouligilala, amo hogosa. Di
da ili ba:bela:?
17 Amo dunu bu adole i, “Ilia da fisili asi
dagoi. Ilia sia: na da nabi, amo ilia da Douda:ne
sogega masusa: dawa:i galu.” Amaiba:le,
Yousefe da ea yolalali ilima fa:no bobogele,
Douda:ne sogega ilima doaga:i.

---

* **37:11:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:9

18 Ilia da Yousefe sedagaga manebe
ba:beba:le, e fane legemusa: gilisili sia: dasu.
19 Ilia gilisili sia: dasu, amane, “Amo simasia
ba:su dunu da manebe goea!
20 Defea! Ninia da medole legele amola ea
da:i hodo amo hafoga:i hano uli dogoi amo
ganodini ha:digimu. Ninia da gasonasu ohe fi
da e medole legei sia:mu. Amasea, ea simasia
ba:i liligi da hamedei liligi ba:mu.”
21 Liubene da amo sia: nababeba:le, Yousefe
gaga:musa: dawa:i galu. E amane sia:i, “Ninia
da e hame fane legemu.
22 Be udigili amo hafoga:i uli dogoi amo
ganodini sanasimu. Be ema se mae ima.” E da
Yousefe gaga:le, ea edama bu oule masusa:
ilegei galu.
23 Yousefe da ea yolalali ilima doaga:loba, ilia
da ea nina: hamoi abula sedade amo fadegai.
24 Amalalu, ilia da Yousefe amo hafoga:i uli
dogoi amo ganodini sanasi.
25 Ilia da ha:i nanoba, Isiama:ile (Midia:ne) fi
dunu amo Gilia:de soge fisili Idibidi amoga
doaga:musa: logoga ahoanebe ba:i. Ilia ga:mele
da hedama:ne fodole nasu amola gamali agui
ahoanebe ba:i.
26 Yuda da ea eya ilima amane sia:i, “Ninia
eya amo medole legele amola amo hou
dedebomu da ninima fidisu liligi hame.
27 Ninia da Yousefe amo Isiama:ile dunu ilima
bidi lamu da defea. Amane hamosea, ninia da
ema se hame imunu. E da ninia eya ninia hu
amola maga:me afae hamoi.” Amane dawa:lalu,
ea eya ilia da gilisili defea dawa:i.

28 †Amalalu, Midia:ne bidi lasu dunu da
doaga:loba, Yousefe yolalali da Yousefe amo uli
dogoiga fadegale, silifa 20 amoga Yousefe
Isiama:ile dunu ilima bidi lai. Amalalu,
Isiama:ile dunu da Yousefe Idibidi sogega
afugili asi.
29 Liubene da uli dogoiga bu misini, Yousefe
da amo ganodini hame esalu ba:beba:le,
bagadewane da:i dione, ea abula gadelai.
30 E da yolalali ilima bu misini amane sia:i,
“Goi da uli dogoiga hame. Na da adi
hamoma:bela:?”
31 Amalalu, ilia da goudi medole legele,
Yousefe ea abula goudi ea maga:me amo
ganodini gela sa:i.
32 Ilia da amo abula ilia adama gaguli asili,
amane sia:i, “Ninia da amo ba:i dagoi. Amo da
dia gofe ea abulala:?”
33 Ya:igobe da amo abula dawa:i galu. E
amane sia:i, “Amo da Yousefe ea:. Gasonasu ohe
fi da nagofe Yousefe medole legele ea da:i
dadegale fasi dagoi.”
34 Ya:igobe da se bagade nababeba:le, ea
abula gadelale, eboboi abula ea da:i amoga sali.
E da ea manoma asigiba:le, eso bagohame
digini lalalusu.
35 Egefelali amola idiwi huluane da ema ea
dogo denesima:ne doaga:i, be e da dogo
denesimu amola olofomu hamedei ba:i. E
amane sia:i, “Na da mae yolesili, da:i dione
amola dinana bogomu.” Amaiba:le, ea da:i dioi
e da mae yolesili da:i diolalu.

† **37:28:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:9

36 Be Idibidi sogega, Midia:ne dunu da Yousefe amo Bodifa (hina bagade dunu ea sosodo aligisu dunu ilima hina dunu) ema bidi lai dagoi.

38

Yuda amola Da:ima

1 Amalu, Yuda da yolalali amo yolesili, ea na:iyado Hila (Adala:me moilai dunu) amo ea moilaiga esalumusa: asi.
2 Amoga e da Ga:ina:ne a:fini, (Siua ea mano) amo gousa:i. Amo a:fini e da lai dagoi.
3 E da ema dunu mano lai amo ea dio E.
4 Yuda idua da bu abula agui ba:i. E da eno dunu mano lai. E da ema dio asuli amo Ouna:ne.
5 Amalalu, e da dunu mano eno lai amo Sila. Amo mano da lalelegeloba, Yuda da A:gasibi moilaiga esalebe ba:i.
6 Ea magobo mano E, amo ea lama:ne, Yuda da a:fini ea dio amo Da:ima ilegei.
7 Be E (Yuda ea mano) da wadela:i hamosu dunu. Hina Gode da ea hou hahawane hame ba:i. Amaiba:le, Gode da E fane legei dagoi.
8 Amalalu, Yuda da E ea eya Ouna:ne ema amane sia:i, “Di amola dia ola didalo amo gilisili golama. Dia ola da mano buga:i ba:ma:ne, houdafa ema hamoma.”
9 Be Ouna:ne da amo mano lalelegemu da ea mano hame ba:mu amo dawa:i galu. Amaiba:le, e da ea ola didalo amoga gilisisia, e da ea ami udigili osoboga sogadigi. Ea ola mano buga:i da hame lalelegema:ne, agoane hamoi.

10 Hina Gode da amo hou hahawane hame
ba:i. Amaiba:le, Gode da Ouna:ne amola fane
legei.

11 Amalalu, Yuda da ea awa Da:ima ema
amane sia:i, “Di da dia ada amo ea diasuga
buhagima. Nagofe Sila amo da asigilama:ne,
ouesaloma.” E da Sila amola ea ola defele
Godema fane legemu amo beda:iba:le amane
sia:i. Amalu, Da:ima da ea diasuga buhagi.

12 Fa:no agoane, Yuda ea uda da bogoi. E da
didigia:lalu, Yuda amola ea na:iyado Hila
(Adala:me dunu) da Dimina sogega asi. Amoga
Yuda ea sibi da hinabo damunanebe ba:i.
13 Dunu eno da Da:imama ea awa Yuda amo
da Dimina ea sibi hinabo damumusa: ahoanebe
olelei dagoi.
14 Amaiba:le, Da:ima da ea didalo abula
afadenene, ea odagi amo abula sawa: figisu
amoga dedebole, Ina:ime moilai logo holeiga fi
esalu. Ina:ime da Dimina ahoasu logoga dialu.
Yuda ea ufi mano Sila, da asigilai dagoi, be e da
Da:ima hame lai, amo Da:ima da dawa:i galu.

15 Yuda da Da:ima ba:beba:le, ea odagi da
dedeboiba:le, e da aie heda:i uda amo dawa:i
galu.
16 Yuda da logo bega: ema asili, amane adole
ba:i, “Defea! Di bidi lamu defei da adila:?”
(Amo da ea awa e da hame dawa:i galu.)

Da:ima da ema amane adole ba:i, “Di da
nama adi ima:bela:?”

17 E bu adole i, “Na da goudi mano dima
iasimu.”

Da:ima da amane sia:i, “Defea! Be liligi fonobahadi amo goudi fa:no iasimu ilegema:ne hidadea nama ima.”

18 E bu adole ba:i, “Na da adi ima:bela:?”

E bu adole i, “Dia ilegei hamomusa: gobele ga:su amola ea efe amola dia dagulu di gaguli mabe amo nama ima.” Amo liligi e da Da:imama i. Amalalu, ela da gilisili golai, amola Da:ima da abula agui ba:i.

19 Da:ima da ea diasuga asili, ea abula sawa: figisu fadegale, ea didalo eboboi abula bu sali.

20 Yuda da goudi iasima:ne, amola ea liligi i amo Da:imama bu samogema:ne, ea na:iyado Hila amo asunasi. Be Hila da hogoi helele, amo uda hame ba:i.

21 E da Ina:ime dunu ilima amane adole ba:i, “Aie heda:i uda amo da logo bega: esalu, amo da habila:?”

Ilia bu adole i, “Guiguda: da aie heda:i uda hamedafa esalu.”

22 E da Yudama buhagili amane sia:i, “Na da hogoi helele hame ba:i. Moilai dunu da aie heda:i uda hamedafa esalu sia:i.”

23 Yuda da amane sia:i, “Defea! Mae dawa:ma! E da na liligi lamu da defea. Dunu eno da ninima oufesega:mu da defea hame. Na da ema bidi imunusa: dawa:i galu. Be di da e hame ba:i.”

24 Oubi udiana asili, dunu afae da Yudama amane sia:i, “Dia awa Da:ima da wadela:le hamoi. E da wali abula agui ba:sa.”

Yuda da amane sia:i, “E gadili oule asili, bogoma:ne laluga ulugagima.”

25 Ilia da e gadili gaguli asili, e da ea awa
Yuda ema sia: adole iasi, “Amo liligi amo gobele
ga:su, ea efe amola dagulu ba:ma! Amo liligi ea
eda amo hamoiba:le na da abula agui ba:sa.”

26 Yuda da amo liligi da ea liligi dawa:i galu. E
amane sia:i, “Dafawane! Ea hou da defea. Nisu
da wadela:le hamoi. Na gofe Sila amo e lama:ne
sia:mu da defea galu.” Amalalu, Yuda da
Da:imama bu hamedafa gilisili golai.

27 Ea mano lamu eso da doaga:loba, e da
mano aduna lamu agoane ba:i.

28 E da mano lalaloba, mano afae da ea lobo
gadili ligiagai. Mano lasu fidisu uda da amoga
yoi efe la:gili amane sia:i, “Amo da magobo
lalelegei.”

29 Be e da ea lobo bu hiougia ganone amola ea
na:iyado da magobo lalelegei. Amalalu, mano
lasu fidisu uda da amane sia:i, “Di da agoane
gadili bosona asi!” Amaiba:le, ilia da ema Bilese
(gadili bosona ahoa) dio asuli.

30 Amalalu, ea eya amo ea lobo da haliga:me
efe la:gi, amo da lalelegei. Ilia da ema dio amo
Sila (eso mabe haliga:i ba:sa) asuli.

39

Yousefe amola Bodifa

1 Isiama:ile fi dunu da Yousefe amo Idibidi
sogega oule asili, Bodifa (Idibidi hina bagade
dunu ea sosodo aligisu dunu ilima hina dunu)
ema bidi lai dagoi.

2 *Hina Gode da Yousefe noga:le fidilalu. Ea
hawa: hamosu da noga:idafa ba:i. E da ea
Idibidi hina ea diasu ganodini esalu.
3 Bodifa da Hina Gode da Yousefe noga:le fidi
amola ea hawa: hamosu da noga:idafa, amo
ba:i dagoi.
4 Bodifa da ema hahawane bagade. E da
Yousefe amo ea fidisu dunu ea diasu amola liligi
huluane, amo ouligima:ne hamoi dagoi.
5 Amalalu, Yousefe dawa:beba:le, Hina Gode
da amo Idibidi dunuma hahawane dogolegele
hamoi. Liligi huluane ea diasu ganodini amola
ea soge ganodini,, Gode da noga:le fidi.
6 Bodifa da ea hou huluane ouligima:ne,
Yousefema sia:i. Bodifa da liligi huluane mae
dawa:le, ea ha:i manu fawane dawa:i galu.
Yousefe ea da:i amola ea odagi, da
ida:iwane ba:su.
7 Asili, Bodifa idua da Yousefe amo
hanaiwane ba:lalu. E da ema gilisili golama:ne
adole ba:lalu.
8 Yousefe da, “Hame mabu!” sia:i. Yousefe da
ema amane sia:i, “Na da ouligibiba:le, na hina
da ea diasu amola liligi amo hame dawa:lala. E
da na ea liligi huluane ouligima:ne ilegei dagoi.
9 Na da amo diasu ganodini, e defele hina hou
hamosa. Liligi huluane e da nama i, be di
fawane nama hame i. Na da habodane amo
wadela:i hou hamoma:bela:? Na da habodane
Godema wadela:le hamoma:bela:?”
10 Bodifa idua da eso huluane mae fisili
Yousefe da ema gilisili golamusa: sia:su, be
Yousefe da ea sia: hame nabi.

* **39:2:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:9

11 Be eso afaega, Yousefe da ea diasu ganodini
ea hawa: hamosu hamoma:ne golili sa:ili, hawa:
hamosu dunu eno hamedafa ba:i.
12 Bodifa idua da Yousefe ea abula gaguli,
amane sia:i, “Nama gilisili golama!” Be e da ea
abula fadegale, gadili hobea:i dagoi. Ea abula da
Bodifa idua ea lobo ganodini gagui dialebe ba:i.
13 E da Yousefe ea abula fisili gadili hobea:i
dagoi amo ba:loba,
14 e da ea hawa: hamosu dunu ilima welalu,
amane sia:i, “Ba:ma! Amo Hibulu dunu nagoa
da diasuga oule misi, amo da ninima gadele
hamosa. E da na seseiga golili misini, na
gasawane hi aie heda:le na wadela:lesimusa:
dawa:i galu. Be na da bagade a:i gusa:i.
15 E da na a:i gusa:i nababeba:le, ea abula
fisili gadili hobea:i dagoi.”
16 Amo abula gaguli, e da Yousefe ea hina
amo bu misa:ne ouesalu.
17 Amalalu, e da Bodifama ea musa: sia:i
defele olelei, amane, “Amo Hibulu udigili hawa:
hamosu dunu di guiguda: oule misi da na sesei
golili misini, nama hi aie heda:le wadela:le
hamomusa: dawa:i galu.
18 Be na da bagade a:i gusa:ne, e da ea abula
fisili, gadili hobea:i dagoi.”
19 Yousefe ea hina (Bodifa) da bagadewane mi
hanai galu.
20 Ea sia:beba:le, ilia Yousefe afugili, se iasu
diasu (amo ganodini Idibidi hina bagade dunu
da wadela:i hamosu dunu sanasu) amo ganodini
ha:digili, Yousefe da amo ganodini esalu.

21 †Be Hina Gode da Yousefe hahawane
dogolegele fidisu. Amola se iasu diasu ouligisu
dunu da Yousefe ea hou hahawane ba:i.
22 E da Yousefe amo se iasu diasu hamosu
dunu huluanema, ouligisu hamoi dagoi. Hou
huluane amo se iasu diasu ganodini hamosu,
amo huluane Yousefe hi da ouligilalu.
23 Se iasu diasu ouligisu hina da liligi huluane
hame dawa:lalu. Bai Hina Gode da Yousefe
noga:le fidisu. Ea hou huluane e da noga:le
hamoi amola hahawane ba:i.

40

Yousefe da Se iasu diasu Dunu Aduna amo elea Simasia Ba:i amo ea Bai Olelei

1 Asili, eso enoga, Idibidi hina bagade (Felou)
amo ea waini ouligisu dunu amola ea agi
hamosu dunu, da hina bagade ougima:ne hou
hamoi.
2 Hina bagade da amo dunu aduna elama
ougi bagade.
3 E da amo dunu se iasu diasu ganodini
ha:digi. Ela da se iasu diasu ouligisu hina dunu
ea diasu ganodini esalu. Yousefe amola da amo
diasu ganodini esalebe ba:i.
4 Ela da eso bagohame amo se iasu diasu
ganodini esalu. Se iasu diasu ouligisu hina da
sia:beba:le, Yousefe da amo dunuma hawa:
hamosu dunu esalu.
5 Gasi afaega, hina bagade ea waini ouligisu
dunu da simasia ba:i amola agi ouligisu dunu
da eno simasia ba:i. Amo simasia ba:i da bai
hisu hisu galu.

---

† **39:21:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:9

6 Hahabe, Yousefe da elama misini, ela da da:i
dioi esalebe ba:i.
7 E da elama amane adole ba:i, “Alia da abuli
da:i dione esalabala?”
8 Ela da bu adole i, “Ania da hisu hisu simasia
ba:i. Be amo ea bai olelemusa:, dunu da
guiguda: hame esala.”

Yousefe da amane sia:i, “Gode Hi fawane da
simasia ba:su bai olelemusa: gasa iaha. Alia
simasia ba:su amo nama adoma.”
9 Amalalu, waini hano ouligisu da amane
sia:i, “Na simasia ba:i amo ganodini na da waini
efe na midadi lelebe ba:i.
10 Waini efe da amoda udiana dialu. Lubi da
misini amola mosoi amola fage misini yoi ba:i.
11 Na da Felou ea faigelei gagui dialebe ba:i.
Amaiba:le, na da waini fage lale, labugili, waini
hano amo Felou ea faigelei ganodini salawane,
Felou ea lobo ganodini ligisi.”

12 Yousefe da ema amane sia:i, “Bai da agoane
diala. Waini amoda udiana da dawa:loma:ne
eso udiana.
13 Eso udiana asili, Felou da dia se iasu diasu
logo doasili, dia musa: hawa: hamosu dima bu
imunu. Di da dia musa: hou defele, ema waini
faigelei imunu.
14 Be di hahawane dia musa: hawa: hamosu
bu lasea, dia na mae gogolema. Na se iasu diasu
logo doasima:ne Felouma sia:ma.
15 Na da musa: Hibulu sogega enoga
gasawane gagulaligi, mugululi asi dagoi ba:i,
amola Idibidi soge ganodini wadela:i hou se
iasu diasu ganodini salima:ne hamedafa
hamoi.”

16 Bisili agi hamosu dunu da waini ouligisu ea
simasia ba:i da hahawane olelei, amo ba:beba:le
e da Yousefema amane sia:i, “Na amola da
simasia ba:i. Na da na dialuma da:iya agi daba
udiana gaguli ahoanebe ba:i.
17 Daba amo gadodili diala amo ganodini da
Felou ea agi gobei hisu hisu dialebe ba:i. Amola
sio da amo nanebe ba:i.”
18 Yousefe da bu adole i, “Simasia ba:i ea bai
da agoane. Daba udiana da eso udiana.
19 Eso udiana asili, Felou da dia se iasu diasu
logo doasimu. E da dia dialuma damuni
fasima:ne sia:mu. Amasea, e da dia da:i hodo
amo ifaga hegoa:nesili, sio da misini dia hu na
dagomu.”
20 Eso udiana da asili, Felou ea lalelegesu eso
amoga e da ea hou ouligisu dunu ilima lolo
nasu bagade hamoi. E da waini hano ouligisu
dunu amola agi hamosu dunu, ela se iasu diasu
logo doasili, ea ouligisu dunu huluane ba:ma:ne
oule misi.
21 E da waini hano ouligisu dunuma ea musa:
hawa: hamosu bu i dagoi.
22 Be bisili agi hamosu dunu amo e da fane
legei dagoi. Hou huluane Yousefe adoi defele
ba:i dagoi.
23 Be waini hano ouligisu dunu da Yousefema
bu hame dawa:i. E da Yousefe gogolei.

41

Yousefe da Felou Simasia Ba:i Bai Olelei

1 Ode aduna asili, Felou da simasia ba:i. E da
Naile Hano bega: lelebe dawa:i galu.

2 Amalalu, bulamagau sefena bagade amo
fesuale gala da hano yolesili, saga: ganodini gisi
nanebe ba:i.
3 Amalalu, bulamagau eno fesuale gala be
geloga:idafa agoane, da hano yolesili eno
bulamagau gadenene lelebe ba:i.
4 Amola bulamagau geloga:i da bulamagau
sefena gala amo fane mai dagoi. Amalalu, Felou
da nedigi.
5 E da bu eno golale, bu simasia ba:i. E da
gagoma fage fesuale gala amo nabai, yoi amola
noga:iwane ba:su gagoma da:i afadafa amoga
legebe ba:i.
6 Amalalu, e da gagoma eno fesuale gala, amo
foga fabeba:le, wadela:i amola faselai ba:i.
7 Amalalu, faselai gagoma da misini, gagoma
noga:iwane na dagoi. Felou da nedigili, amola
amo da simasia ba:su fawane dawa:i galu.
8 *Hahabe e da da:i dioiwane dawa:lalu.
Amaiba:le, e da Idibidi bagade dawa:su dunu
amola fefedoasu dawa: dunu huluane ema
misa:ne sia:i. Ea simasia ba:i amo ilima olelei.
Be amo ea bai ema olelemu da ilima hamedei.
9 Amalalu, waini hano ouligisu dunu da
Felouma amane sia:i, “Na da wali na wadela:i
hou bu dawa:lala.
10 Di da musa: bisili agi hamosu dunu amola
na, anima ougi galu. Di da ani se iasu diasu
ouligisu dunu amo ea diasu ganodini sanasi.
11 Gasi afaega ani da simasia ba:i. Amo da bai
hisu hisu galu.
12 Hibulu goi amo da se iasu diasu ouligisu

* **41:8:** Da:niele 2:2

dunu, ea hawa: hamosu dunu, da amogai esalu. Ania da ania simasia ba:su ema olelebeba:le, e da amo ea bai hisu hisu anima moloiwane olelei.
13 Amalalu, ea hou olelei defele ba:i dagoi. Di da na musa: hawa: hamosu nama bu i dagoi be bisili agi hamosu dunu di da medole legei."

14 Felou da Yousefe misa:ne sia:i. Ilia da e se iasu diasuga fisili, Felou ea diasuga oule misi. E da mayabo waga:ne, abula afadenene, Felouma doaga:i.
15 Felou da ema amane sia:i, "Na da simasia ba:i be dunu huluane da amo ea bai hame dawa:. Dunu eno da nama adoi, di da simasia ba:su bai bagade dawa:."

16 Yousefe da bu adole i, "Nisu hame! Be Gode da amo ea bai noga:le olelemu."

17 Felou da amane sia:i, "Na da simasia ba:i agoane. Na da Naile Hano bega: lelebe dawa:i galu.
18 Amalalu, bulamagau sefena bagade amo fesuale gala da hano yolesili, saga: ganodini gisi nanebe ba:i.
19 Amalalu, bulamagau eno fesuale gala be sefena hamedafa, geloga:i agoane, da hano yolesili, heda:i. Bulamagau amo wadela:i defele na da Idibidi amo ganodini hamedafa ba:su.

20 Geloga:i bulamagau da bulamagau eno, sefena gala, amo fane mai dagoi.
21 Be ilia da sefena bulamagau mai dagoi, amo dawa:mu da hamedei. Ilia bu noga:i hame amola geloga:i agoane ba:i. Amalalu, na da nedigi.

22 Amola na da simasia eno ba:i. Na da
gagoma fage fesuale gala amo nabai, yoi amola
noga:iwane da:i afadafa amoga legebe ba:i.
23 Amalalu, na da gagoma fage eno fesuale
gala, amo foga fabeba:le, wadela:i amola faselai
ba:i.
24 Amola faselai gagoma da misini, gagoma
noga:iwane na dagoi. Na da amo fefedoasu
dawa: dunu ilima olelei. Be ilia da bai olelemu
gogolei."

25 Yousefe da Felouma amane sia:i, "Amo
simasia ba:su aduna da bai afadafa olelesa.
Gode da Ea fa:no hamomu dima olelei dagoi.
26 Bulamagau sefena gala fesuale da ode
fesuale gala. Gagoma fage noga:idafa fesuale
amola da ode fesuale gala. Bai da afadafa.

27 Bulamagau geloga:i gala amola gagoma
fage faselai fesuale gala da ode fesuale gala amo
ganodini osobo bagade da ha:i bagade ba:mu.
28 Na da dima sia:i defele - Gode da Ea fa:no
hamomu dima olelei.
29 Ode fesuale amoga, ha:i manu legei Idibidi
soge ganodini da bagadedafa ba:mu.
30 Be amo fa:no ninia da ode fesuale gala
amoga ha:i bagadedafa ba:mu. Osobo bagade
da wadela:lesi dagoi ba:mu. Ode noga:iwane da
gogolei dagoi ba:mu.
31 Ha:i da bagadeba:le, osobo bagade da se
nabimu, amola ode noga:i da gogolei dagoi
ba:mu.
32 Gode da aduna olelebeba:le, E da amo hou
hame afadenene, dafawanedafa hamomu, amo
olelesa.

33 Amaiba:le, di da dunu afae amo bagade
dawa:su dunu amola ba:la:lusu dawa: dunu
amo soge ouligimusa: ilegemu da defea.
34 Eno ouligisu dunu amola ilegemu da defea.
Ode noga:iwane amoga, ha:i manu legei amoga
biyale fifili, fifi afadafa Felou hi lamu da defea.
35 Di ouligisu dunuma ilia da ode noga:iwane
ganodini amo ha:i manu huluane lidili, diasu
ganodini ligisili, noga:le ouligima:mu.
36 Amo ha:i manu da ode wadela:i fesuale
gala Idibidima misunu, amoga dunu ili mae
bogoma:ne amo manu. Amasea, dunu da hame
ha:ga bogogia:mu."

Felou da Yousefe Idibidi Ouligisu Dunu Ilegei

37 Felou amola ea ouligisu dunu da amo hou
hahawane ba:i.
38 Felou da ilima amane sia:i, "Dunu eno da
Yousefe ea hou baligimu ninia da hame ba:mu.
Bai Gode Ea A:silibu da ea dogo ganodini esala."
39 Felou da Yousefema amane sia:i, "Gode da
amo hou dima olelei dagoi. Amaiba:le, dia
dawa:su amola ba:la:lusu hou da dunu huluane
ilia hou baligi dagoi amo ninia dawa:.
40 †Na da di Idibidi soge ouligima:ne ilegesa.
Na fi dunu huluane da dia sia: nabimu. Dia
hina hou da dunu huluane ilima baligimu. Na
fawane, di da hame baligimu.
41 Di da Idibidi soge huluane ouligima:ne, na
da dima ouligisu hina ilegesa."
42 ‡Felou da ea lobo sogo gasisalasu (amoga ea
gobele ga:su da dedei) amo gisa:i, Yousefe ea

† **41:40:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:10 ‡ **41:42:** Da:niele 5:29

lobo sogo amoga gasisali. E da abula ida:iwane Yousefema idinigisi amola gouli sia:ine amo Yousefe ea galogoaga sisiga:le sanasi.

43 E da ea No. 2 ‘sa:liode’ hosiga hiougi amo Yousefe da ahoanoma:ne, ema i. Amola ea dadi gagui dunu da Yousefema bisili asili, amane welalu, “Gasigama! Logo fodoma!” Amola Yousefe da Idibidi soge huluane ouligima:ne, ouligisu hina hamoi dagoi ba:i.

44 Felou da ema amane sia:i, “Na da Idibidi hina bagade. Be Idibidi soge ganodini, dunu huluane da dia sia: fawane nabimu.”

45-46 E da Yousefema eno Idibidi dio asuli amo Sa:bina:de Bania. Amola e da Boudifela (ogogosu ‘gode’ One amoma gobele salasu dunu Hilioubalisi moilai bai bagadega esalu) amo idiwi A:sena:de, amo Yousefe lama:ne ema i. Amola, Yousefe da Idibidi soge huluane amoga lalu.

47 Yousefe da ea lalelegei ode30amoga Felou (Idibidi hina bagade) amo ea hawa: muni hamosu. E da Felou ea diasua fi gilisisu fisili, Idibidi soge huluane amoga lalu. Ode noga:iwane amoga, ha:i manu legei da bagade ba:i.

48 Amo huluane Yousefe da lale, moilai bai bagadega gaguli misini, amoga liligi ligisisua salasu. Ha:i manu soge moilai bai bagade sisiga:i dialu, amo ea ha:i manu fai e da amo moilai bai bagade ganodini sali.

49 Widi amola gagoma bagadedafa laiba:le, Yousefe da amo ea defei ba:mu yolesi. Gagoma da sa:i amo hano wayabo bagade bega: diala, amo ea defei defele ba:i.

50 Ha: bagade da osobo bagadega mae
doaga:le, Yousefe da A:sena:dema dunu mano
aduna lai.
51 E amane sia:i, “Gode da na se nabasu na
ada amola fi fisiba:le, amo E da na gogolema:ne
fadegai dagoi.” Amaiba:le, e da ea magobo
mano ema Ma:na:se (gogolema:ne hamosa) dio
asuli.
52 E eno amane sia:i, “Gode da na se nabasu
soge amo ganodini mano nama i.” Amaiba:le, e
da ea magobo bagia mano ema Ifala:ime
(manolali iaha) dio asuli.

53 Ode ida:iwane fesuale gala Idibidi soge
ganodini da gidigi dagoi.
54 §Amola ha:i bagade ode, Yousefe ea sia:i
defele da mui. Soge huluanedafa da ha:i bagade
ba:i. Be Idibidi soge ganodini, ha:i manu defele
dialebe ba:i.
55 Idibidi dunu da degabo ha:i nabaloba, ilia
da Felouma e da ilima ha:i manu ima:ne wei
dagoi. Amalalu, e da ili Yousefema ha:i manu
lama:ne masa:ne sia:i.
56 **Ha: bagade da bu bagade ba:i. Soge
huluane da ha: bagade ba:i. Amaiba:le, Yousefe
da liligi legesu doasili, Idibidi dunuma widi
amola gagoma bidi lai.
57 Osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da
ha:i manu bidi lamusa:, Idibidi sogega
Yousefema misi. Bai ha: bagade da osobo
bagade soge huluane amoga doaga:i dagoi.

---

§ **41:54:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:11 ** **41:56:** Yone 2:5

42

Yousefe Yolalali da Idibidi sogega Ha:i Manu Bidi Lamusa: Misi

1 Ya:igobe da gagoma Idibidi dialebe amo
nababeba:le, egefelali ilima amane sia:i, “Dilia
da abuli udigili esalabala?
2 *Na da nabi gagoma Idibidi sogega diala.
Ninia da ha:iba:le bogosa:besa:le, amoga lala
masa.”
3 Amaiba:le, Yousefe ea yolalali nabuane gala
da Idibidi sogega gagoma bidi lamusa: asi dagoi.
4 Be e da se nabasa:besa:le, Ya:igobe da
Yousefe eya Bediamini amo hame asunasi.
5 Ga:ina:ne soge da ha:i bagadeba:le, Ya:igobe
egefelali da eno dunu gilisili, gagoma ha:i manu
bidi lama:ne misi.
6 Yousefe, Idibidi ouligisu hina dunu, da osobo
bagade fifi asi gala dunu huluane ilima gagoma
bidi lalu. Amaiba:le, Yousefe yolalali da ema
misini, ilia odagi osoboa digimusa: begudui.
7 Yousefe da ea yolalali ba:beba:le, ili dawa:i
galu. Be e da ogogole, e da ili hame dawa:i
agoane hamoi. E da gasa fiwane ilima adole
ba:i, “Dilia da habidili misibala:?” Ilia da bu
adole i, “Ninia da Ga:ina:ne sogega ha:i manu
bidi lamusa: misi.”
8 Yousefe da ea yolalali dawa:i. Be e da ilia
eya amo ilia da hame dawa:i.
9 †E da ilima musa: simasia ba:su amo bu
dawa:i. E ilima amane sia:i, “Dilia da desega

---

* **42:2:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:12 † **42:9:** Mui 37:5-10

ahoasu dunu. Dilia da Idibidi soge amo ninia habidili gasa hame gala amo ba:la misi.”

10 Be ilia bu adole i, “Hame mabu, hina! Ninia da dia udigili hawa: hamosu dunu defele, ha:i manu bidi lamusa: misi.

11 Ninia huluane da olalali esala. Ninia da desega ahoasu dunu hame. Ninia huluane da moloi dunu.”

12 Yousefe bu adole i, “Hame mabu! Dilia da ninia soge amo ea gasa hame hou ba:la misi dagoi.”

13 Ilia bu amane sia:i, “Ninia da olalali fagoyale galu. Ninia da dunu afae Ga:ina:ne soge ganodini amo ea manolali gala. Be eya afae da bogoi, amola ufi dunu mano da ninia eda amola esala.”

14 Yousefe da bu adole i, “Na sia:i defele dilia da desega ahoasu dunu.

15 Na dilima adoba:su hou hamomu. Felou ea dioba:le, na da agoane sia:sa. Dilia fa:no lalelegei eya da guiguda: hame manoba, dilia da guiguda: hamedafa yolesimu.

16 Dilia fi dunu afae e lala masa:ma! Dilia eno huluane da guiguda: se iasu diasu ganodini esalumu. Dilia sia: da dafawane o dafawane hame, amo ninia ba:mu.”

17 Amalalu, e da ili se iasu diasu ganodini sali. Amoga ilia eso udiana esalu.

18 Eso udiana amoga Yousefe da ilima amane sia:i, “Na da Godema beda:i dunu. Dilia liligi afadafa hamosea fawane, na da dili hame fane legemu.

19 Dilia sia: da dafawane olelema:ne, dunu afae fawane da se iasu diasu ganodini esalumu.

Dilia eno da dilia ha:i bagade fi ilima ha:i manu
dilia lai gaguli masa.
20 Amasea, dilia fa:no lalelegei eya amo
guiguda: oule misa. Amasea, dilia da hame
ogogoi, na da dawa:mu amola na da dili hame
fane legemu."
Amo da defea ilia sia:i dagoi.
21 Ilia gilisili sia: dasu, "Dafawane! Wali ninia
se nabasu da dabe agoane ninia eya ema
wadela:le hamoiba:le lasa. E da ninima e
fidima:ne se nabawane edegei, be ninia da
hame nabi. Amaiba:le, ninia wali dabe agoane
se naba."
22 ‡Liubene da amane sia:i, "Na da goi
maedafa wadela:ma:ne sia:i; be dilia da hame
nabi. Wali ea bogoi amoga ninia da dabe laha."
23 Yousefe da ilia sia: huluane dawa:i. Be amo
hou ilia da hame dawa:i. Ilia da ema sia:noba,
sia: adole iasu dunu, amoga fawane sia:su.
24 Yousefe da ili yolesili, disu. Amalalu, e da
ilima bu misini, ilima sia: dasu. Ea sia:beba:le,
ea dadi gagui da Simiane lale, ilia huluane
ba:ma:ne lala:gi dagoi.

Yousefe Yolalali da Ga:ina:ne Sogega buhagi

25 Yousefe da sia:beba:le, ea hawa: hamosu
dunu da ilia esa amo gagoma amoga nabalesi.
Ilia da Yousefe yolalali ilia esa afae afae amo
ganodini, silifa muni ilia musa: i, amo sali.
Amola ilia da ha:i manu ilia logoga ahoasea
moma:ne, ilima i.
26 Amalalu, Yousefe yolalali da ilia gagoma lai,
amo ilia dougi baligiga ligisili, yolesili asi.

‡ **42:22:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:12

27 Asili, ilia da sogebi amo golamusa: ouesalu,
dunu afae da ea dougi amo ha:i manu imunusa:
ea esa doasilaloba, ea muni amo gagoma
gadodili ligisi dialebe ba:i.
28 E da yolalalima amane sia:i, “Na muni ilia
da nama bu i. Amo da na esa ganodini dialebe
ba:sa.” Ilia bagade beda:i galu. Ilia da gilisili
amane sia: dasu, “Gode da anima adi
hamobela:?”
29 Ilia da eda Ya:igobema doaga:loba, ilia da
hou huluane ilima misi amo huluane ema
amane adoi,
30 “Idibidi ouligisu hina dunu da ninima gasa
bagade ougiwane sia:i. E da nini ea soge
wadela:musa:, desega ahoanebe sia:i.
31 Be ninia ema bu adole i, ‘Ninia da desega
ahoasu dunu hame. Ninia moloidafa dunu.
32 Ninia da olalali fagoyale galu. Ninia dunu
afae amo egefelali gala. Ninia eya da bogoi
amola fa:no lalelegei eya da ninia eda amola
Ga:ina:ne soge ganodini esala.’
33 Amalalu, Idibidi hina da amane sia:i, ‘Dilia
da moloidafa dunu o hame, amo ninia da
amoga ba:mu. Dunu afadafa da nama
ouesalumu. Eno da dilia ha:i bagade fi ilima
ha:i manu gaguli masa.
34 Dia eya fa:no lalelegei, amo nama oule
misa. Amasea, dilia da desega ahoasu dunu
hame be moloidafa amo na da dawa:mu. Na da
dilia ola dilima bu imunu. Amola dilia da
guiguda: bidi lasu hamomusa: ouesalumu da
defea.”
35 Amalalu, ilia da gagoma esa ganodini sali
amo huluane gugudili legeiya, ilia huluane

muni ganodini sali dialebe ba:i. Amo
ba:beba:le, ilia, amola ilia eda Ya:igobe, da
bagade beda:i galu.
36 Ilia eda da ilima amane sia:i, “Dilia da na
mano huluane fisimu, amo dilia da hanabala:?
Yousefe da fisi dagoi. Simiane da fisi dagoi.
Wali dilia da Bediamini fadegamusa: dawa:lala.
Ni fawane da se naba.”
37 Liubene da ea edama amane sia:i, “Na da
Bediamini dima bu hame oule masea, di da na
dunu mano aduna fane legemu da defea. Na
ouligima:ne, Bediamini nama ima. Na da e bu
oule misunu.”
38 Be Ya:igobe da amane sia:i, “Na gofe da dili
sigi masunu hamedei. Ea ola da bogoi amola
hisu da esala. E da logoga se nabasa:besa:le,
hamedafa masunu. Na da dunu da:i hamoi
dagoi. Di da amo se nabasu nama iasea, na
bogomu.”

43

Yousefe Yolalali amola Bediamini da Idibidi Sogega bu Asi

1 Ga:ina:ne soge ganodini ha:i da bu bagade
heda:lebe ba:i.
2 Ya:igobe ea fi da gagoma huluane Idibidiga
lai, amo na dagoloba, Ya:igobe da egefelali ilima
amane sia:i, “Dilia Idibidi amoga ha:i manu
fonobahadi bidi lamusa: masa.”
3 Yuda da ema amane sia:i, “Idibidi ouligisu
hina da gasa bagade sisasu ninima sia:i. Ninia
da eya hame oule masea, ea odagi hamedafa
ba:mu sia:i.

4 Be di da ninia eya ninia oule masunu defele
ba:sea, ninia da ha:i manu bidi lala masunu.
5 Be amo di higasea, ninia da hame masunu.
Bai ouligisu hina da ninia eya hame oule
masea, ea odagi hame ba:mu amane sia:i."
6 Ya:igobe da amane sia:i, "Dilia abuliba:le
nama se bagade iaha. Abuliba:le, dilia da eya
eno esala amo ema olelebela:?"
7 Ilia da bu adole i, "Ouligisu hina da ninia
sosogo fi ilia hou, bagadewane adole ba:lalu
amane, 'Dilia eda wali esalabala? Dilia da eya
eno esalabala?' Ninia da ema adole hame
imunu da hamedei. Ninia da habodane e da
'Dilia eya guiguda: oule misa' sia:mu amo
dawa:bela:?"
8 Yuda da ea edama amane sia:i, "Na oule
masa:ne, goi asunasili ninia wahadafa masunu.
Amasea ninia huluane da hame ha:ga bogomu.
9 E da se hame nabimu, amo na da gasa
bagade sia:sa. Na da amo goi hahawane hame
bu oule masea, defea, di da nama eso huluane
nisu da wadela:le hamoi sia:mu da defea.
10 Be wali, ninia guiguda: sia: dalebe hame
ouesalu ganiaba, ninia da Idibidi sogega aduna
asili bu misini hamona:noba."
11 Amalalu, ilia eda Isala:ili da ilima amane
sia:i, "Defea! Amai galea dilia agoane hamoma.
Dia liligi amo ganodini, ninia soge ha:i manu
ida:iwane ouligisu hina ema ima:ne gaguli
masa. Amo gamali fonobahadi, agime hano,
hedama:ne fodole nasu, molobe, amola
'alamode' fage.
12 Amola muni dilia musa: gaguli asi amo
adunawane gaguli masa. Bai muni da dilia esa

amo ganodini sinidigi dagoi ba:i, amo dilia bu
gaguli masa. Amabela:? Ilia giadofale bu iasu.
13 Dilia eya lale, hedolo bu masa.

14 Gode Bagadedafa da amo Idibidi ouligisu
dunu nama asigima:ne hamomu da defea.
Amasea, e da Bediamini amola dilia ola eno
nama bu imunu. Be na da na mano fisimu
galea, defea, na da fisimu."

15 Amaiba:le, olalali da hahawane udigili iasu
liligi amola muni aduna gala gaguli asili,
Bediamini amola Idibidi diasuga doaga:musa:
asi. Amoga doaga:loba, ilia da Yousefema asi.
16 Yousefe da Bediamini da yolalali amo
gilisili misi amo ba:beba:le, ea diasu hawa:
hamosu dunu ilia ouligisu dunuma amane sia:i,
"Di amo dunu na diasuga oule masa. Esomogoa
ilia da na amola gilisi ha:i manu. Amaiba:le,
fofoi ohe amo medole legele, gobema."
17 Amo hawa: hamosu dunu da Yousefe ea
sia:i defele hamoi. E da Ya:igobe manolali amo
Yousefe diasuga oule asi.

18 Ilia da amo diasuga oule asili, bagadewane
beda:i galu. Ilia amane dawa:i, "Muni ninia esa
amo ganodini bu dialebe ba:beba:le, ilia da nini
guiguda: oule ahoa. Amasea, ilia da sinidigili,
ninima gasawane doagala:le, ninia dougi lale
amola nini udigili hawa: hamosu dunu
hamomu."
19 Amaiba:le, ilia da diasu logo holeiga, hawa:
hamosu dunu ilia ouligisu dunuma amane sia:i,
20 "Ada! Ninia da musa: guiguda: ha:i manu
bidi lala misi.

21 Be ninia da ninia diasuga buhagimusa: logoga golamusa: oualigi, ninia esa doasiloba, ninia muni musa: dima i, ninia esa amo ganodini dialebe ba:i. Huluane da galu. Amo ninia da dima bu gaguli misi.
22 Ninia da eno muni amola ha:i manu eno bidi lamusa:, gaguli misi. Nowa da amo muni ninia esa ganodini salibala:?. Amo ninia hame dawa:."
23 Be ouligibi hawa: hamosu dunu da amane sia:, "Mae dawa:ma! Mae beda:ma! Dilia Gode - Dilia ada ea Gode amo da dilia muni dilia esa ganodini salibala:? Na da dilia muni lai dagoi." Amalalu, e da Simiane ilima oule misi.
24 Hawa: hamosu ouligisu dunu da olalali huluane diasu ganodini oule asi. E da ilia emo dodofema:ne, hano ilima i. E da ilia dougi ilima ha:i manu i.
25 Ilia da Yousefema hahawane ima:ne, ilia iasu liligi momagei. Bai hawa: hamosu dunu amo da ilia da Yousefe amola gilisili ha:i manu, amo ilima olelei dagoi.
26 Yousefe da ea diasuga doaga:loba, ilia da hahawane udigili iasu amo diasu ganodini gaguli misini, ema i. Amola ilia da Yousefema osoboga begudui.
27 E da ilia hou ilima adole ba:i. Amalalu, e amane sia:i, "Dilia ada da:i hamoi dilia nama adoi? E da hahawane esalabala?"
28 Ilia da bu adole i, "Dia fonoboi hawa: hamosu dunu ninia ada da hahawane esala." Amalalu, ilia da muguni bugili, ema begudui.
29 Yousefe da ea eya Bediamini ba:loba, amane sia:i, "Amo da dilia nama adoi dilia

fa:no lalelegei eyala:? Na gofe! Gode da di hahawane dogolegele fidimu da defea."

30 Amalalu, Yousefe da hedolowane fisili asi. E da ea dogo ganodini ea eyama bagade asigiba:le, dimusa: dawa:i galu. Ilia da ea dibi ba:sa:besa:le, e da ea sesei amoga asili, dinanu.

31 Fa:no, e da ea odagi dodofelalu amola ea dogo bu denesilalu, e da bu misini, ha:i manu ima:ne sia:i.

32 Yousefe da fafai afae, amola yolalali da fafai enoga ha:i mai. Idibidi dunu da Hibulu dunu ilima gilisili ha:i manu da gogosiasu liligi, Idibidi dunu da dawa:i galu.

33 Yolalali da fafai amoga fibi ba:i. Ilia da Yousefe ba:le gusuli esafulubi ba:i. Yousefe da sia:beba:le, ilia lalelegei defele olalali, eyalali, dadalele fi. Idibidi ouligisu hina da ilia lalelegei dadalesu dawa:beba:le dadalesu hamoi, amo ba:beba:le, ilia da bagadewane fofogadigili, enoenoma ba:lafui.

34 Hawa: hamosu dunu da Yousefe ea fafai amoga ha:i manu lale, ilima i. Amola Bediamini hisu ilia da ha:i manu biyale gala bagade ema i. Amaiba:le, ilia amola Yousefe, da ha:i bagade mai amola waini hano bagade nanu feloabe ba:i.

44

Faigelei Fisi

1 Yousefe da ea hawa: hamosu hina dunuma amane sia:i, "Di da amo dunu ilia esa, ilia gasa gaguli masunu defele, nabama. Amola, dunu

hisu hisu ilia muni i, amo bu ilia esa ganodini salima.
2 Na silifa faigelei amo ufi mano amo ea esa ganodini ea muni amola salima.” Hawa: hamosu dunu da Yousefe ea sia: defele hamoi.
3 Hahabedafa, ilia da amo olalali amola ilia dougi, ilia soge buhagimusa: asunasi.
4 Ilia da fonobahadi logoga asili, Yousefe da ea diasu hawa: hamosu hina dunuma amane sia:i, “Hedolo! Ilima fa:no bobogema! Ilima doaga:sea, amane adole ba:ma, “Dilia da abuli hou ida:iwane amoga dabe agoane wadela:i hou hamosala:?
5 Dilia da abuli na hina ea silifa faigelei amo wamolabala? E da amoga waini naha amola amoga ba:la:lusu hou hamosa. Dilia da wadela:i bagade hamoi dagoi.”
6 Yousefe ea hawa: hamosu dunu da yolalali ilima fa:no bobogele, madelala heda:i. E da Yousefe ea sia: ilima bu sia:i.
7 Ilia da ema bu adole i, “Ada! Adi baiga di da ninima agoane sia:sala:? Ninia agoane hou da hamedafa hamosa.
8 Di dawa:. Muni amo ninia esa ganodini dialebe ba:i, amo ninia Ga:ina:ne sogega bu gaguli misi. Ninia da dia hina diasuga silifa amola gouli, abuli wamolama:bela:?
9 Ada! Ninia dunu afae da amo faigelei wamolai ba:sea, amo medole legema. Amai ba:sea, ninia eno huluane da dia udigili hawa: hamosu dunu esalumu.”
10 E bu adole i, “Defea! Be faigelei wamolasu dunu, hi fawane da udigili hawa: hamosu dunu esalumu. Dilia eno huluane da ahoanumu.”

11 Amaiba:le, ilia da esa huluane osoboga
ligisili, ilia huluane da esa hisu hisu doalegele,
esa lafi ifalesisi.
12 Yousefe hawa: hamosu dunu da esa
huluane hogoi helei. E da degabo magobo mano
ea esa hogole, asili huluane hogole, ufi mano
Bediamini ema doaga:i. Ilia da Bediamini ea esa
ganodini silifa faigelei dialebe ba:i.
13 Olalali da se nababeba:le, ilia abula
gadelale, ilia liligi amo dougi baligiga ligisili,
Yousefe ea diasuga buhagi.
14 Amoga doaga:loba, Yousefe esalebe ba:i.
Ilia da ema begudui.
15 Yousefe da ilima amane sia:i, “Dilia da adi
hamobela:? Na da ba:la:lusu hou hamobeba:le,
amo hou hedolo dawa:i. Amo dilia hame
dawa:bela:?”
16 Yuda da bu adole i, “Ada! Ninia da adi
sia:ma:bela:? Ninia hou dodofemu da hamedei.
Gode da ninia wadela:i hou dedeboi amo
hadigiga gaguli misi. Afae amo faigelei ea esa
ganodini ba:i amo fawane hame, be ninia
huluane da dia udigili hawa: hamosu dunu
esalumu.”
17 Be Yousefe da amane sia:i, “Hame mabu!
Na da agoane hamedafa hamomu. Faigelei
gagui hi fawane da na udigili hawa: hamosu
dunu esalumu. Dilia eno huluane da hahawane
dilia eda ea diasuga bu masunu.”

Yuda da Bediamini Gaga:musa: Dawa:i

18 Yuda da Yousefema misini, amane sia:i,
“Ada! Na da dima sia:sa:imu galebe! Nama mae
ougima! Na da di Idibidi hina bagade amo
defele ba:sa.

19 Di da ninima adole ba:i, ‘Dilia da ada o
olalali eno esalabala?’
20 Ninia da bu adole i, ‘Ninia da ada da:i
hamoi esala amola eya amo da ada ea da:i
hamoi esoga lalelegei, e amola da esala. Amo
goi ea ola da bogoi amola wali hi fawane da ea
ame ea mano afadafa esala. Ea ada da ema
bagade asigisa.’
21 Ada! Di da amo goi nini guiguda: di
ba:ma:ne, oule misa:ne sia:i.
22 Amola ninia da amo goi da ea ada yolesimu
da hamedei sia:i. Amai ganiaba, ea ada da
bogola:loba.
23 Amalalu di da amane sia:i, ‘Dilia eyadafa
da dilia amola sigi hame masea, dilia da na
odagi hame ba:mu.’
24 Nini da ninia adama bu asili, dia sia: ema
adoi.
25 Amanoba, e da ninima ha:i manu
fonobahadi bidi lamusa: bu masa:ne sia:i.
26 Ninia da ema bu adole i, ‘Ninia bu masunu
da hamedei. Ninia eyadafa amo hame oule
ahoasea, amo dunu ea odagi hame ba:mu.
Ninia eya sigi ahoasea fawane masunu gala.’
27 Ninia ada ninima amane sia:i, ‘Dilia dawa:.
Na uda La:isele da nama dunu mano aduna
fawane lai.
28 Afadafa da fisi dagoi. E da gasonasu ohe fi
amoga medole legebela:? E da asi amola amo
na da bu hame ba:i.
29 Na da ufi mano afae fawane esala. Be amo
dilia oule ahoasea, e da se nabasea, na da:i
hamoiba:le, se bagade dili nama i amo
nababeba:le, bogomu.’

30-31 Amaiba:le, ada! Na amo goi fisili adama
bu asili, e da goi hame oule misi amo ba:sea,
bogomu. Ea esalusu amola amo goi ea esalusu
da gilisili lala:gi agoane diala. E da:idafa
hamoiba:le, ninia da amo se nabasu ema iasea,
e da bogomu.
32 Na amola da na esalusu fisima:ne,
dafawanedafa amo goi bu oule misa:ne sia:i. Na
amo goi hame oule masea, eso huluane ni
fawane da wadela:le hamoi, amo e da sia:mu da
defea, ema adoi dagoi.
33 Wali ada! Na da amo goi ea sogebi lale, ni
fawane da dia udigili hawa: hamosu dunu
esalumu. E amola ea olalali, ilia buhagimu da
defea.
34 Na amola amo goi ani mae asili, nisu na
adama masunu da hamedei. Na ada da amo se
nabimu, na da hamedafa ba:mu!" Yuda e
amane sia:i.

45

Yousefe da ea Yolalali Ilima e da Ilia eyale Sia:i

1 *Yousefe da dimusa: dawa:beba:le, bu ea
hawa: hamosu da amo hou ba:sa:besa:le, e da
ili huluane amo sesei fisima:ne sia:i. E da ea
yolalali ilima e da Yousefe adoloba, dunu eno
da hame ba:i.
2 E bagadewane dibiba:le, Idibidi dunu ilia da
nabi. Amalalu, ilia da amo sia:ne iasu Felou ea
diasuga adola asi.
3 Yousefe da ea yolalali ilima amane sia:i, "Na
da Yousefe. Na ada da wali hahawane

* **45:1:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:13

esalabala?" Be ea yolalali da amo sia: nababeba:le, ilia da bagadewane beda:iba:le, bu adole imunu da ilima hamedei.

4 Be Yousefe da ilima amane sia:i, "Nolalali! Dilia nama gadenena misa!" Ilia da misini, e eno adole i, "Na da dilia eya Yousefe amo dilia Idibidi sogega bidi lai.

5 Dilia mae fofogadigima, amola mae da:i dioma! Amola dilia wadela:i houba:le, wadela:i fawane ninima doaga:i, mae dawa:ma! Gode Hi da dilia loboga, na guiguda: eno dunu ilia esalusu gaga:ma:ne, asunasi dagoi.

6 Wali da ha:i bagade ode ageyadu fawane. Ode biyale gala eno amoga osobo da hame gidinamu amo ha:i manu hame faimu, amo hou ba:mu.

7 Gode da na amo dili bisili masunusa:, asunasi dagoi. Bai E da dili amola diligaga fa:no lalelegemu mano, amo bogomu higa:i hodosa.

8 Amaiba:le houdafa da dilia na guiguda: hame asunasi. Gode Hifawane da na asunasi. Gode hamobeba:le, na da wali Felou ea bisili ouligisu hina dunu hamoi dagoi. Na da ea soge huluane ouligisa. Na da Idibidi fi huluane ilima hina esala.

9 †Amaiba:le, hedolo na adama buhagili, ema ea mano Yousefe amane sia:sa amo adoma, 'Gode da na Idibidi dunu huluanema hina bagade hamoi dagoi. Wahadafa nama misa.

10 Di da Gousiene sogega na gadenene fimu da defea. Di, dia mano, dia aowa, dia sibi, dia goudi, dia bulamagau amola dia liligi gagui huluane.

† **45:9:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:14

11 Di da Gousiene sogega esalea, na da di
ouligisa esalumu, amo dawa:ma. Wali ha:i
bagade ode biyale gala eno ba:mu. Di, dia
sosogo fi, amola dia lai gebo, amo huluane
ha:ga bogomu na bagadewane higa:i hodosa."
12 Yousefe da eno amane sia:i, "Defea! Wali
dilia huluane amola di Bediamini, da noga:le
dawa:. Na da dafawane Yousefe e.
13 Na ada noga:le adoma amane, 'Na da
guiguda: Idibidi soge ganodini gasa bagade
gala. Dilia ba:i liligi huluane ema adoma.
Amasea, hedolowane e nama oule misa.' "
14 E da Bediamini ha:giwane nonogone
dinanu. Bediamini amola Yousefe nonogone
dinanu.
15 Amanoba, dinanuwane, e da yolalali
huluane ouga:ne, nonogoi. Amalalu, yolalali da
ema sia: dasu.
16 Felou ea diasu fi da Yousefe yolalali da ema
doaga:i, amo nababeba:le, hahawane ba:i.
17 Felou da Yousefema amane sia:i, "Diolalali
ilima amane sia:ma, ilia da ilia ohe baligiga ha:i
manu legele, hedolowane Ga:ina:ne sogega
buhagima.
18 Amalalu, ilia ada amola fi huluane, guiguda:
bu oule misa. Na da soge baligili ida:iwane
Idibidi soge ganodini, amo ilima imunu. Ilia
baligiliwane hahawane esalusu ba:mu.
19 Ilia Idibidi gaguli fula ahoasu (bulamagau
amoga hiougi) amoga ilia uda amola mano
fonobahadi, amoga fila heda:ma:ne, amo oule
masunu da defea. Ilia eda amola, bu oule
misa:ne sia:ma.

20 Ilia liligi eno ilia sogega fisibiba:le, ilima
mae da:i dioma:ne sia:ma. Liligi baligili
ida:iwane Idibidi soge ganodini amo ninia da
ilima imunu."
21 Ya:igobe ea mano da amo sia: defele
hamosu. Yousefe da ilima gaguli fula ahoasu i,
amola ilia logoga moma:ne ha:i manu i.
22 E da abula afadafa salima:ne, ilima afae
afae i. Be Bediaminima e da abula biyale
salima:ne i, amola silifa muni fage 300 agoane i.
23 E da ea adama dougi nabuane gala amo
da:iya, Idibidi liligi ida:iwane gala ligisi, amo
asunasi. Amola e da dougi nabuane eno amo
da:iya gagoma, bali, agi amola logoga moma:ne
ha:i manu eno i.
24 E da yolalali asunasi. E da ilima amane
sia:i, "Dilia logoga ahoasea, mae sia:ga gegema!"
25 Ilia Idibidi yolesili, ilia eda Ya:igobe amo
Ga:ina:ne sogega esalu, ema buhagi.
26 Ilia ema amane sia:i, "Yousefe da esala. E
da Idibidi fi huluane ilima hina esala." Ya:igobe
da bogomuwane fofogadigili, ilia sia:
dafawaneyale dawa:mu hamedei ba:i.
27 Be ilia Yousefe ea sia: huluane ema
olelebeba:le, amola gaguli fula ahoasu Yousefe
da e Idibidi sogega oule masa:ne iasi amo
ba:beba:le, e da uhi.
28 E amane sia:i, "Na gofe Yousefe da esala!
Na da Godema eno hame adole ba:mu! Na da
mae bogole e ba:la masunu!"

46

Ya:igobe amola ea Fi da Idibidi Sogega Asi

1 Ya:igobe da ea liligi huluane momagele, Bia
Siba amoga asi. Amogai, e da ea ada Aisage ea
Gode Ema nodone gobele salasu hamoi.
2 Gasia, e da Gode esalebe ba:i. Gode da ema
amane sia:i, “Ya:igobe! Ya:igobe!”
E bu adole i, “Na wea!”
3 Gode da amane sia:i, “Na da Gode, amo dia
ada ea Gode. Di da Idibidi amoga masunu, mae
beda:ma. Amogai, na digaga manolali ilima
gasa bagade fi hamomu.
4 Na ani Idibidi sogega masunu. Fa:no digaga
mano fi amo Na da Ga:ina:ne sogega guiguda:
bu oule misunu. Di bogosea, Yousefe amola da
dia bogosu ba:mu.”
5 Amalalu, Ya:igobe da Bia Siba fisili asi.
Egefelali da Ya:igobe amola ilia mano
fonobahadi amola ilia uda, amo gaguli fula
ahoasu Felou da ilima iasi amoga fila heda:le,
oule asi.
6 *Ilia liligi amola lai gebo huluane, amo ilia
Ga:ina:ne sogega lai, amo huluane ilia gaguli
asili, Idibidi diasuga asi. Ya:igobe da egaga
mano fi huluane oule asi.
7 Amo da egefelali, ea aowalali, idiwilali
amola ea uda mano aowalali.
8 Ya:igobe ea sosogo fi e da Idibidi sogega oule
asi, ilia dio da hagudu dedei amo, ea magobo
manoLiubene,
9 Liubene egefelali amo Ha:inage, Ba:liu,
Heselone amola Gami,

---

* **46:6:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:15

10 Simiane. Simiane egefelali amo da Yimiuele, Ya:imini, Ouha:de, Ya:igini, Souha amola Sia:iule (amo da Ga:ina:ne uda ea mano).

11 Lifai. Lifai egefelali amo da Gesiome, Gouha:de amola Milalai.
12 Yuda. Yuda egefelali amo da Sila, Bilese, Sela, (Yuda ea mano eno amo E amola Ouna:ne, ela da Ga:ina:ne sogega bogoi.), Bilese egefela Heselone amola Ha:imale.
13 Amola Ya:igobe ea manoIsiga. Isiga egefelali da Doula, Bua, Ya:isiabe amola Simolone.

14 Ya:igobe ea mano enoSebiulane. Sebiulane egefelali da Silede, Ilone, amola Yalili.
15 Amo da Ya:igobe ea dunu mano e da Lia amoma lai, Mesoubouda:imia soge amo ganodini. E da uda mano amola lai amo Daina. Ya:igobe ea mano e da Lia amoma lai iligaga fi idi da33agoane.

16 Amola Ya:igobe ea mano eno amoGa:de. Ga:de egefelali da Sifone, Ha:gai, Sinunai, Esebone, Ilai, A:ilode amola Alilai.
17 Ya:igobe ea mano eno amoA:sie, amola A:sie egefelali da Imina, Isua, Isuai, Bilaia amola ilia dalusi Sela. Bilaia egefela amo da Hibe amola Ma:legiele.
18 Amo16dedei Ya:igobe da Siliba amo udigili hawa: hamosu a:fini La:iba:ne da idiwi Lia amoma i, amoga Ya:igobe da egaga fi amo manolali 16 agoane lai.

19 Ya:igobe idua La:isele da dunu mano aduna lalelegei, amo Yousefe amola Bediamini.

20 †Idibidi sogega, Yousefeda dunu mano
aduna lai amoMa:na:seamolaIfala:ime. Amo
mano e da A:sena:de (Boudifela amo
Hilioubalisi moilai bai bagade gobele salasu
dunu amo idiwi) amoma lai.
21 Bediamini. Bediamini egefelali da Bila,
Bige, A:sabele, Gila, Na:iama:ne, Ehai, Lose,
Mabimi, Habimi amola Ade.
22 Amo 14 da Ya:igobe egaga mano fi La:isele
amoma misi.
23 Ya:igobe egefeDa:ne amola ea mano
Hiusimi.
24 Ya:igobe egefeNa:badalai. Na:badalai
egefelali da Yasiele, Gunai, Yise amola Sileme.
25 Amo dunu fesuale dedei Ya:igobe da Biliha
udigili hawa: hamosu a:fini amo La:iba:ne da
idiwi La:isele amoma i, Ya:igobe da ema lai.
26 Ya:igobe egaga fi amo da Idibidi sogega asi
ilia idi da 66 agoane. Egefe ilia uda da amo
defei ganodini hame idi.
27 ‡Yousefe da Idibidi sogega dunu mano
aduna lai. Amaiba:le, Ya:igobe ea fi huluane da
Idibidi sogega asi amo ilia idi defei da 70
agoane.

Ya:igobe amola ea Sosogo Fi da Idibidi Sogega Esalu

28 Ya:igobe da Yuda amo Yousefema bisili
gousa:musa: masa:ne, asunasi. E da Yousefe
amo Ya:igobe Gousiene sogega yosia:musa:
misa:ne sia:i. Ilia da doaga:loba,

† **46:20:** Mui 41:50-52 ‡ **46:27:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:14

29 Yousefe da ea ‘sa:liode’ fila heda:le, ea ada
yosia:musa: asi. Doaga:beba:le, Yousefe da ea
ada nonogone, mae yolesili dinanu.
30 Ya:igobe da Yousefema amane sia:i, “Defea!
Na da wali bogomu defele esala. Bai na da dia
odagi bu ba:i, amola di da hahawane esala na
dawa:.”
31 Amalalu, Yousefe da yolalali ilima amane
sia:i, “Na da Felouma adomu. Nolalali amola na
ada ea sosogo fi huluane musa: Ga:ina:ne
sogega esalu, da misi dagoi, amo na da adomu.
32 Na da ema agoane adomu. Dilia da ohe
ouligisu dunu esala. Amola dilia da dilia lai
gebo huluane amola liligi huluane oule misi
dagoi.
33 Felou da dilima misa:ne sia:sea, amola
dilima dili adi hawa: hamosa adole ba:sea,
34 ema moloiwane olelema agoane. ‘Ninia da
ninia esalebe ganodini mae fisili lai gebo
ouligisu. Ninia aowalalia hou defele agoane
hamosa.’ Amasea, e da dili Gousiene soge
ganodini hahawane fima:ne sia:mu.’ (Idibidi
dunu ilia hou da ilia lai gebo ouligisu dunu
ilima gilisimu higasu. Amo dawa:beba:le,
Yousefe e da amo sia: sia:musa: sia:i.)

47

1 Amaiba:le, Yousefe da yolalali biyale gala
amo Felouma oule asi. E da Felouma amane
sia:i, “Na ada amola nolalali da Ga:ina:ne soge
fisili guiguda: misi. Ilia lai gebo amola gagui
liligi huluane oule misi. Ilia da wali Gousiene
sogega esala.”

2 Amalalu, e da yolalali ili Felouma
gousa:ma:ne oule misi.
3 Felou da ilima amane adole ba:i, “Dilia da
adi hawa: hamosala:?”
Ilia da bu adole i, “Ninia da ninia aowalali
defele, lai gebo fi ouligisu dunu esala.
4 Ninia soge Ga:ina:ne amoga ha:i bagade
ganebeba:le, ninia lai gebo da gisi hamedafa.
Amaiba:le, ninia da amo soge guiguda: fimusa:
misi. Ninia da Gousiene soge amo ganodini
fimusa:, nini da dima ha:giwane edegesa.”
5 Felou da Yousefema amane sia:i, “Dia eda
amola diolalali ili da doaga:beba:le,
6 Idibidi soge huluane da ilia soge. Gousiene
soge da Idibidi soge bisili noga:i gala. Ilia da
amogai fimu da defea. Amola ilia fi amo
ganodini lai gebo ouligisu dunu ida:iwane
esalea, defea, amo dunu da na lai gebo
ouligima:ne sia:ma.”
7 Amalalu, Yousefe da ea ada Ya:igobe amo
Felouma gousa:musa: oule misi. Ya:igobe da
Felouma amane sia:i, “Gode da di hahawane
dogolegele fidimu da defea.”
8 Felou da Ya:igobema amane sia:i, “Dia
lalelegele, ode habodayane esalabela:?”
9 Ya:igobe da bu adole i, “Na da wali ode 130
amoga udigili lalu. Na aowalali da ode
bagohame hahawane lalu. Be na esalebe ode da
bagahame, amola se nabasu galu.”
10 Ya:igobe da Felouma Gode e hahawane
dogolegele fidima:ne amola “asigibio”, sia:nanu,
yolesili asi.

11 Amalalu, Yousefe da fidibiba:le, ea ada amo
yolalali ilia da Idibidi ganodini hahawane fi.
Ilia da Felou ea sia: defele, moilai La:mesisi
amo gadenene fi galu.
12 Yousefe da ea ada amola yolalali ilima
amola ea ada fi huluane amola mano fa:nodafa
lalelegei, ilima ha:i manu i. Ha: Bagade
13 Soge huluane amo ganodini da ha: bagade
ba:i. Ha:i manu hamedafa ba:i. Idibidi dunu
amola Ga:ina:ne dunu huluane da ha:iba:le,
gasa hame ba:i.
14 Ilia da gagoma amola bali amo muniga lai.
Amo muni Yousefe da Felou ea diasuga gaguli
asi.
15 Muni huluane Idibidi amola Ga:ina:ne amo
ganodini ebelei ba:loba, Idibidi dunu da
Yousefema misini, amane sia:i, “Ninima ha:i
manu ima! Nini bogogia:sa:besa:le fidima!
Ninia muni da ebelei dagoi!”
16 Yousefe da ilima bu adole i, “Dilia lai gebo
oule misa. Dilia muni ebeleiba:le, na da dilia lai
gebo bidi lale, ha:i manu amoga dabemu.”
17 Amaiba:le, ilia da ilia lai gebo amo
Yousefema oule misi amola e da ilia hosi, sibi,
goudi, bulamagau, dougi, amo lale, ilima ha:i
manu dabe i.
18 Amo ode da gidigili, eno ba:loba, ilia da
Yousefema misini amane sia:i “Ninia muni da
ebelei dagoi amola ninia lai gebo huluane di da
lai dagoi. Amo ninia da dima hame
wamolegemu. Wali dima imunu liligi da hame.
Ninia da:i hodo amola ninia soge fawane diala.
19 Nini bogogia:sa:besa:le, nini fidima. Ninia
soge da ha:i manu mae bugili, udigili dialumu

da defea hame. Ninia da:i hodo amola ninia soge, bidi lama. Ninia da Felou ea udigili hawa: hamosu dunu esalumu amola e da ninia soge gagumu. Nini mae bogoma:ne ha:i manu ninima ima. Amola ninia sogega bu sagama:ne, hawa: bugima:ne ninima ima."

20 Yousefe da soge huluane Idibidi ganodini amo bidi lale, Felouma i. Ha: da gasa bagadeba:le Idibidi dunu huluanedafa da ilia soge gagumu hamedeiwane ba:i. Soge huluane da Felou ea soge fawane ba:i.

21 Amola Yousefe da Idibidi dunu huluanedafa, amo udigili hawa: hamosu dunu hamoi.

22 Soge afae afae, e da hame bidi lai. Amo da gobele salasu dunu ilia soge. Felou da ili esaloma:ne, muni ilima i. Amaiba:le, ilia da ili soge hame bidi lai.

23 Yousefe da dunu huluane ilima amane sia:i, "Ba:ma! Na da Felouma ima:ne, dilia da:i hodo amola dilia soge bidi lai dagoi. Amo hawa: dilia sogega bu sagamusa:, amo lama.

24 Be ha:i manu faisu eso amoga dilia gagoma amola bali biyale fifili, afadafa Felouma ima. Eno hame i diala amo dili hawa: bugimusa:amola dilia amola dilia sosogo fi, amo moma:ne lama."

25 Ilia bu adole i, "Di da nini esalusu gaga:i dagoi. Di da nini noga:le fidi. Ninia Felou ea udigili hawa: hamosu dunu esalumu da defea."

26 Amaiba:le, Yousefe da sema hamoi, amane, 'Idibidi soge ganodini, ha:i manu fai huluane ilia da biyale fifili, amo afadafa Felouma ima:ne sia:i. Amo sema da wali diala. Be Felou da

gobele salasu dunu ilia soge fawane hame lalegagui.

Ya:igobe ea Fa:no Edegesu

27 Isala:ili dunu da Idibidi ganodini Gousiene sogega esalu, mano bagohame lai, amola bagade gagui dunu ba:i.
28 Ya:igobe da Idibidi soge ganodini ode 17 esalu. E da ode 147 amoga doaga:i.
29 *Ea bogomu eso gadenei ba:loba, e da eagofe Yousefe amo misa:ne sia:ne, ema amane sia:i, “Dia lobo amo na masele hagudu ligisima. Nama dafawanedafa ilegele sia:ma, amo di da na da:i hodo Idibidi soge ganodini hame uli dogomu.
30 Na da na aowalali amo ilia uli dogosu amo gadenene dialumu hanai galebe. Na da:i hodo di gaguli asili, ilia uli dogoi sogebi amoga na uli dogoma.”
Yousefe da bu adole i, “Na da dia sia:i defele hamomu.”
31 Ya:igobe da amane sia:i, “Gode ba:ma:ne, di da dia sia:i defele hamoma:ne dafawane ilegele sia:ma!” Yousefe da amo dafawane ilegele sia:i, amola Ya:igobe da ea dia heda:su da:iya nodoi.

48

Ya:igobe da Ifala:ime amola Ma:na:se elama Gode da Ela hahawane dogolegele Fidima:ne Sia:i

1 Eso enoga Ya:igobe da olo madelai ba:i. Amola ilia da Yousefema adoi. Yousefe da egefe

* **47:29:** Mui 49:29-32, 50:6

aduna amo Ma:na:se amola Ifala:ime, amo
Ya:igobema oule asi.
2 Ya:igobe da Yousefe e ba:la misi sia:
nababeba:le, e da ea gasa fili, dia heda:su fafai
da:iya wa:le fi.
3 *Ya:igobe da Yousefema amane sia:i, “Gode
Bagadedafa da Luse soge amo ganodini nama
misini amola E da na hahawane dogolegele
fidima:ne sia:i.
4 E da nama amane sia:i, ‘Na da dima mano
bagohame imunu amola digaga lalelegei
manolali da fi bagohame hamomu. Amo soge
Na da dia mano fifi misi ilima imunu. Ilia da
amo soge eso huluane mae fisili gagulalumu.’ ”
5 Ya:igobe da eno amane sia:i, “Yousefe! Dia
gofe aduna amo na da guiguda: mae misini
dima lalelegei, amo da na mano. Ifala:ime
amola Ma:na:se da Liubene amola Simiane amo
defele, na mano gala.
6 Di da dunu mano eno lalelegesea, ilia da na
mano defele hame ba:mu. Ilia nana liligi lamu
da Ifala:ime amola Ma:na:se ela fi amoga lamu.
7 †Na da dia ame La:isele amo dawa:beba:le
agoane hamosa. Na da Mesoubouda:imia soge
fisili, logoga manebeba:le, e da Efala:de moilai
gadenene guiguda: Ga:ina:ne soge ganodini
bogoi dagoi. E bogobeba:le, na da se bagade
nabi. Na da Efala:de ahoasu logo bega: ea da:i
hodo uli dogone sali.” (Efala:de ea dio da wali
Bedeleheme.)
8 Ya:igobe da Yousefe egefela ba:beba:le,
amane adole ba:i, “Amo goi da nowala:?”

* **48:3:** Mui 28:13-14 † **48:7:** Mui 35:16-19

9 Yousefe da bu adole i, “Amo da nagofela.
Gode da Idibidi soge guiguda: amo ganodini,
amo mano nama i dagoi.”
Ya:igobe da amane sia:i, “Ela nama oule misa!
Na da elama Gode da ela hahawane dogolegele
fidima:ne sia:mu.”
10 Ya:igobe da da:i hamoiba:le, ea si da
wadela:i galu. E da noga:le ba:mu gogolei.
Yousefe da amo goi aduna ema oule misini, e da
ela ouga:ne nonogoi.
11 Ya:igobe da Yousefema amane sia:i, “Na da
dia odagi bu hame ba:mu dawa:i galu. Be wali
Gode da fidibiba:le, na da di amola dia mano
ba:i dagoi.”
12 Amalalu, Yousefe da ea mano aduna
Ya:igobe ea masele da:iya fene esalu amo lale, e
da beguduli ea odagi osobo digila sa:i.
13 Yousefe da Ifala:ime amo Ya:igobe ea lobo
fofadi leloma:ne oule asi amola Ma:na:se amo
Ya:igobe ea lobodafa amoga leloma:ne oule asi.
14 Be Ya:igobe da ea lobo ele gaduli giawale,
ea lobodafa amo Ifala:ime (e da fa:no lalelegei
mano) ea dialuma da:iya ligisi amola ea lobo
fofadi amo magobo mano Ma:na:se ea dialuma
da:iya ligisi.
15 Amalalu, e da Godema E da Yousefe
hahawane dogolegele fidima:ne sia:i, amane,
“Gode (na ada A:ibalaha:me amola Aisage da
Ema hawa: hamosu)
E da amo goi aduna hahawane dogolegele
fidimu da defea.
Gode da mae yolesili musa: amola
wahadafa
nama bisili logo olelemusa: ahoasu.

16 A:igele amo da na mae se nabima:ne
gaga:su,
e da ela hahawane dogolegele fidimu da
defea.
Na dio amola na ada A:ibalaha:me amola
Aisage elea dio,
da amo goi ela fi ganodini dialalalumu da
defea.
Ilima mano bagohame lalelegemu
amola iligaga fi dunu bagohame ba:mu da
defea.”
17 Yousefe da ea ada ea lobodafa amo
Ifala:ime ea dialuma da:iya ligisi amo ba:loba,
da:i dioi galu. Amaiba:le, e da ea ada lobodafa
amo Ifala:ime dialuma fisili Ma:na:se ea
dialuma da:iya ligisima:ne, gagui.
18 E da ea adama amane sia:i, “Agoane hame,
ada! Ma:na:se da magobo mano. Dia lobodafa
ea dialuma da:iya ligisima.”
19 Be ea ada da amane hame hamoi. E amane
sia:i, “Na gofe! Na dawa:! Ma:na:se ea
lalelegemu fi amola da fi bagade hamomu. Be
magobo baligia da ea hou baligimu. Egaga fi
lalelegemu da baligili bagade ba:mu.”
20 ‡Amaiba:le, amo esoga, Ya:igobe da elama
Gode da hahawane dogolegele fidima:ne ilegele
sia:i dagoi. E amane sia:i, “Isala:ili dunu da eno
dunuma Gode hahawane dogolegele fidima:ne
sia:sea, ilia da alia dioba:le sia:mu. Ilia da
agoane sia:mu, Gode da dilia hou afadenene, bu
Ifala:ime amola Ma:na:se ela hou defele
hamomu da defea.” Ya:igobe da agoane
Ifala:ime bisili amola Ma:na:se fa:no ilegei.

‡ **48:20:** Hibulu 11:21

21 Amalalu, Ya:igobe da Yousefema amane
sia:i, “Di da waha ba:sa. Na da bogomu galebe.
Be Gode da di mae fisili, dia aowalali amo ilia
sogega bu oule masunu.
22 Siegeme soge ida:iwane gala amo na da
A:moulaide dunuma gegesu gobihei bagade
amola dadi amoga gegeiba:le, samogene
gagulaligi. Amo soge na da diolalalima hame
imunu. Na da amo dima fawane imunu.”

49

Ya:igobe da Fada:i Sia:ne Ianu Bogoi

1 Ya:igobe da egefe huluane misa:ne sia:ne,
ilima amane sia:i, “Gadenene gilisima. Na da
dilima fa:no misunu hou olelemu.
2 Ya:igobe egefelali! Gilisima amola nabima!
Dilia ada Isala:ili amo ea sia: nabima!
3 Liubene! Di da na magobo mano amola na
gasa gala.
Na da asigilaloba, di da na magobo mano
lalelegei.
Dia gasa da na mano huluane ilia gasa
baligi dagoi.
4 Di da gasa bagade hano neda:i agoane.
Be dia hou da baligi bagade hame ba:mu.
Bai di da dia eda diaheda:su fafai
wadela:lesi.
Di da na gidisedagi uda amola gilisili golai.
5 Simiane amola Lifai da eyalali amola olalali
fi esala.
Ela da ela gegesu liligi amoga gegenana, mi
hanane gasa fisa.

6 Na da ela wamolegei sia: dasu gilisisu
amoma hame gilisimu.
Bai ela da ougiba:le, dunu medole lelegei
amola ela da hedemusa:
bulamagau gawali ili gasuga:igimusa: emo
dina:fi dai.
7 Ela ougi da gia:i bagade amola dodona:gi
gala.
Amaiba:le, ela ougi amoma na da gagabui
aligima:ne ilegesa.
Na da ela fi afafane, Isala:ili soge huluane
amola Isala:ili fi huluane
amo ganodini ela fi da afafane esalebe
ba:mu.
8 Yuda! Diolalali ili da dima nodomu.
Di da dima ha lai dunu amo ilia galogoa
gagusu.
Diolalali ilia da dima begudumu.
9 *Yuda da laione wa:me defele esala.
E da ohe fi fane legelalu, hi diasuga bu asili,
golai dialebe ba:sa.
Dunu huluane da e didilisimusa: beda:i
bagade.
10 Yuda da Hina Bagadedafa amo ea dagulu
gagui dagoi ba:mu.
Egaga lalelegei manolali da eso huluane
hina bagade dunu esalumu.
Dunu fi eno da ema dabe ima:ne, gaguli
misunu,
amola nabasu hou hamoma:ne, ema
begudumu.
11 E da ea dougi amo waini efe baligili
ida:iwane gala amo ilima la:gisisa.

* **49:9:** Idisu 24:9; Wamolegei Sia: Olelesu 5:5

E da ea abula amo waini hano (maga:me
agoane ba:sa) amo ganodini dodofesa.

12 E da waini bagade nabeba:le, ea si da
maga:me agoane ba:sa.
E da dodo maga:me nabeba:le, ea bese da
ahea:iai agoane ba:sa.

13 Sebiulane da hano wayabo bagade bega:
esalumu.
Dusagai bagade da ea hano bega:
hahawane misunu.
Ea soge da asili, ea dagomusa: alalo da
Saidone moilai bai bagade ba:mu.

14 Isiga ea hou da dougi (amo da udigili ea
baligiga legesu
esa amo dogoa golai dialebe) ea hou hame
baligisa.

15 Be e da helefisu soge hahawane ba:sa.
Amola soge huluane da noga:idafa e da
dawa:sa.
Amaiba:le, e da dioi liligi gaguli masa:ne
beguduli ahoa.
Dunu eno da ema gasa fili logebeba:le, e da
udigili hawa: hamosu dunu ba:mu.

16 Da:ne da ea fi ilima ouligisu dunu esalumu.
Ea fi dunu ilia da Isala:ili dunu fi eno amo
defele ba:mu.

17 Da:ne da gasonasu sa:ya:be amo da logo
bega: dialebe agoane ba:mu.
Amo sa:ya:be da hosi ea emo gufi
gasonasea,
dunu da hosi da:iya fila heda:i da
baligidudili dafamu.

18 Hina Gode! Na da Dia gaga:sudafa
ba:ma:ne ouesala.
19 Ga:de! Wamolasu dunu gilisisu da Ga:dema
doagala:musa: misunu.
Be Ga:de da sinidigili ili se bobogemu.
20 A:sie ea soge amoga ha:i manu ida:iwane
ba:mu.
E da ha:i manu hina bagade dunu moma:ne
defele, amo sagale faimu.
E da sagale nasu dunu noga:iwane ba:mu.
21 Na:badalai da ‘dia’ ohe fi amo da udigili
hehenane lala, amo defele ba:sa.
Amo ‘dia’ da mano ida:iwane lalelegesa.
22 Yousefe da udigili lalebe dougi amo da gufi
hano gadenene esalebe agoane ba:sa.
Amola udigili lalebe hosi mano agologa
esalebe agoane ba:sa.
23 Ema ha lai dunu da nimiwane ema
doagala:musa: mabe.
Ilia da dadiga gala:musa: ema se bobogesa.
24 Be e da ea dadi mae yaguguiwane gagusa.
Amola Ya:igobe ea Gode Bagadedafa da Ea
Gasaga ea loboga gasa iaha.
Gode da Isala:ili fi ilima Fidisu amola Sibi
Ouligisu esala.
25 Dia ada amo ea Gode da dima Fidisu esala.
Gode Bagadedafa da dima hahawane
dogolegele fidilala amane.
Gibu da gadodili osoboa daha. Gufi hano da
osobo hagudu gala.
Di da bulamagau bagohame amola mano
bagohame gala.
Amo da Gode Ea dima hahawane
dogolegele fidisu.

26 Eno da fage (widi, bali, gagoma, naisi)
amola sogea
amola hahawane dogolegele fidisu E da
dima iaha
da musa: hemonega hamoi goumi amola
liligi ida:iwane gala
amo mae mugululi dialalalumu agolo
ganodini gala.
Yousefe da amo hahawane dogolegele fidisu
hou ba:ma:ne,
na da Godema sia:ne gadosa.
Yousefe ea hou da hisuba:le, e da yolalali
ilima afafai dagoi ba:sa.
27 Bediamini da gasonasu wa:me (wufi) defele
esala.
Hahabe amola daeya, e da fane legesa
amola gasonaha.”
28 Gadodili dedei da Isala:ili fi fagoyale galu.
Amo sia: dedei da Ya:igobe ea fada:i sia:, ea
bogomu gadenenanoba, ea mano afae afae
ilima asigibio sia:ma:ne sia:i.

Ya:igobe ea Bogoi amola Uli Dogone Sali

29 Ya:igobe da egefe ilima amane sia:i, “Na da
wali bogole, na aowalali ilima gilisimu.
Amaiba:le, na da:i hodo dilia na eda ilia uli
dogosu amo gele gelabo amo Ifalone (Hidaide
dunu) ea ifabi ganodini diala, amoga na da:i uli
dogone salima.
30 †Amo soge da Ma:gafila amo Ga:ina:ne soge
ganodini amola Ma:melei moilaiga eso maba
gusudili amoga diala. A:ibalaha:me da amo gele

† **49:30:** Mui 23:3-20

gelabo, ifabi amola bogoi uli dogosu
hamoma:ne, Ifalonema bidi lai dagoi.
31 ‡Amogai ilia da A:ibalaha:me amola idua
Sela uli dogone sali. Amogai ilia da Aisage
amola idua Lebega uli dogoi. Amola amogai na
da Lia uli dogone sali.
32 Amo ifabi amola gele gelabo da Hidaide
dunu amoga bidi lai. Amogai na da:i hodo uli
dogone salima.”
33 §Ya:igobe da egefe ilima ea fada:i sia:
huluane dagoloba, e da diaguduli, bogoi dagoi.

50

1 Yousefe da ea adama ouga:nana sa:ili
dinanu. E da ea ada odagi dinanuwane
nonogosu.
2 Amalalu, Yousefe da hawa: hamosu dunu
ilima amo ea ada da:i hodo, hedolo hame
dasama:ne, gabusiga: manoma legema:ne sia:i.
3 Ilia hou defele, eso40amoga ilia da ea da:i
hodo mae dasama:ne hahamoi. Idibidi dunu da
eso 70 amoga Ya:igobema asigiba:le didigia:i.
4 Didigia:su eso da dagoloba, Yousefe da Felou
ea eagene ouligisu dunu ilima amane sia:i,
“Amo sia: dili Felouma adosima,
5 *‘Na ada ea bogomu da gadenenoba, e da
nama na da ea da:i hodo amo uli dogoi
Ga:ina:ne soge ganodini hi hahamoi, amogai na
da e uli dogoma:ne sia:i. Na da amo
hamoma:ne ilegele sia:i dagoi. Amaiba:le, na da

‡ **49:31:** Mui 25:9-10, 35:29 § **49:33:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:15 * **50:5:** Mui 47:29-31

na ada uli dogomusa: asili, amalu bu sinidigimu da defeala:?' "

6 Felou da bu adole i, "Defea! Dia sia:i defele, dia ada uli dogone salimusa: masa."

7 Amalalu, Yousefe da ea ada uli dogomusa: asi. Felou ea eagene ouligisu dunu huluane, ea hina fi huluane, amola Idibidi asigilai bagade dunu huluane, ilia da Yousefe sigi asi.

8 Yousefe ea fi huluane, yolalali amola ea ada fi huluane da Yousefe sigi asi. Ilia mano fonobahadi, ilia sibi, goudi amola bulamagau, amo fawane da Gousiene sogega ouesalu.

9 Dunu eno da 'sa:liode' fila heda:le, Yousefe sigi asi, amola eno da hosi fila heda:le asi. Gilisisu da bagadedafa ba:i.

10 Ilia da gala:ine dadabisu soge (amoga ilia da widi amola bali gisi fabeba:le fage lasu) amo A:ida:de (Yodane Hano amoga gusudili diala) amoga doaga:loba, ilia da mae fisili didigia:lalu. Eso fesuale, Yousefe da didigia:su gilisisu hou ouligi.

11 Ga:ina:ne fi dunu da amo didigia:su hou A:ida:de sogebi ganodini hamonanebe ba:loba, ilia da amane sia:i, "Idibidi dunu da da:i dione didigia:su bagade hamonanebe goea." Amaiba:le, ilia da amo sogebi amoma dio asuli amo A:ibele Misala:ime. (Idibidi didigia:su)

12 Amalalu, Ya:igobe egefelali da ea hamoma:ne sia:i defele hamoi dagoi.

13 †Ilia da ea da:i hodo gaguli asili, Ma:gafila gele gelabo (Ma:melei moilaiga gusudili ifabi,

† **50:13:** Asunasi Dunu Ilia Hou 7:16

amo A:ibalaha:me da ea fi uli dogomusa: amo Ifalone Hidaide dunuma bidilai) amo ganodini uli dogoi.

14 Yousefe da ea ada uli dogolalu, e amola yolalali amola dunu huluane da ea ada uli dogomusa: Yousefe sigi asi, amo huluane da Idibidi sogega buhagi.

Yousefe da Yolalali ilima Mae Beda:ma:ne Sia:i

15 Ilia ada bogosu amo fa:no, Yousefe yolalali ili amane sia:i, “Yousefe da ninima higasala:? Ninia da ema se bagade iasu. E da ninima dabe ima:bela:?”

16 Amaiba:le, ilia da sia: adole iasu dunu amoga Yousefema amane adosi, “Ninia ada mae bogole,

17 e da ninima nini da dima amane adole ba:ma:ne sia:i, ‘Diolalali ilia da dima wadela:le bagade hamoi. Be wali na da dima edegesa. Dia ili wadela:i hou gogolema:ne olofoma.’ Ninia da nini ada ea Gode hawa: hamosu dunu esala. Amaiba:le, dia nini wadela:i hou gogolema:ne olofoma.” Amo sia: adosi Yousefe da nababeba:le, bagadewane dinanu.

18 Amalalu, yolalali ilisu da ema misini, ema beguduli amane sia:i, “Ninia da dia hawa: hamosu dunu esalebe wea.”

19 Be Yousefe da bu adole i, “Mae beda:ma! Na da Gode Ea sogebi lamu da hamedei galebe.

20 Dilia da nama wadela:le hamomusa: dawa:i. Be Gode da amo hou afadenene, bu hou ida:iwane hamosu. Bai E da dunu bagohame waha esalu amo ilia esalusu gaga:musa: dawa:i galu.

21 Dilima beda:ma:ne liligi da hamedafa gala.
Na da dili amola dilia mano asigiwane
ouligimu." Amaiba:le, ilia da ea asigi sia:
nabalu, ilia dogo da bu denesi dagoi ba:i.

Yousefe ea Bogosu

22 Yousefe amola ea ada fi da Idibidi soge
ganodini esalalalu, e da lalelegele, ode 110 esalu
bogoi.
23 Ea esalusu ganodini, e da Ifala:ime ea mano
amola ea aowa ba:i dagoi. E da Ma:na:se ea
mano Ma:igili, amo ea mano yosia:i.
24 E da yolalalima amane sia:i, "Na da
gadenene bogomu galebe. Be mae beda:ma.
Gode da dili noga:le ouligimu. E da dili amo
sogega fisili masa:ne gadili oule asili amola soge
amo E da A:ibalaha:me, Aisage amola Ya:igobe
ilima ima:ne dafawane ilegele sia:i, E da amo
soge dilima imunu."
25 ‡Amalalu, Yousefe da ea fi dunuma amane
sia:i, "Dilia dafawanedafa amane ilegele sia:ma,
amane, Gode da dilia amo sogega oule ahoasea,
dilia na da:i hodo amoga gaguli masa:ne
sia:ma."
26 Amalalu, Yousefe da Idibidi soge ganodini
bogoi dagoi. E lalelegele, ode 110 defele gidigili,
bogoi. Amalalu, ilia da ea da:i hodo mae
dasama:ne manoma legelalu, bogoi gagili
ganodini sali.
Sia: Ama Dagoi

---

‡ **50:25:** Gadili Asi 13:19; Ya:mese 24:32; Hibulu 11:22

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Oct 2026 from source files dated 12 Dec 2025
28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51